

10

Práva k hudebním dílům vydělala v Česku 1,2 miliardy

13

Jiří Vopravil: Respondentovi bychom měli věřit to, co nám odpoví

35

Rut Kolínská: Chtěla bych víc statistik o rolích otců a matek v rodině

38

Jan Ernest: Ne všechno je snadno a objektivně měřitelné

46

Co si mohla dovolit úřednická rodina za první republiky

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

07-08 | 2020 – ROČNÍK 10

TÉMA

Příjmy a životní podmínky domácností

- Největším zdrojem příjmů českých domácností je zaměstnání
- Pračka, telefon a televizor již nevypovídají o materiální deprivaci

5,3 %

byla míra materiální a sociální deprivace domácností v ČR v roce 2019

Řadíme se tím mezi nejlepší země Evropské unie. Položkami, které si domácnosti u nás nejčastěji nemohou dovolit, bývají dovolená nebo neočekávaný výdaj 12 tis. Kč.

www.statistikaamy.cz

ČSÚ na Twitteru

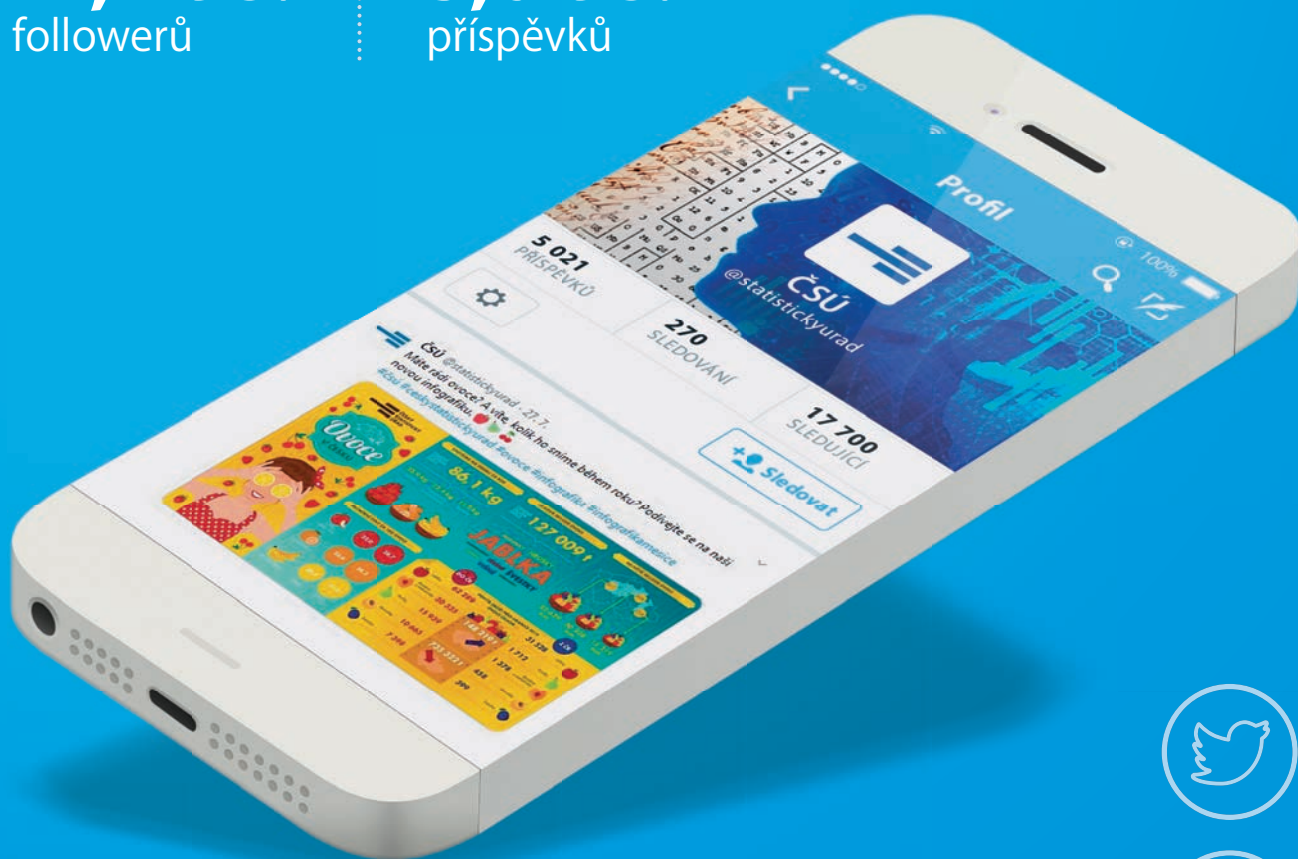
Česká i světová statistika
na Twitteru

17,7 tis.
followerů

5,0 tis.
příspěvků

Sledujte nás na Twitteru, a neuteče vám
žádná zásadní novinka ze světa statistiky.

twitter.com/statistickyurad

Vážnější témata na léto

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, dovoluji mi, abych se spolu s vámi hned v úvodu letního dvojčísla časopisu Statistika & My podělil o jednu velkou radost. V průběhu měsíce července schválili senátoři návrh zákona o sčítání lidu, domů a bytů ve znění, ve kterém jej o několik týdnů dříve schválila Poslanecká sněmovna. No a doslova pár dní před uzávěrkou vydání zákon podepsal prezident republiky. Co to pro nás znamená? Završil se tak poměrně dlouhý legislativní proces, jehož ukončením je ve formě zákona zabezpečen hladký průběh Sčítání 2021, které se uskuteční na jaře příštího roku. Asi nemá cenu připomínat, že se na projekt sčítání připravuje náš úřad již několik let a vždy se jedná o náš nejdůležitější počin, který můžeme bez nadsázky nazvat svátkem statistiky. Tím je ostatně pro celou statistickou obec po celém světě. Vězte proto, že se s tématem nadcházejícího cenzu budete na našich stránkách setkávat v příštích měsících poměrně často.

Letní vydání sice svádí k označení „prázdninové“, nicméně letošní léto je v důsledku koronavirové pandemie nadmíru zvláštní. Proto i v obsahu našeho časopisu hledejte spíše vážnější témata spojená s aktuálním děním, než ta ryze letní. Jistou výjimkou může být článek o odměnách autorů a interpretů hudebních děl či odhad letošní úrody. Uvnitř tohoto vydání však naleznete i podstatnou informaci o dopadech současné krize na české zaměstnance a podnikatele či pohled na růst nezaměstnanosti napříč Evropou. Koho zajímá, jak statistika zachycuje úmrtí spojená s onemocněním covid-19, tomu nelze než doporučit pravidelnou rubriku Metodika.

Určitým odlehčením může být historický exkurz do období první československé republiky, který přináší pohled na výdaje úřednické domácnosti před 100 lety. Tím už se ovšem dostáváme k ústřednímu tématu tohoto vydání, jímž jsou příjmy a životní podmínky našich domácností. Téma je zpracováno velice obšírně a kromě množství informací o struktuře příjmů i výdajů domácností přináší také vysvětlení některých důležitých pojmů, jako je například ohrožení příjmovou chudobou. Čtenářsky zajímavá je pak i sonda do dětství dnešních dospělých, kteří odpovídali na otázky spojené s dobou, kdy jim bylo čtrnáct let.

Pravidelní čtenáři Statistiky & My jsou zvyklí, že v každém čísle naleznou dva rozhovory. Tentokrát jsme se však rozhodli zařadit rozhovory rovnou tři – dva tematické související se šetřením v domácnostech a se situací rodin, ten třetí pak věnovaný otázce statistiky životního prostředí.

Pevně věřím, že vás letní dvojčíslu našeho časopisu obohatí, a přeji nám všem klidný zbytek léta, co možná nejméně zatížený neobvyklými událostmi, a šťastný návrat z dovolených, ať již je trávíme v tuzemsku či v zahraničí.

MAREK ROJÍČEK
předseda ČSÚ

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 07–08/2020
ROČNÍK 10, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábajniková

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krumpová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Helena Mešková, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Věra Hrušková, Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
Topi Pigula, Freepik.com

TISK: P.O.S. FACTORY, s. r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

**PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA&MY:**

bit.ly/3eQErxs

10

Čeští a zahraniční autoři a nakladatelé inkasovali v roce 2019 prostřednictvím autorských odměn 811,7 mil. Kč. Interpreti a výrobci hudebních nahrávek obdrželi 377,1 mil. Kč.

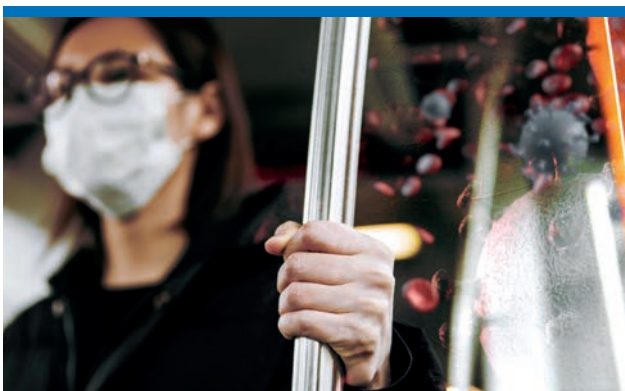
29

Svět bohatne. Křivka průměrného věku roste ve všech zemích, stejně tak hrubý národní produkt. To ale neznamená, že se na Zemi neumírá hladem.

48

Aktuální statistiky počtu zemřelých na covid-19 nejsou napříč zeměmi zcela srovnatelné a závisejí na konkrétních možnostech a praktikách dané země. Přesnější a srovnatelnější informace budou dostupné až po sjednocení metodiky.

TÉMA: PŘÍJMY A ŽIVOTNÍ PODMÍNKY DOMÁCNOSTÍ

- 20** Největším zdrojem příjmů českých domácností je zaměstnání
- 22** Pračka, telefon a televizor již nevyprovádají o materiální deprivaci
- 24** Příjmy domácností stoupají. Proč tedy i chudoba?
- 26** Jak se žilo Čechům ve 14 letech
- 29** Svět na cestě z chudoby

UDÁLOSTI

- 6** Zákon o sčítání prošel Senátem
- 6** Jednodušší vyhledávání dat ČSÚ

ZE SVĚTA

- 8** Svatby v Nizozemsku koronaviru navzdory
- 9** Kolik let stráví Evropané prací?
- 9** Celoživotní vzdělávání na Islandu
- 9** Přístup ke zdravotnímu pojištění v USA

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10** Práva k hudebním dílům vydělala v Česku 1,2 miliardy

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 12** Míra nezaměstnanosti v EU pomalu roste

ROZHOVOR

- 13** Respondentovi bychom měli věřit to, co nám odpoví

ANALÝZA

- 16** Jaká bude úroda?
- 17** Dokončené nebytové budovy dosáhly rekordu

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 18** Květnový zahraniční obchod se zbožím skončil v přebytku
- 18** Hospodaření vládních institucí v 1. čtvrtletí bylo deficitní

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 32** Sledujeme mírné dopady na trh práce
- 34** Být ICT odborníkem se vyplácí

ROZHOVOR

- 35** Chtěla bych mít víc statistik o rolích otců a matek v péči o rodinu
- 38** Životní prostředí patří mezi světové statistické priority

HISTORIE

- 46** Život úřednické rodiny po vzniku Československa

METODIKA

- 48** Covid-19 a úmrtnost

Jaká opatření jsou neúčinnější při pomoci osobám ohroženým příjmovou chudobou?

DAGMAR KOCMÁŇKOVÁ

výkonná ředitelka časopisu Nový prostor

TÁŇA DVORNÁKOVÁ

vedoucí oddělení sociálních šetření ČSÚ

DAVID BEŇÁK

ředitel Agentury pro sociální začleňování

LUCIE TRLIFAJOVÁ

sociální antropoložka, Sociologický ústav AV ČR

JAN SOBĚSLAVSKÝ

ředitel Diakonie ČCE

Jako neúčinnější se jeví pestrá nabídka pracovních míst bez nároků na vysokou kvalifikaci. V oblasti úspory financí jsou neúčinnější opatření, která přinesou lidem ohroženým příjmovou chudobou úsporu výdajů za potraviny. Mimořádně efektivním nástrojem je nakládání s potravinami s blízkou dobou expirace nebo se zbytky jídel z restaurací, které mohou být dále využity. To vše se neobejde bez významného posunu hodnot ve společnosti. Je třeba odmítnout imperativ konzumu „užijte si dnes, zaplať zítra!“ a obrátit pozornost veřejnosti k podpoře komunitního života, filantropie a sociálního podnikání. Aby více schopných lidí zaměstnávalo místní nezaměstnané, kteří tak získají pro svůj život jistotu a řád.

Příjmovou chudobu vycházející z dat šetření Životní podmínky (EU-SILC) především nelze spojovat s úrovní hmotné či existenční nouze osob. Je potřeba přihlížet i k jiným údajům, například o majetku, úsporách či dlužích. V posledních letech roste počet osob ohrožených příjmovou chudobou mezi důchodci, kteří žijí osaměle. Jsou však oni těmi nejohroženějšími? Do větších problémů spojených s nízkými příjmy se totiž mohou dostávat spíše osoby nezaměstnané nebo samoživitelé. Statisticky však příjmovou chudobu zcela vymýtit nelze, to by musela existovat práce pro všechny a rovnost výdělků. K tomu ovšem, doufám, Česká republika směřovat nebude, třebaže má jednu z nejnižších úrovní ohrožení příjmovou chudobou v Evropě.

Domnívám se, že neúčinnější je kombinace sociálního transferu, vhodné aktivní politiky zaměstnanosti respektující možnosti osob a zároveň potřeby trhu a vhodné regulace cen některých výdajů (typicky na bydlení). Efektivním nástrojem může být také materiální výpomoc formou potravinové či nábytkové banky. Nepřímo efektivitu ve vazbě na chudobu můžeme vidět například v mimořádné okamžité pomoci. Je prokázáno, že pokud se tato nepojistná dávka hmotné nouze použije na uhrazení kauce při stěhování do bytu, je 80% jistota, že to žadateli pomůže k získání dlouhodobějšího a tedy stabilnějšího bydlení.

Pro český kontext považuji za klíčové změny v systému exekucí: zvýšení nezabavitelné částky, která i přes aktuální změnu zůstává u lidí s nízkými příjmy hluboko pod náklady na život a bydlení. Dále zjednodušení procesu vymáhání (teritorialitu) a možnost zrušení/ pozastavení exekucí, které kvůli (již historické) absenci regulace a neadekvátním odměnám v procesu vymáhání narostly do nesplacitelných částek. Zdůraznila bych také dostupnost stabilního bydlení (kapacity obecních bytů, legislativní rámec a zdroje pro sociální bydlení), přístup ke stabilnímu a adekvátně hodnocenému zaměstnání (připomínám koncept důstojné mzdy) a podporu rodin s dětmi (jak skrze univerzální dávky, tak dostupnost institucionální péče).

Z pohledu diakonie jsou to jednak nástroje pro zajištění důstojné mzdy, jako například průběžné navyšování minimální mzdy, aby se nevětšoval její odstup od mediánu mzdy v ČR a aby byla motivační namísto vytváření závislosti na systému sociálních dávek. S tím souvisí i adresný systém daňových bonusů u nízkopříjmových pracujících. Za druhé je to větší ochrana v případě exekucí, tedy například to, že částka, která jedinci zůstane, bude vyšší než dávky státní sociální pomoci. Znamená to zrušit exekuci daňového bonusu, zvýšit nezabavitelnou částku a zpřístupnit insolvenční i nízkopříjmovým skupinám. Stejně tak zavést pravidlo „jeden dlužník – jeden exekutor“ pro efektivnější a koordinovaný přístup u četných pohledávek.

KRÁTCE

ČSÚ začal od konce července zveřejňovat **odhady HDP ve zkráceném termínu** 30 dní od konce čtvrtletí. Podrobnosti k sestavování rychlých odhadů představili statistici 25. června odborné veřejnosti formou videokonference.

Na začátku července navštívili oddělení informačních služeb Krajské správy ČSÚ v Praze pracovníci URR Lab z Přírodovědecké fakulty UK. Ke studiu jim byly zpřístupněny staré pražské publikace ze sčítání lidu od roku 1869. Toto setkání bylo prvním krokem ke spolupráci na přípravě **Historického atlasu obyvatelstva Prahy**.

Do katalogu produktů ČSÚ na rok 2020 byla nově zařazena **nová verze interaktivního porovnání krajů**. Uživatelé tak získávají přehled, kdy budou která data aktualizována a jak aktuální jsou zobrazované údaje.

ČSÚ v září zprovozní ve svém ústředí **dětskou skupinu pro 12 dětí**. Projekt podpořený z operačního programu Zaměstnanost získal v červenci veškerá kolaudační rozhodnutí.

Zákon o sčítání prošel Senátem

Ke zdárnému ukončení legislativního procesu chybí už jen podpis prezidenta republiky.

Ve středu 22. července schválil Senát návrh zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Návrh byl schválen ve znění navrženém Poslaneckou sněmovnou. Následně 28. července zákon podepsal prezident republiky. Završil se tak legislativní proces a připravovaný census již má zajištěnou plnou zákonnou oporu.

Český statistický úřad v současné době intenzivně připravuje prováděcí vyhlášku k zákonu o sčítání lidu, domů a bytů a rovněž se chystá na zkušební sčítání, které proběhne v září tohoto roku.

JEDNODUŠŠÍ VYHLEDÁVÁNÍ DAT ČSÚ

NOVÝ PROGRAMOVÝ BALÍK ODSTRANUJE PROBLÉMY UŽIVATELŮ V PROSTŘEDÍ R.

Uživatelé, kteří pracují s daty ČSÚ v prostředí R, mívají občas technické problémy při vyhledávání, stahování a načítání souborů. Nově dostupný softwarový balík z repozitáře CRAN dokáže tyto problémy odstranit. Software umožní zobrazení aktuálního katalogu všech otevřených datových sad ČSÚ

včetně metadat a následně vyhledání a filtrování vybraných datových zdrojů. Vybraný dataset lze načíst jediným příkazem do formátu data frame, tak, že sloupce se převedou do správných datových typů. Stejně jednoduše je možné načíst většinu číselníků a metadat nebo zobrazit dokumentaci datových sad. Detailní informace k balíku najdete na:

bit.ly/2X3AM8t

The screenshot shows the R package documentation for 'czso_get_catalogue'. The main heading is 'czso_get_catalogue: Get catalogue of open CZSO datasets'. The description states: 'Retrieves a list of all CZSO's open datasets available from the Czech Open data catalogue.' The usage section shows the function call: `czso_get_catalogue()`. The details section mentions: 'Use the dataset_id column as an argument to `get_czso_table()`'.

SPOTŘEBA NA OSOBU ZA ROK (2018)

23,9 kg

Jablka

12,4 kg

Pomeranče
a mandarinky

12,2 kg

Banány

CELKOVÁ SPOTŘEBA OVOCE

86,1 kg

PRŮMĚRNÉ CENY ZA 1KG OVOCE (Kč)

Jablka konzumní

22,0

28,7

Pomeranče

23,6

34,3

Banány
žluté

20,7

31,3

1995

2019

OVOCE
CELKEM*

735 322 tun

OVOCE
CELKEM*

148 219 tun

Ovoce
V ČESKU

62 289

Jablka
(Polsko, Itálie,
Slovensko)

30 335

Broskve
a nektarinky
(Itálie, Španělsko,
Německo)

31 528

Jablka
(Německo,
Rakousko,
Slovensko)

1 712

Hrušky
(Slovensko,
Bulharsko,
Rakousko)

15 939

Hrušky
(Nizozemsko,
Belgie,
Jižní Afrika)

10 665

Meruňky
(Itálie,
Španělsko,
Řecko)

7 398

Švestky
(Srbsko, Moldavská
republika,
Itálie)

1 378

Broskve a nektarinky
(Slovensko,
Maďarsko,
Německo)

458

Meruňky
(Slovensko,
Maďarsko,
Nizozemsko)

399

Švestky
(Slovensko,
Maďarsko,
Rakousko)

CELKOVÁ
SKLIZEŇ OVOCE

127 009
tun

NEJVĚTŠÍ SKLIZEŇ OVOCE 2019

SKLIZEŇ OVOCE V ROCE 2019

MERUŇKY HRUŠKY

JABLKA

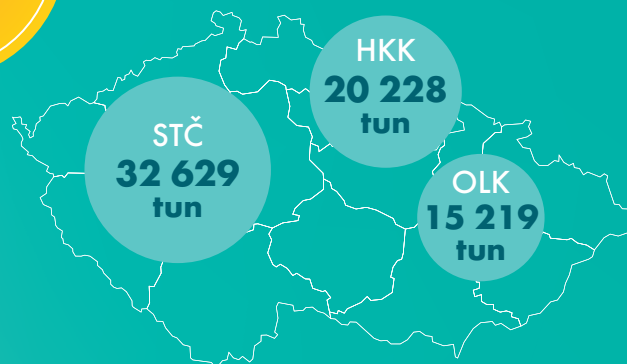
VLAŠKÉ OŘECHY

BROSKVE

TŘEŠNĚ
VIŠNĚ

ŠVESTKY

BOBULOVINY

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

Zdroj: ČSÚ

* Pohyb zboží přes hranice 2019

KRÁTCE

Na **Novém Zélandu vzrostla hodnota velkoobchodu s potravinami**, alkoholem a tabákovými výrobky v prvním čtvrtletí 2020 o 354 mil. dolarů (+4,1 %). Jedná se o největší přírůstek za více než 20 let. Nárůst byl způsoben mj. snahou maloobchodníků vyhovět zákazníkům, kteří se v souvislosti s očekávanými opatřeními proti šíření nemoci covid-19 snažili předzásobit.

bit.ly/2YfLDMd

Na začátku roku 2020 bylo do registru dárců orgánů zařazeno 49 % nizozemské populace ve věku 18 let a více. To je celkem 6,9 mil. osob, což je o 556 tis. více než počátkem roku 2019. Nárůst počtu lidí, kteří dali obecný nebo zvláštní **souhlas s dárčovstvím orgánů, byl vyšší** než v předchozích letech. Počet osob výslovně odmítajících souhlas s dárčovstvím však také meziročně vzrostl.

bit.ly/37Hjfqp

V dubnu se **počet přenocování** v ubytovacích zařízeních **na Islandu snížil** o 95 %, ze 438 tis. na 21 tis. oproti stejnému měsíci loňského roku. Počet ubytování v hotelích se ve stejném období meziročně snížil o 97 %, z 272 tis. na 9 tis.

bit.ly/2Ya5QUT

Svatby v Nizozemsku koronaviru navzdory

Počet uzavřených sňatků po zavedení opatření proti nemoci covid-19 ztelně poklesl. Přesto si i v době největších omezení každý týden řeklo „ano“ více než 500 párů.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Po celá léta je v Nizozemsku nejoblíbenějším dnem pro vstup do manželství pátek. A právě v tyto dny byl pokles největší. V roce 2019 bylo každý pátek ve 12. až 20. týdnu roku uzavřeno více než 300 manželství. V letošním roce, kdy od 12. týdne došlo k omezení počtu účastníků svatebních obřadů na maximálně 30 osob, se průměrný počet pátečních svateb pohyboval mírně nad 100.

Po pátku je nejoblíbenějším dnem pro svatby pondělí. První den v týdnu je totiž v mnoha nizozemských obcích pořádání svatby osvobozeno od správních poplatků a také jsou v tento den k dispozici různé slevy v restauracích. Počet pondělních sňatků se proto snížil jen mírně, a sice z průměrných více než 200 svateb v roce 2019 na 175 svateb v roce 2020. Pro pořádek je nutné uvést, že počty svateb v tento den byly letos ovlivněny dvěma výjimečnými pondělky. Na pondělí připadl jak Den krále (27. dubna), kdy se prakticky žádné svatby nekonají, tak i 4. květen, kdy si Nizozemci tradičně připomínají své padlé ve světových válkách a ani tento den není pro svatby častou volbou.

JAKOU ROLI HRAJE DATUM

V každém roce nastávají situace, kdy je nějaké datum ve své číselné podobě nějak výjimečné. V letošním roce je to vždy 20. den každého kalendářního měsíce. V únoru letošního roku se v Nizozemsku konalo celkově 1,5krát více svateb než ve stejném měsíci v předchozích letech. Nejvíce (754) jich proběhlo ve čtvrtek 20. 2. 2020, což více než

desetinásobně převyšovalo počty sňatků ve zbývajících únorových čtvrtcích. Dalším populárním datem byla neděle 2. 2. 2020. Neděle jsou obvykle méně oblíbené, ale k tomuto datu bylo zaregistrováno téměř 60 manželství. Pátek 20. 3. 2020 si za svatební den navzdory opatřením proti šíření nového typu koronaviru vybralo téměř tolik párů jako v předchozím roce pátek 22. března, kde číselná kombinace 22. 3. 2019 nevypadala tak zajímavě, ale zase neplatila žádná omezení ohledně shromažďování. V pondělí 20. 4. 2020 bylo téměř 1,5krát více svateb než o průměrném pondělí v dubnu roku 2019. Datum 20. 4. 2020 tak má ve svém oddacím listu zapsáno 309 párů.

REGISTROVANÁ PARTNERSTVÍ

Počet párů, které se rozhodly pro registrované partnerství, sice v posledních letech neustále rostl, avšak i v tomto případě mělo zavedení opatření proti šíření koronaviru za následek meziroční snížení. Tento pokles byl jistě alespoň zčásti způsoben skutečností, že dostupných pondělí, což je zdaleka nejčastější den pro uzavření registrovaného partnerství, bylo letos méně o již zmíněné svátky Den krále a Den vzpomínky na padlé. U registrovaných partnerství je mnohem menší vazba na „líbivá“ data, než je tomu v případě svateb. Ale i tak bylo ve čtvrtek 20. února uzavřeno téměř 4,5krát více registrovaných partnerství než v jiné čtvrtky toho měsíce.

bit.ly/2Upaxrs

KOLIK LET STRÁVÍ EVROPANÉ PRACÍ?

V ROCE 2019 BYLA V ZEMÍCH EU PRO OSOBY VE VĚKU 15 LET OČEKÁVANÁ PRŮMĚRNÁ DÉLKA PRACOVNÍHO ŽIVOTA 35,9 ROKU.

I v roce 2019 platilo, že očekávaná délka pracovního života mužů je delší než u žen (38,3 roku pro muže ve srovnání s 33,4 roky pro ženy). A i když očekávané průměrné trvání pracovního života bylo od začátku datové řady u mužů delší než u žen, rozdíl mezi pohlavími se snižují. Od roku 2000, kdy muži měli před sebou průměrně o 7,1 roku více pracovní aktivity než ženy, se rozdíl zmenšil na 4,9 roku.

Mezi členskými státy EU mělo v roce 2019 nejdelší očekávanou délku pracovního života Švédsko a Nizozemsko (42,0 roku, resp. 41,0 roku). Byly to jediné dva členské státy EU, v nichž očekávaná doba pracovní aktivity překročila hranici 40 let.

Dále následovaly Dánsko (40,0 let), Německo (39,1 let) a Estonsko (39,0 let). Naopak nejkratší očekávaná délka pracovního života byla zaznamenána v Itálii (32,0 let), v Chorvatsku (32,5 roku), Řecku (33,2 roku), Belgii a Polsku (shodně 33,6 roku).

Oproti roku 2000 byla očekávaná průměrná délka pracovního života téměř ve všech členských státech EU v roce 2019 delší. V průměru se prodloužila o 3,6 roku. Výjimkou je Rumunsko, kde došlo ke zkrácení z 36,0 na 33,8 roku. Největší prodloužení délky pracovního života mezi lety 2000 a 2019 zaznamenali na Maltě (7,6 let, z 28,9 na 36,5 roku), v Maďarsku (6,9 let) a v Estonsku (5,6 let). Nejkratší zvýšení evidovali statistici v Dánsku (1,7 roku) a v Řecku (1,8 roku).

 bit.ly/3f2zmBB

CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA ISLANDU

V ROCE 2019 SE CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ZÚČASTNILO PŘÍBLIŽNĚ 40,4 TIS. OBYVATEL ISLANDU VE VĚKU 25–64 LET, COŽ PŘEDSTAVUJE 21,6 % POPULACE V TÉTO VĚKOVÉ SKUPINĚ.

Zapojení do celoživotního učení bylo nejsilnější mezi těmi, kteří mají vysokoškolské vzdělání. Z vysokoškoláků ve věku 25 až 64 let více než čtvrtina (27,5 %) pokračovala v nějakém dalším neformálním vzdělávání. Mezi osobami se středoškolským vzděláním se dalších kurzů účastnil každý pátý (20,0 %). Z obyvatel, kteří měli dokončené pouze základní vzdělání, o zvýšení kvalifikace formou mimoškolních kurzů usiloval zhruba každý devátý (11 %).

Častěji se do dalšího vzdělávání zapojují ženy, které tvořily 56 % ze všech frekventantů kurzů. Z hlediska věku investují čas do získání znalostí nad rámec formálního vzdělání spíše mladší ročníky. Před dovršením 25. roku věku studovalo mimo školu 63,5 % osob, ve věku 55 a více let již jen 11,6 %.

Celkově oproti roku 2015, kdy se celoživotního učení zúčastnilo 27,5 % populace, zájem o tuto formu vzdělávání na Islandu klesl.

 bit.ly/3gnlEdk

PŘÍSTUP KE ZDRAVOTNÍMU POJIŠTĚNÍ V USA

V ROCE 2018 NEMĚLO ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ V ŽÁDNÉM OKAMŽIKU ROKU 8,5 % OBYVATEL, TJ. 27,5 MIL. OSOB. MÍRA NEPOJIŠTĚNOSTI SE PROTI ROKU 2017 ZVÝŠILA O 0,6 PROCENTNÍHO BODU.

Zpráva US Census Bureau udává, že mezi lety 2017 a 2018 se procento osob s veřejným pokrytím zdravotního pojištění snížilo o 0,4 procentního bodu a podíl osob se soukromým pokrytím se statisticky nezměnil. Počet nepojištěných proti předchozímu roku stoupl o 1,9 mil. osob.

V roce 2018 bylo soukromé zdravotní pojištění nadále převládajícím typem pojištění. Využívaly jej využívaly více než dvě třetiny z pojištěných osob (67,3 %). Veřejné pojištění krylo 34,4 % pojištěných. Z různých podtypů zdravotního pojištění zůstávalo nejčastější pojištění hrazené zaměstnavatelem, které alespoň v části kalendářního roku 2018 pokrývalo 55,1 % populace.

Procento nepojištěných dětí mladších 19 let se mezi roky 2017 a 2018 zvýšilo o 0,6 procentního bodu na 5,5 %. Zastoupení osob bez zdravotního pojištění se v letech 2017 až 2018 snížilo ve třech státech a zvýšilo v osmi státech.

 bit.ly/2MNJB05

Práva k hudebním dílům vydělala v Česku 1,2 miliardy

Čeští a zahraniční autoři a nakladatelé inkasovali v roce 2019 prostřednictvím autorských odměn 811,7 mil. Kč. Interpreti a výrobci hudebních nahrávek obdrželi 377,1 mil. Kč. To vyplývá z čerstvě zveřejněných výročních zpráv českých kolektivních správců práv k hudebním dílům.

MILAN DEDERA

oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení

Příjmy za užití hudebních děl a nahrávek například ve vysílání, na diskotékách, v restauracích nebo obchodech hrají každoročně důležitou roli pro české hudebníky a autory. To dokládá mimo jiné nejnovější zpráva České národní skupiny Mezinárodní federace hudebního průmyslu (IFPI), která zastřešuje výrobce hudebních nahrávek. Zatímco v mezinárodním průměru tvoří provozovací práva pouze jednu osminu příjmů z hudebních nahrávek, v rámci českého trhu se podílejí na celkových příjmech dvěma pětinami.

Velký rozdíl mezi strukturou českého hudebního trhu a mezinárodním průměrem může být způsoben relativně nízkým počtem českých uživatelů zpoplatněných streamingových služeb. Podle údajů Českého statistického úřadu zakoupilo v roce 2019 hudbu nebo film přes internet (včetně downloadu a streamingu) pouze 7 % osob

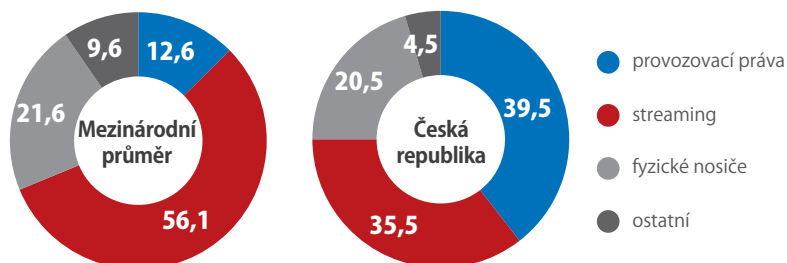

starších 16 let. Mezinárodním statistikám přitom vévodí příjmy ze streamingu s více než polovičním podílem. Vzhledem k rychlé dynamice růstu podílu streamingových platform na příjmech českých výrobců nahrávek (mezi lety 2018 a 2019 vzrostly příjmy ze streamingu o 34 %) však lze očekávat, že se tento rozdíl bude v příštích letech vyrovnávat a příjmy ze streamingu budou i v Česku tvořit největší část hudebního trhu.

AUTORŮM JDE NEJVÍC Z VYSÍLÁNÍ A VEŘEJNÝCH PRODUKČÍ

Významnými nositeli práv k hudebním dílům jsou podle výrobců hudebních nahrávek také samotní autoři

STRUKTURA HUDEBNÍHO TRHU V ROCE 2019 (%)

Zdroj: IFPI

KVĚTEN 2020

PRŮMYSL

◉ **25,7** %

Průmyslová produkce v květnu 2020 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně klesla o 25,7 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 13,8 %.

MALOOBCHOD

⊕ **2,0** %

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se v květnu reálně meziročně zvýšily o 2,0 %, bez očištění se snížily o 0,7 %. Vyšší byly neočištěné tržby za nepotravinářské zboží.

STAVEBNICTVÍ

◉ **7,6** %

Stavební produkce v květnu reálně meziročně klesla o 7,6 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziměsíčně nižší o 2,9 %.

SLUŽBY

◉ **19,3** %

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů v květnu reálně meziročně klesly o 19,3 %, bez očištění o 21,6 %. K meziročnímu poklesu neočištěných tržeb došlo ve všech sekcích služeb.

CESTOVNÍ RUCH

◉ **96,7** %

V letošním květnu se v hotelích ubytovalo o 96,7 % méně turistů než loni, počet jejich přenocování se snížil o 96,3 %.

(hudební skladatelé, textaři) a nakladatelé. Ti jsou v České republice zastupováni Ochranným svazem autorským (OSA), který v roce 2019 inkasoval za užití autorských práv více než 1,1 mld. Kč. Nejvyšší podíl z této částky (42 %) tvořily příjmy plynoucí z vysílání a online médií ve výši 469,8 mil. Kč. Podrobný pohled na vývoj struktury těchto příjmů zobrazuje přiložený graf.

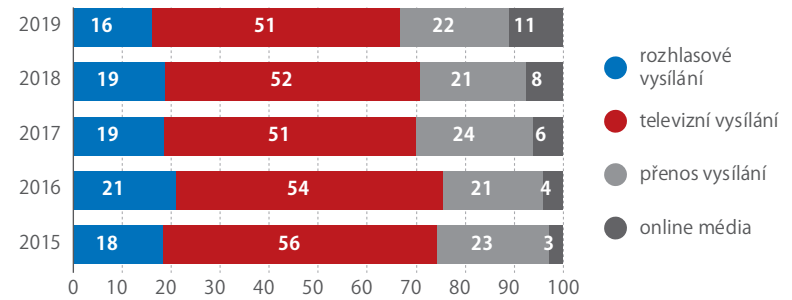
Na celkové částce plynoucí z vysílání a online médií se v roce 2019 nejvíce podílely příjmy z užití děl v televizním a rozhlasovém vysílání (67 %), které však ve sledovaném období mírně klesaly. Naopak nejdynamičtěji se v posledních letech vyvíjely příjmy z online médií – ty vzrostly mezi lety 2015 a 2019 více než pětkrát. I přes výrazný meziroční nárůst tvořily příjmy z online médií v roce 2019 pouze desetinný podíl na celkové vybrané částce. To může být způsobeno mimo jiné relativně nízkým poplatkem za jedno přehrání hudebních nahrávek ve srovnání s částkami putujícími z rozhlasu a televize. Zbytek příjmů (22 %) plynul v roce 2019 z práv k přenosu vysílání (poplatky provozovatelů převzatého vysílání – například kabelové televize).

Další významnou součástí příjmů z autorských práv tvořilo v roce 2019 podle OSA veřejné provozování (40 %). Na celkové vybrané částce ve výši 447,2 mil. Kč se nejvyšší měrou podílely příjmy z užití reprodukované hudby v prostorách určených pro veřejnost (229,1 mil. Kč) a z koncertů (199,2 mil. Kč). Zbývající příjmy za užití autorských práv (18 %) ve výši 194,3 mil. Kč plynuly z fyzických nosičů, ze zahraničí či z agenturního zastupování autorů. Samotným autorům a nakladatelům pak bylo po odečtení režijní srážky za kolektivní správu vyplaceno 811,7 mil. Kč. Z této částky připadlo 577,7 mil. Kč tuzemským nositelům práv a 234 mil. Kč putovalo do zahraničí.

INTERPRETI OBRŽELI TĚMĚŘ 200 MIL. KČ

Mezi další nositele práv patří interpreti (hudebníci, zpěváci). Ti se podílejí mimo jiné například

VÝVOJ STRUKTURY PŘÍJMŮ PLYNOUCÍCH Z VYSÍLÁNÍ A ONLINE MÉDIÍ (%)

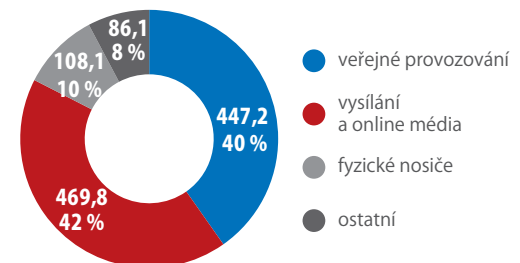

Zdroj: OSA

578 mil. Kč
získali loni tuzemští autoři a nakladatelé hudebních děl.

na studiovém nahrávání skladeb a jejich rukopis utváří výslednou podobu nahrávek. Interpreti jsou spolu s výrobcí hudebních nahrávek zastupováni kolektivním správcem Intergram. Z celkové částky ve výši 377,1 mil. Kč, kterou Intergram vyplatil v roce 2019 nositelům práv k hudebním dílům (interpretům a výrobcům), obdrželi interpreti 195,3 mil. Kč. Velký podíl mělo, stejně jako u autorských odměn, veřejné provozování (27 %) a televizní a rozhlasové vysílání (16 %). Další významné položky celkových příjmů interpretů tvoří odměny z reprízovaných pořadů (28 %), příjmy z nenahrávaných nosičů (12 %) či příjmy z rozpuštěných rezerv (10 %).

CELKOVÁ STRUKTURA PŘÍJMŮ Z AUTORSKÝCH PRÁV (mil. Kč)

Zdroj: OSA

ČERVENEC 2020

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů i spotřebitelů se v červenci zvýšila.

+ 9,5 bodu

PRŮMYSL

+ 19,8 bodu

V odvětví průmyslu se důvěra meziměsíčně zvýšila nejvíce od počátku sledování. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 89,8. Meziročně je důvěra ovšem nižší.

STAVEBNICTVÍ

+ 0,6 bodu

V odvětví stavebnictví se důvěra podnikatelů meziměsíčně mírně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 103,0. Ve srovnání s červencem 2019 je důvěra nižší.

OBCHOD

- 2,6 bodu

Důvěra v odvětví obchodu se oproti červnu snížila. Indikátor důvěry poklesl o 2,6 bodu na hodnotu 89,5. V meziročním srovnání je důvěra v obchodu stále nižší.

SLUŽBY

+ 4,8 bodu

Ve vybraných odvětvích služeb (vč. bankovního sektoru) se důvěra meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 77,0. Meziročně je ovšem důvěra stále nižší.

SPOTŘEBITELÉ

+ 2,7 bodu

Důvěra spotřebitelů se v červenci meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 96,0. Meziročně je ale důvěra spotřebitelů nižší.

Míra nezaměstnanosti v EU pomalu roste

Nárůst nezaměstnanosti v EU nebyl tak rychlý jako v USA. Práci ztrácejí zejména mladí lidé.

KAROLÍNA ZÁBAJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

Ekonomický propad, který nastal v březnu po zavedení opatření proti šíření koronaviru, logicky vyvolal zejména u spotřebitelů obavy ze zvýšení nezaměstnanosti. Velké části pracovníků se opatření skutečně dotkla, zejména co se týká množství odpracované doby. Míra nezaměstnanosti se ale v EU nehýbala nijak dramaticky, alespoň ne v březnu. Podniky v té době nevěděly, jaký bude další vývoj, a čekaly na případné podmínky vládní pomoci. Zároveň je evropský trh práce obecně méně flexibilní a propouštění není tak rychlý proces jako například v USA, kde se nezaměstnanost zvýšila mezi březnem a dubnem ze 4,4 % na 14,7 %.

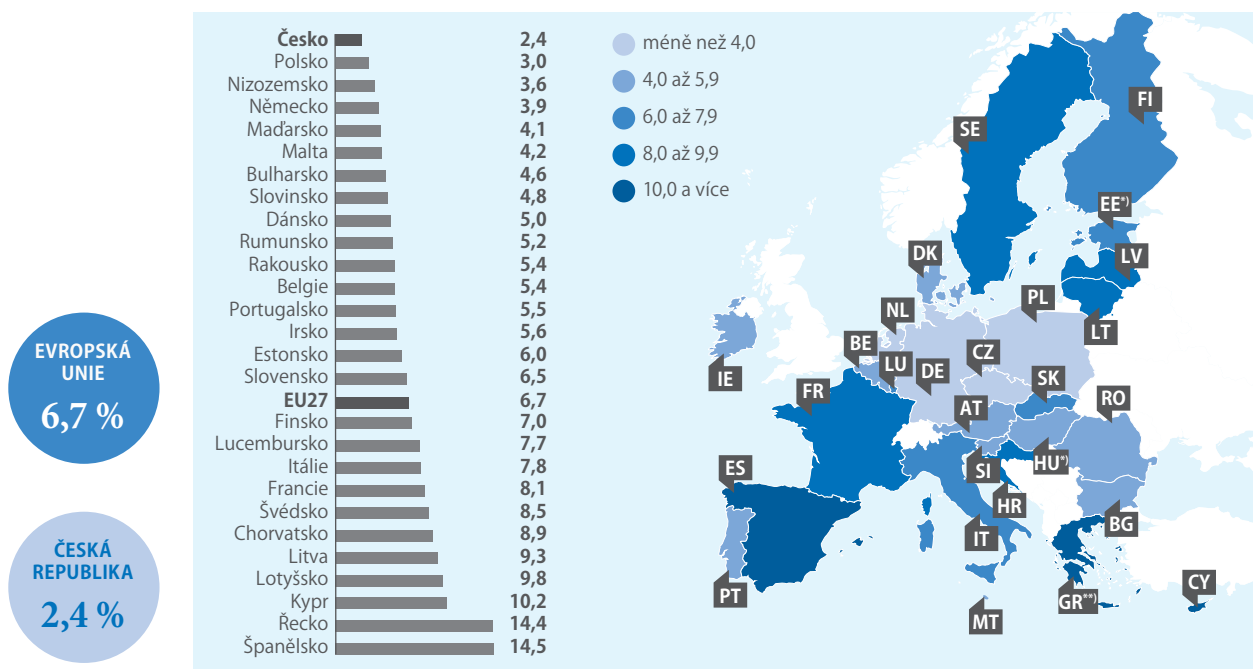
NEJVÍCE NAROSTLA NEZAMĚSTNANOST V DUBNU

Míra nezaměstnanosti v EU v březnu dosáhla svého minima – hodnoty 6,4 %. V dubnu vzrostla na 6,6 % a v květnu na 6,7 %. Nejvyšší míru nezaměstnanosti v květnu měly Španělsko (14,5 %), Kypr (10,2 %) a Lotyšsko (9,8 %). Nejnižší míru nezaměstnanosti mělo Česko (2,4 %), dále Polsko (3,0 %) a Nizozemsko (3,6 %).

Nejvíce se nezaměstnanost v posledních měsících zvyšovala na Kypru (v únoru 6,0 %, v květnu 10,2 %), v Litvě (z 6,3 % na 9,3 %), v Lotyšsku (z 6,9 % na 9,8 %) a v Chorvatsku (z 6,2 % na 8,9 %). V těchto zemích proběhl hlavní skok vzhůru v dubnu, kdy ve většině zemí platila nějaká omezení uvalená na běžný společenský i ekonomický provoz. Nezaměstnanost se zvyšovala téměř ve všech zemích EU, u mnohých ale posun nebyl tak výrazný (u 11 zemí byl nižší nebo roven 0,5 procentního bodu).

Zajímavý je tak hlavně pohled na strukturu nezaměstnanosti. V momentálně dostupných údajích existují dvě hlavní dělicí čáry – mezi muži a ženami a také mezi mladými a staršími pracovníky. U žen v Evropské unii zatím míra nezaměstnanosti vzrostla o trochu více než u mužů, rozdíly jsou ale v rámci statistické chyby. Naopak nezaměstnanost pracovníků pod 25 let, která je dlouhodobě mnohem vyšší, než je průměr, stoupla v EU mezi únorem a květnem o 0,9 procentního bodu, zatímco u lidí nad 25 let byl nárůst jen 0,2 procentního bodu.

OBECNÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V EU (květen 2020, %, osoby 15–74 let, sezónně očištěno)

*) Údaj za Estonsko a Maďarsko je dubnový

***) Údaj za Řecko je březnový

Zdroj: Eurostat

Respondentovi bychom měli věřit to, co nám odpoví

Díky kvalitní tazatelské síti ČSÚ je snaha respondentů účastnit se šetření a odpovídat na otázky stále relativně vysoká. I přesto se však ochota domácností postupně snižuje, říká ředitel odboru šetření v domácnostech Jiří Vopravil.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Můžete čtenářům představit, čím se zabývá odbor šetření v domácnostech?

Náš odbor má dvě oddělení. První připravuje a realizuje tři sociální šetření: Životní podmínky domácností, Rodinné účty a Finanční situace domácností. Šetření Životní podmínky domácností vychází z nařízení Evropské komise a v celé Evropské unii se provádí na jednotném základě pod zkratkou EU-SILC (Statistics on Income and Living Conditions). Tazatelé při něm zjišťují příjmy domácností a hlavním výstupem jsou informace, jak jsou na tom domácnosti z hlediska ohrožení příjmovou chudobou a materiální deprivací. Statistika rodinných účtů se zabývá výdaji domácností, sleduje, kolik peněz vydávají za různé zboží a služby. Šetření Finanční situace domácností jsme naostro zahájili teprve letos. Spolupracujeme na něm s Českou národní bankou a domácnosti se ptáme, jaký mají majetek, úspory, cennosti nebo naopak dluhy a závazky. Výsledky ze všech tří šetření nám umožní spočítat takzvané čisté bohatství domácností, z něhož bude patrné, jak na tom skutečně po ekonomické stránce jsou.

Úkolem našeho druhého oddělení je příprava elektronických dotazníků, které mají tazatelé v notebooku při návštěvách domácností. Vedle toho připravujeme i elektronickou podobu dotazníků pro další výzkumy prováděné ČSÚ. A do budoucna nás čeká překlopení všech dotazníků do verze pro tablety, s nimiž by naši tazatelé měli vyrazit do terénu od roku 2023.

Máte pod sebou i tazatelskou síť?

S tazateli úzce spolupracujeme, ale jejich řízení spadá pod krajské správy ČSÚ.

Jak konkrétně probíhají jednotlivá šetření?

Všechna jsou vzájemně provázaná a tazatelé zjišťují údaje přímo v domácnostech. Na příjmy za předchozí rok v rámci SILC se ptáme od začátku února do konce května, letos jsme kvůli covid-19 prodloužili termín až do konce července. Každý rok oslovíme 4 750 nových domácností a šetření se opakuje ještě v následujících třech letech. V první vlně s námi spolupracuje něco přes 60 procent oslovených domácností, v dalších letech už jsou odmítnutí minimální. Celkem tak každý rok vyšetříme více než 8 000 domácností.

Ve třetím roce SILC požádá tazatel domácnost, zda by se chtěla účastnit rovněž šetření Rodinné účty. Při něm respondenti po dobu dvou měsíců shromažďují všechny účtenky a do speciálních deníků zaznamenávají výdaje, na které účtenky nemají. Toto šetření se v těžce domácnosti opakuje ještě další rok, ale v jiném období, abychom získali výdaje rozložené rovnoměrně v průběhu celého roku.

Když toto vše proběhne, nabídneme domácnostem ještě účast v šetření Finanční situace domácností. To spočívá ve vyplnění dotazníku o majetkových poměrech. Jsou to dosti citlivé údaje, ale domácnosti nás už znají a ČNB pro ně připravila krásný dárek v podobě sady šesti pamětních mincí vyražených ke stému výročí vzniku Československa. Ochota

respondentů k účasti je tedy podle prvních poznatků poměrně vysoká.

Jak průběh jednotlivých šetření ovlivnila pandemie covid-19?

Tazatelé nesměli od půlky března do konce května navštěvovat domácnosti, takže se úplně zastavil nábor nových respondentů. Ti stávající mohli vyplňovat dotazníky po telefonu. Jejich vyšetřenost se tedy až tolik nesnížila, mnozí byli dokonce rádi, že se o ně v době, kdy museli sedět doma, někdo zajímal a mluvil s nimi.

Nově nabíraným domácnostem jsme dávali do poštovních schránek lístky s informacemi a telefonním kontaktem na tazatelku, ale ohlas byl minimální. Od června opět probíhají osobní návštěvy, ovšem vzhledem k obavám z nákazy, a také proto, že začíná období dovolených, očekáváme pokles úspěšnosti.

Připravujete nějaká zjednodušení, aby domácnostem vyplňování dotazníků nezabralo tolik času? Nebo abyste ušetřili práci tazatelům?

Stejně jako dotazníky pro tablety bychom mohli připravit i dotazník, který by domácnosti vyplňovaly samy přes internet. Dotazování pro SILC je ale poměrně rozsáhlé a nedovedu si představit, že by někdo vydržel třeba hodinu zodpovědně sám vkládat do počítače údaje. V tom hrají velkou roli tazatelky, které působí zároveň jako moderátorky a celým procesem respondenty provádějí.

Co se týká deníků pro záznamy výdajů, vím, že některé země zavedly pro domácnosti elektronickou variantu. Ale moc se to neosvědčilo, vyplněnost se pohybovala jen kolem dvou procent. My jsme před několika lety nabízeli dotazník ve formátu pdf a zájem o něj byl také minimální.

V současné době tedy spíš zvažujeme, jak zjednodušit práci zpracovatelkám, které všechny sebrané účtenky z domácností převádějí do elektronické formy. Už teď mají k dispozici rozsáhlý slovník, který jim po zadání počátečních znaků nabídne vhodné položky (třeba jab – jablka) a zařídění do adekvátních kategorií (například ferrero – cukrovinky). Do budoucna bychom chtěli účtenky skenovat a načítání položek a jejich zařídování by pak probíhalo automaticky.

Sběr informací v domácnostech se už v některých zemích částečně nahrazuje získáváním dat z administrativních zdrojů. Příjmy se zjišťují z daňových priznání nebo z registrů sociálního zabezpečení, ke sledování útrat se využívají bankovní data z platebních karet a podobně. Ale v Česku k těmto zdrojům nemáme přístup. Jsou to velmi citlivé informace, u nichž je veliké riziko zneužití. Musela by se změnit legislativa a připravit adekvátní způsoby ochrany. A nakonec bychom my museli vymyslet, jak spojit administrativní data s konkrétní náhodně vybranou domácností, v níž probíhá dotazování. Ale jak už jsem řekl, v řadě zemí už to funguje, hodně daleko jsou třeba v Dánsku a v dalších skandinávských zemích.

Z hlediska ohrožení příjmovou chudobou jsou na tom české domácnosti poměrně dobře.

Ing. Jiří Vopravil, Ph.D.

Vystudoval ekonomickou statistiku na VŠE. V ČSÚ působí od roku 1996, prošel odborem národních účtů, pracoval v oddělení ekonomicko-statistických analýz a nyní vede odbor šetření v domácnostech. Od roku 2011 také spolupracuje s Klinikou adiktologie na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze a provádí odhady objemu a výnosů nelegální ekonomiky v České republice. Je autorem nebo spoluautorem desítek vědeckých a odborných článků.

Určitě bychom se dokázali inspirovat a pro naše podmínky upravit postupy osvědčené jinde. Do budoucna se tímto směrem určitě chceme vydat.

Jak jsou na tom podle vašich šetření české domácnosti ve srovnání s domácnostmi v jiných evropských zemích?

Domácnosti v České republice jsou na tom poměrně dobře. Míra ohrožení příjmovou chudobou se zde pohybuje dlouhodobě mezi 9 a 10 procenty. To je jeden z nejlepších výsledků v rámci Evropské unie a zatím to nevypadá, že by v dohledné době mělo dojít k nějaké změně. Položkami, které si domácnosti nemohou z finančních důvodů dovolit bývají u nás nejčastěji dovolená nebo neočekávaný výdaj 12 tisíc korun. Obecně nejhůř jsou na tom v Česku matky samoživitelky, domácnosti s dětmi a také důchodci, nebo spíš důchodkyně, které žijí samy.

Zajímavým poznatkem, který z našich šetření vyplývá, také je, že proti jiným zemím je u nás vysoký podíl vlastnického bydlení. Zatímco v zahraničí žijí lidé častěji v nájmu, a jsou tedy flexibilnější třeba při stěhování za práci, u nás, když si to spočítají, vyjde jim, že se jim vyplatí vzít si hypotéku a investovat do vlastního.

Ze změn, ke kterým v průběhu sledování domácností došlo, je asi nejvýraznější prohození pořadí výdajů za potraviny, které tvořily největší položku na konci osmdesátých let minulého století. Pak je začaly dohánět výdaje za bydlení, kolem roku 2000 se obě křivky protnul a teď jsou výdaje za bydlení a energie s 23 procenty na prvním místě. Za potraviny vydávají domácnosti zhruba 20 procent svých výdajů.

Jak se mění ochota domácností k účasti v šetřeních?

Před deseti či dvaceti lety byla vyšší. Díky kvalitní tazatelské síti ČSÚ máme vyšetřenost stále poměrně

vysokou, ale v některých oblastech, jako je SILC, ochota odpovídat klesá. Podle mého názoru je to hlavně proto, že Eurostat nás neustále nutí do dotazníku přidávat otázky, takže je pak velmi rozsáhlý a tazatelka stráví v domácnosti i víc než hodinu. To řadu lidí odradí.

Pro odbor národních účtů v ČSÚ provádíte odhady objemu a výnosů nelegální ekonomiky. Kde pro tyto odhady získáváte podkladové informace?

Spolupracuji převážně s Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti. To každoročně vydává Výroční zprávu o stavu ve věci drog a v ní jsou na základě poznatků z terénu uvedeny údaje o spotřebě drog u nás. Z nich ve svých odhadech vycházím. Informace o sexbyznysu zase získávám od neziskové organizace Rozkoš bez rizika.

Nejprve spočítám celkový objem, kolik peněz se v těchto oblastech pohybuje, a následně pak přídannou hodnotu. Ta se v národních účtech srovnává s HDP. Přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu na určitém území za určité období. Zjednodušeně to je rozdíl mezi produkcí a náklady na ni.

A jak velkou část národního hospodářství nelegální ekonomika u nás tvoří?

Podíl přidané hodnoty z nelegální ekonomiky na HDP se pohybuje kolem čtyř promile.

Kromě těchto údajů jsme s kolegy také několikrát vyčíslili společenské náklady vyplývající z drogových závislostí a závěr byl takový, že je lépe investovat do prevence a léčby než do restrikce. Nicméně policisté dostávají pořád mnohem víc než terénní pracovníci, kteří chodí do ulic a působí preventivně.

Také moc nerozumím cenové politice, kdy léčebné konopí na předpis v lékárně je dražší než na černém trhu. Myslím, že opatření na boj s drogami a závislostmi by se dala vymyslet efektivněji.

Jak si Česko stojí ve spotřebě drog ve srovnání s jinými zeměmi?

Pořád někde čtu, jak je na tom ta Česká republika špatně, jak tady máme nejvyšší spotřebu alkoholu a užíváme drogy. Ale ono to ve skutečnosti tak hrozné nebude.

Odhad spotřeby nelegálních drog máme v České republice myslím dost reálný. Vychází z údajů z terénu a je provedený dobře. Podezíral bych však některé země, že své odhady podhodnocují.

Odhady spotřeby alkoholu vycházejí z metodiky Světové zdravotnické organizace, která počítá s tím, že pivo má pět procent alkoholu a víno čtrnáct. Když českou spotřebu piva vynásobíme pěti procenty, vyjde nám obrovská spotřeba čistého alkoholu. Ale plzeňská dvanáctka má alkoholu 4,4 procenta, běžné desítky ještě méně. Také víno u nás neobsahuje alkoholu víc než 12 procent. Kdybychom tedy vzali skutečná čísla, dostali bychom se na nějaké patnácté místo za Francii a řadu dalších států.

Jaká bude úroda?

Letos se očekává mírný pokles množství sklizených obilovin i řepky. V případě obilovin se sníží jak hektarové výnosy, tak i rozloha osetých ploch. U řepky se odhaduje hektarový výnos vyšší, ten však nedokáže kompenzovat meziroční úbytek její plochy.

RENATA VODIČKOVÁ

vedoucí oddělení statistiky zemědělství a lesnictví

První letošní odhady sklizně zemědělských plodin ukazují, že základních obilovin (bez kukuřice na zrno) by se mělo urodit 6 784 tisíc tun a řepky 1 135 tisíc tun. V porovnání s loňskou sklizní se jedná o pokles – u základních obilovin o 3,3 % (234 tisíc tun) a u řepky o 1,9 % (22 tisíc tun).

Z obilovin se nižší sklizeň očekává v případě pšenice ozimé a ječmene ozimého, naopak více by se mělo sklídit ječmene jarního, ovsa nebo triticales.

Odhad průměrných hektarových výnosů základních obilovin je meziročně o 1,8 % nižší. Opatrnost v předpovědích letošní úrody projevují zejména menší zemědělci. Jejich očekávání nižších hektarových výnosů souvisí pravděpodobně s nedostatkem srážek na počátku jara či s obavami z poškození porostů vlivem dalšího průběhu počasí. Aktuálně je ale kondice vegetace díky květnovým a červnovým srážkovým úhrnům dobrá.

Snižování produkce základních obilovin souvisí rovněž se zmenšováním plochy pro jejich pěstování. Od roku 2010 klesla v České republice výměra pozemků osetých těmito plodinami o 100 tisíc hektarů, tj. o 7,4 %. Výrazný je zvláště úbytek ploch jařin. Rozloha polí s ozimou zůstala téměř na stejné úrovni.

PO JEDNOTLIVÝCH PLODINÁCH

Nejpěstovanější plodinou na českých polích je i letos pšenice ozimá, která zabírá téměř třetinu z celkové osevní plochy, konkrétně 775 tisíc ha. Odhadovaná

sklizeň 4 445 tisíc tun znamená meziroční snížení o 271 tisíc tun (–5,8 %).

Pšenice jarní se podle odhadů sklídí 103 tisíc tun a proti loňsku to bude o 7,3 % více. K nárůstu dojde díky zvýšení hektarového výnosu o 11,7 % na 4,29 t/ha. Osevní plocha této plodiny meziročně klesla o 3,9 % na 24 tisíc ha a ve srovnání s průměrem posledních deseti let se propadla téměř o polovinu (–48,0 %).

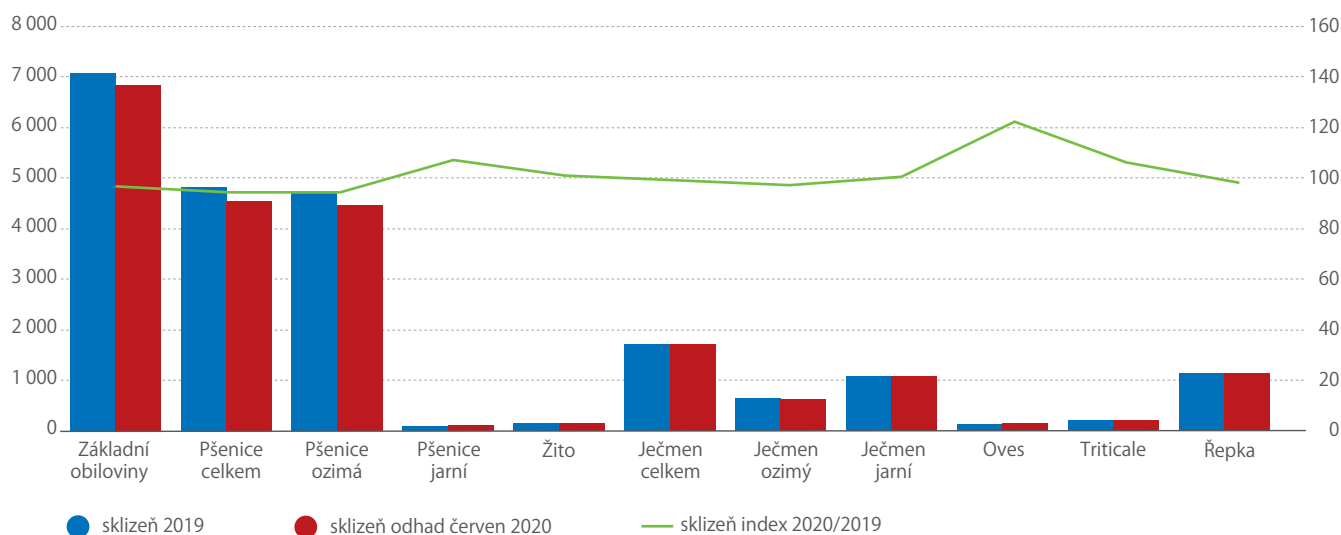
Ječmene jarního, po pšenici ozimé druhé nejrozšířenější obiloviny, se podle odhadu sklídí 1 081 tisíc tun, což je téměř stejné množství jako v loňském roce (+0,6 %). Letošní úroda ječmene ozimého je předpokládána ve výši 625 tisíc tun a meziročně se sníží o 3,0 %. Předpokládaná produkce žita je 159 tisíc tun a ovsa 164 tisíc tun. Úroda triticales má dosáhnout 207 tisíc tun.

Řepka, která je po pšenici ozimé druhou nejrozšířenější plodinou u nás, letos roste na 368 tisících ha, což odpovídá 15 % z celkové osevní plochy. Očekávaná úroda by měla být 1 135 tisíc tun, tedy o 1,9 % méně než vloni. Ve srovnání s desetiletým průměrem se jedná dokonce o pokles o 9,3 %.

Podrobnější informace k odhadům hektarových výnosů a sklizní vybraných druhů plodin za Českou republiku celkem a v regionálním členění jsou uvedeny v publikaci Odhady sklizně – operativní zpráva k 10. 6. 2020.

bit.ly/2AJPZmY

ODHADY SKLIZNÍ VYBRANÝCH ZEMĚDĚLSKÝCH PLODIN (tis. t, %)

Zdroj: ČSÚ

Dokončené nebytové budovy dosáhly rekordu

Počet dokončených nebytových budov v Česku loni opět vzrostl a přesáhl dosud rekordní údaj z roku 2007. Celkové investiční náklady na výstavbu ovšem poklesly.

SILVIE LUKAVCOVÁ
oddělení statistiky
stavebnictví ČSÚ

V České republice bylo v loňském roce postaveno 1 829 nových nebytových budov, ve srovnání s rokem 2018 tak jejich počet vzrostl o 12,8 %. Mírně, o 0,8 %, vzrostla rovněž celková podlahová plocha. Celková hodnota investičních nákladů na nové nebytové budovy se však snížila o 31,9 %, částečně vlivem vysoké srovnávací základny roku 2018.

NEJVÍC VZNIKLO HOTELŮ

Ze všech postavených nebytových budov zaujaly již tradičně největší podíl hotely a obdobné budovy. Naopak nejméně bylo dokončeno administrativních budov. Největší investice směřovaly na stavby pro průmysl a skladování.

Objemově největší budovy se stavějí pro potřeby průmyslu a skladování. V minulém roce připadlo na jednu takovou budovu v průměru 29,6 tis. m³ obestavěného prostoru a 3 029 m² podlahové plochy. Nejmenší jsou

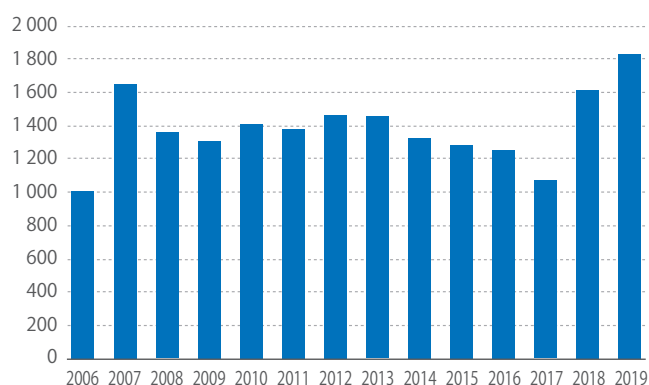
hotely a obdobné budovy, které vykazují v průměru na jednu stavbu 545 m³ obestavěného prostoru a 128 m² podlahové plochy.

NEJDRAŽŠÍ JE PRAHA

Z územního hlediska se nebytové budovy stavěly nejvíce v Jihomoravském kraji, kde jich bylo dokončeno 383. Nejmenší počet (47) byl zaznamenán v Libereckém kraji.

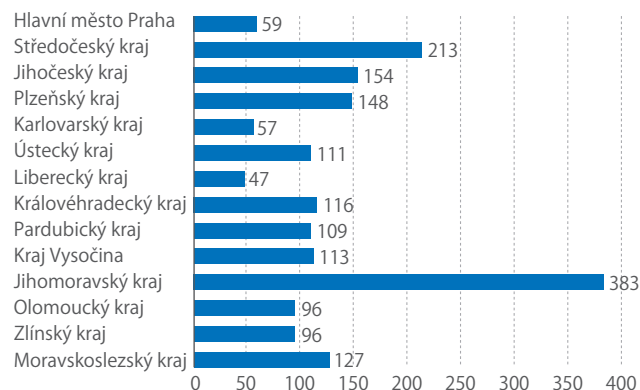
Nejdražší a prostorově největší stavby vznikaly v Praze. Na jednu zde dokončenou budovu byly vynaloženy investiční náklady v průměrné výši 70,4 mil. Kč, průměrná podlahová plocha připadající na jednu budovu činila 3,9 tis. m² a obestavěný prostor 18,7 tis. m³. Nejlevnější stavby v loňském roce byly dokončeny na Liberecku, kde průměrná investiční hodnota nepřesáhla 4,5 mil. Kč. Tyto budovy byly také nejmenší, neboť průměrná podlahová plocha zde byla 301 m² a obestavěný prostor 1 625 m³.

POČTY DOKONČENÝCH NOVÝCH NEBYTOVÝCH BUDOV V ČESKÉ REPUBLICE

Zdroj: ČSÚ

POČTY DOKONČENÝCH NEBYTOVÝCH BUDOV PODLE KRAJŮ (2019)

Zdroj: ČSÚ

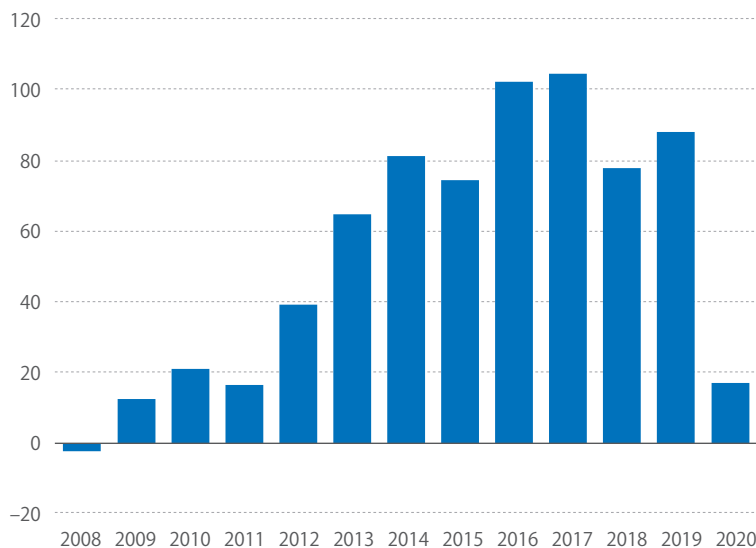
Květnový zahraniční obchod se zbožím skončil v přebytku

Celkové kladné saldo zahraničního obchodu ale meziročně silně kleslo.

Nejnovější výsledky zahraničního obchodu se zbožím ukázaly na trvajícím meziročním propadu vývozu i dovozu zboží. Ten se sice oproti dubnu zmírnil, stále ale zůstal mimořádně vysoký (vývoz se v květnu meziročně propadl o 98,7 mld. Kč, dovoz o 73,7 mld. Kč). Bilance v květnu dosáhla přebytku 1,3 mld. Kč, meziročně o 22,0 mld. Kč méně.

Silný a rostoucí přebytek zahraničního obchodu byl v posledních deseti letech zdrojem domácího ekonomického růstu. Bližší pohled ukazuje, že kladné saldo posiloval zejména obchod s motorovými vozidly. Ten je ale nyní hluboce zasažen odstávkami podniků i poklesem poptávky. O jak vážný propad se jedná, ukazuje kumulace bilance od ledna do května. Celkový přebytek za leden až květen dosáhl 16,9 mld. Kč a meziročně se propadl o 71,2 mld. Kč. To je nejmenší kladné saldo od roku 2011.

BILANCE ZAHRANIČNÍHO OBCHODU SE ZBOŽÍM
(kumulace leden až květen, mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

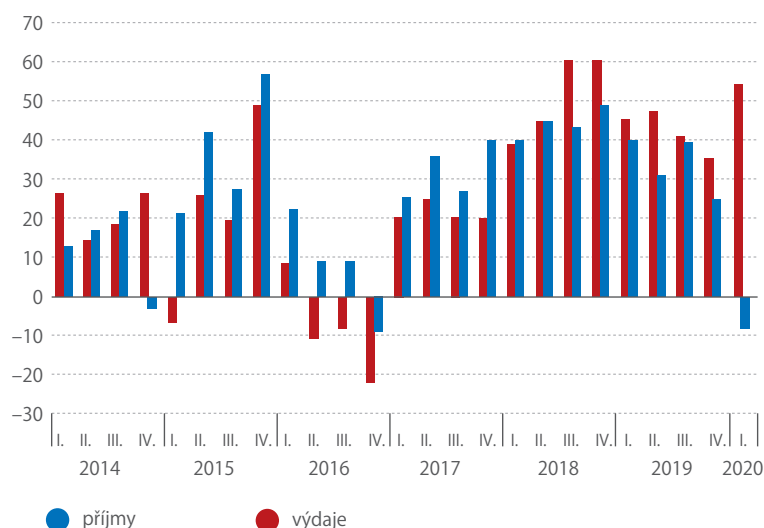
Hospodaření vládních institucí v 1. čtvrtletí bylo deficitní

Sektor vládních institucí v 1. čtvrtletí 2020 hospodařil se schodkem 65,4 mld. Kč.

Deficitní hospodaření je vzhledem k cyklu příjmů a výdajů na začátku roku obvyklé, tentokrát se ale jednalo o mimořádný výsledek. Výdaje se totiž meziročně zvýšily o 54,2 mld. Kč, zčásti kvůli reakci na nastalou březnovou krizi, ale také kvůli zvýšení výdajů na sociální dávky (zejména starobní důchody). Posílily rovněž kapitálové výdaje. Příjmy naopak klesly o 8,3 mld. Kč. Propad se týkal hlavních zdrojů příjmů – daní z výroby a dovozu i běžných daní z důchodů a jmění. Výrazně zpomalil výběr sociálních příspěvků navázaných na mzdy.

Hospodaření vládních institucí dosahovalo v posledních čtyřech letech přebytků mimo jiné i díky silnému růstu daňových příjmů vyvolanému příznivým ekonomickým vývojem. Od 2. poloviny roku 2018 ale začal růst výdajů předbíhat příjmy.

MEZIROČNÍ RŮST PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ SEKTORU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ
(mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

TÉMA

20

Největším zdrojem příjmů českých domácností je zaměstnání

22

Pračka, telefon a televizor již nevypovídají o materiální deprivaci

24

Příjmy domácností stoupají. Proč tedy i chudoba?

26

Jak se žilo Čechům ve 14 letech

PŘÍJMY A ŽIVOTNÍ PODMÍNKY DOMÁCNOSTÍ

Největším zdrojem příjmů českých domácností je zaměstnání

Důchody a sociální dávky tvoří z celkových příjmů domácností zhruba 20 %.

TÁŇA DVORNÁKOVÁ
oddělení sociálních
šetření

Peněžní příjmy domácností je možné rozdělit do pěti základních skupin: příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, příjmy získané od státu v podobě důchodu, jiné sociální příjmy od státu a ostatní příjmy. Z výsledků každoročního šetření o příjmech a životních podmínkách českých domácností vyplývá, že v roce 2018 tvořily největší část všech příjmů domácností příjmy ze závislé činnosti. Následují důchody a třetím nejvýznamnějším zdrojem jsou příjmy z podnikání.

PŘÍJMY PODLE TYPU DOMÁCNOSTÍ

Průměrné hrubé příjmy všech domácností v České republice jsou tvořeny z 63,2 % příjmy ze závislé činnosti, z 13,5 % příjmy z podnikání, ze 17,2 % důchody, z 3,3 % jinými sociálními příjmy a z 2,8 % ostatními příjmy.

Je zajímavé sledovat, jak jsou na tom domácnosti s různým složením. Pro porovnání byly zvoleny domácnosti úplných rodin s dětmi, domácnosti neúplných rodin s dětmi, domácnosti jednotlivců mladších 65 let a jednotlivců ve věku 65 a více let.

Při pohledu na tyto typy domácností asi nepřekvapí, že u všech, kde žijí osoby v produktivním

věku, je největší část hrubých příjmů tvořena příjmy ze závislé činnosti. V úplných rodinách s dětmi je to 75,9 % průměrných hrubých příjmů (155 tis. Kč), v neúplných rodinách s dětmi 59,7 % (93 tis. Kč) a u domácností jednotlivců mladších 65 let 70 % (247 tis. Kč). Pouze u domácností jednotlivců starších 65 let jsou největší položkou důchody (tvoří 86,5 % hrubého příjmu, tj. 161 tis. Kč).

Druhou největší položkou jsou u úplných rodin s dětmi nebo u jednotlivců mladších 65 let příjmy z podnikání (zhruba 15 %). U neúplných rodin s dětmi jsou naopak druhou největší položkou ostatní příjmy, což v těchto domácnostech představuje především obdržené výživné a jiná peněžní podpora od blízkých osob, která tvoří 15,2 % průměrného hrubého příjmu.

PŘÍJMY PODLE POČTU PRACUJÍCÍCH OSOB

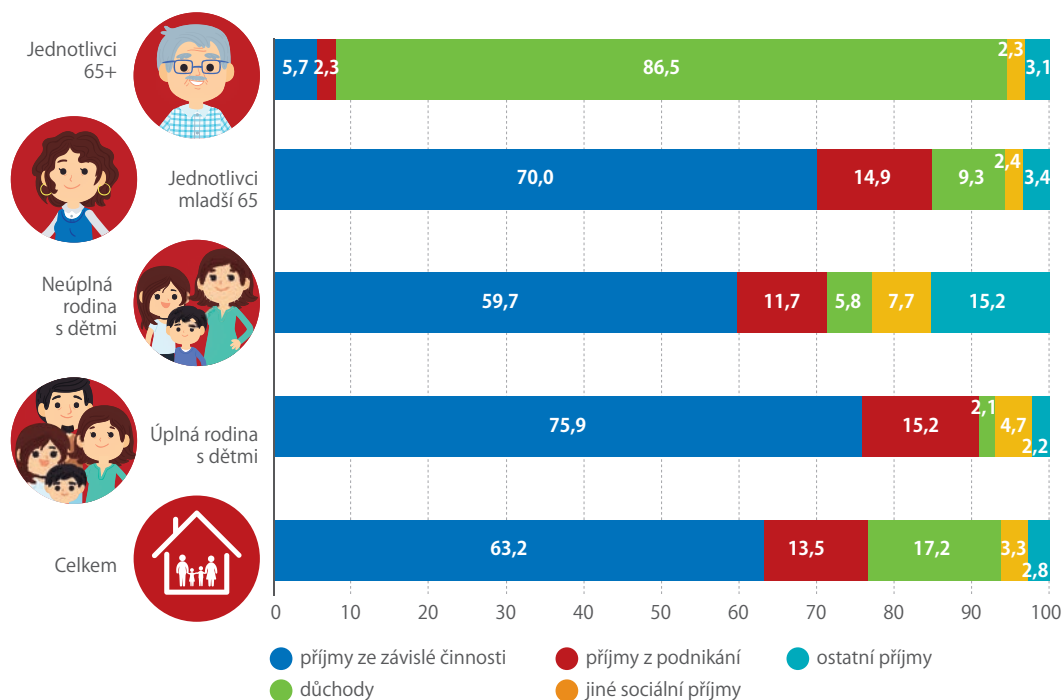
Při zkoumání struktury hrubých příjmů domácností jsme sledovali i to, jaký vliv má počet pracujících osob.

Z grafu je patrné, že u úplných rodin s dětmi vždy převažují příjmy ze závislé činnosti. Jejich podíl činí 75,9 %. Pokud je ale v úplné rodině pouze

PETRA DOTLAČILOVÁ
oddělení sociálních
šetření

ZDROJE PŘÍJMŮ PODLE TYPU DOMÁCNOSTI

Zdroj: ČSÚ

jedna pracující osoba, podíl příjmů ze závislé činnosti klesá (64,1 %) a rostou jiné sociální příjmy. Ty tvoří 12,9 % průměrného hrubého příjmu a jedná se především o dávky státní sociální podpory.

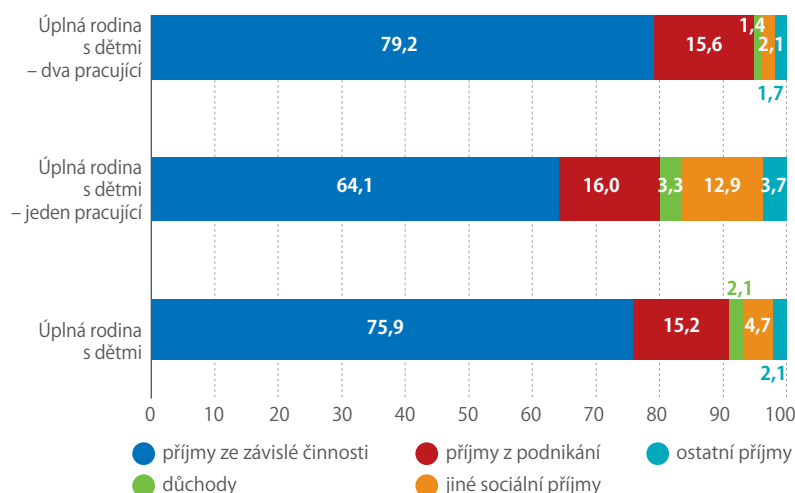
Kromě počtu pracujících osob v úplných rodinách s dětmi je dobré podívat se i na údaj o počtu vyživovaných dětí. V úplné rodině s dětmi, kde jsou dvě pracující osoby, je průměrný počet vyživovaných dětí 1,68 a jde především o děti školního věku. Avšak v úplné rodině s dětmi s jednou pracující osobou je v průměru 1,75 dítěte a ve většině těchto domácností žije dítě mladší 5 let. Nejvíce se to odráží na průměrné výši rodičovského příspěvku. V úplných rodinách s jedním pracujícím tvoří 70,7 % jiných sociálních příjmů. Oproti tomu u úplných rodin s dětmi se dvěma pracujícími osobami tvoří rodičovský příspěvek pouze 17,4 % jiných sociálních příjmů.

PŘÍJMY JEDNOTLIVCŮ

Dalším úhlem pohledu může být rozdělení domácností jednotlivců mladších 65 let na domácnosti zaměstnanců a domácnosti osob samostatně výdělečně činných. U domácností jednotlivců mladších 65 let se přitom objevují tři významné složky průměrného hrubého příjmu: příjmy ze závislé činnosti, které tvoří 70 % průměrného hrubého příjmu, příjmy z podnikání (14,9 %) a důchody (9,3 %).

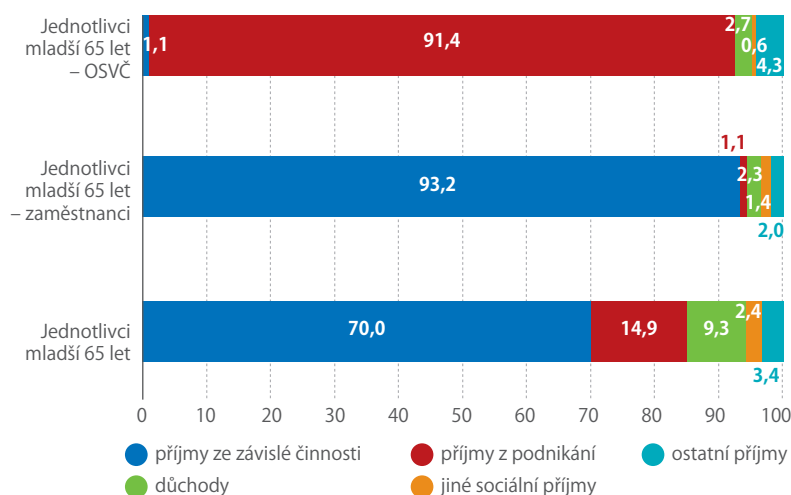
Při rozdělení osob na zaměstnance a podnikatele je zřetelné, že u obou skupin jasně převažuje příjem z jejich ekonomické aktivity (v obou případech nad 90 %). Z toho lze odvodit, že tyto osoby během loňského roku neměnily své ekonomické postavení. Když odhlédneme od struktury jejich příjmů a podíváme se na průměrnou výši, pak jednotlivci mladší 65 let si ze zaměstnání odnesli v roce 2018 průměrně 378 tis. Kč, z podnikání o něco více, konkrétně 402 tis. Kč za rok.

PŘÍJMY DOMÁCNOSTÍ ÚPLNÝCH RODIN S DĚTMI

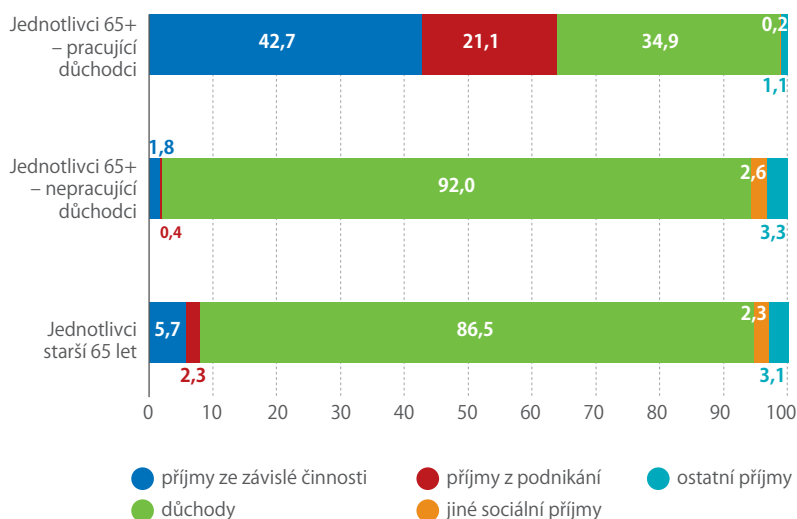
Zdroj: ČSÚ

STRUKTURA PŘÍJMŮ DOMÁCNOSTÍ JEDNOTLIVCŮ DO 65 LET

Zdroj: ČSÚ

STRUKTURA PŘÍJMŮ DOMÁCNOSTÍ JEDNOTLIVCŮ NAD 65 LET

Zdroj: ČSÚ

PŘÍJMY SENIORŮ

U domácností jednotlivců starších 65 let se dá předpokládat, že u nich budou hrubé příjmy tvořeny převážně důchody. Pokud není uvažováno podrobnější členění, je tomu skutečně tak. Celkové důchody se na jejich hrubém příjmu podílejí z 86,5 %, ostatní zdroje příjmů jsou víceméně zanedbatelné.

V poslední době se však stále více objevují domácnosti pracujících důchodců. V domácnosti, kde žije pracující důchodce, nepřevažují důchody (34,9 %), ale příjem ze závislé činnosti (42,7 %). Na třetím místě jsou pak příjmy z podnikání (21,1 %). Oproti tomu domácnosti nepracujících důchodců mají podle očekávání jako hlavní zdroj svých příjmů důchody (92 %), zbylých 8 % je rozděleno mezi ostatní složky.

Pračka, telefon a televizor již nevyprávějí o materiální deprivaci

Do kategorie takzvaně materiálně deprivovaných spadá stále méně osob. Mezi znaky, podle nichž se posuzuje, nyní patří i finanční možnosti udržování sociálních kontaktů.

JIŘÍ PEKÁREK
oddělení sociálních
šetření

Většina domácností v České republice nemá problém s pořízením základních věcí a služeb, které patří k běžnému životu. Za posledních pět let se počet domácností, které se potýkají s materiální deprivací, významně snížil a ruku v ruce s tím ubylo i položek, které si tyto domácnosti nemohou dovolit. Stále však

existují takové, pro něž jsou některé nákupy či výdaje prakticky nedostupné.

DOMÁCNOSTEM SE DAŘILO STÁLE LÉPE

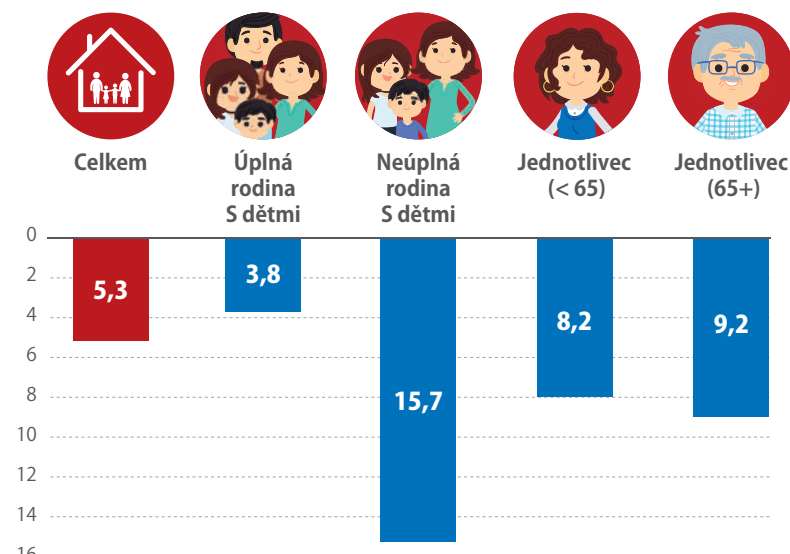
S ohledem na uvedený vývoj došlo k přehodnocení ukazatele míra materiální deprivace, jenž byl dosud pravidelným výstupem celoevropského šetření Životní podmínky domácností. To pod názvem SILC loni proběhlo v České republice již po patnácté.

Od roku 2019 šetření nepočítá s několika dříve užívanými položkami, naopak přibyly jiné, které sledují i sociální stránku života. Nově upravený indikátor se jmenuje míra materiální a sociální deprivace.

Které položky nyní domácnosti z hlediska dostupnosti posuzují a kolik jich vlastně je? Jak se v posledních letech příslušný ukazatel vyvíjel a co o současných finančních možnostech českých rodin vypovídá?

Míra materiální deprivace tradičně odrážela materiální podmínky i vybavenost domácností a stala se jedním z významných atributů při hodnocení jejich celkové životní úrovně. Až do roku 2018 udávala podíl osob, jejichž domácnosti si z finančních důvodů nemohly dovolit alespoň čtyři z devíti sledovaných položek. Byly jimi neočekávaný finanční výdaj (v roce 2018 ve výši 10 700 Kč), možnost zaplatit týdenní dovolenou pro všechny členy domácnosti, vybavenost domácnosti automobilem, pračkou, televizí a telefonem, možnost jíst maso či jeho vegetariánské

MATERIÁLNÍ A SOCIÁLNÍ DEPRIVACE (VÍCE NEŽ 5 POLOŽEK) PODLE TYPU DOMÁCNOSTI ZA ROK 2019 (%)

Zdroj: ČSÚ

náhrazky alespoň ob den, schopnost domácnosti včas hradit pravidelné platby či splátky spojené s bydlením a dostatečné vytápění bytu.

Indikátor materiální deprivace udávající podíl osob žijících v domácnostech, které postrádaly nejméně 4 položky z 9 sledovaných, se v České republice dlouhodobě pohyboval v rozmezí 6 až 7 %. Od roku 2014 však nabral výrazně klesající tendenci. Za rok 2018 jeho hodnota spadla až na úroveň 2,8 %, což bylo o 0,9 procentního bodu méně nežli rok předtím. Nejčastěji si přitom domácnosti nemohly dovolit zaplatit desetitisícový neočekávaný výdaj a týdenní dovolenou pro všechny své členy. V takových domácnostech žila v roce 2018 zhruba pětina deprivovaných osob. Kromě neočekávaného výdaje a týdenní dovolené se ostatní vybrané položky stávaly stále více marginálními. To se týkalo především položek, jako jsou pračka, telefon a televizor, které se zařadily mezi běžné součásti vybavení domácností a jejich vliv na míru materiální deprivace prakticky vymizel.

Pokud bychom použili dřívější metodiku, míra materiální deprivace si uchovala klesající tendenci i loni. Podíl osob žijících v domácnostech, které postrádaly nejméně 4 položky z 9 sledovaných, se v roce 2019 oproti předchozímu roku snížil z 2,8 % na 2,7 %. Materiální deprivace se v roce 2018 týkala 293 tisíc osob, v roce loňském 281 tisíce. Mezi nejvíce materiálně deprivované patří dlouhodobě nezaměstnaní (20,3 %) a osoby z neúplných rodin s dětmi (8,1 %). Vyšší míru materiální deprivace zaznamenali jednotlivci mladší 65 let (4,4 %) než ti ve věku 65 a více let (3,5 %). Průměrně postrádaly domácnosti v roce 2019 podle starší metodiky 4,3 položky.

VÝSLEDKY PODLE NOVÝCH UKAZATELŮ

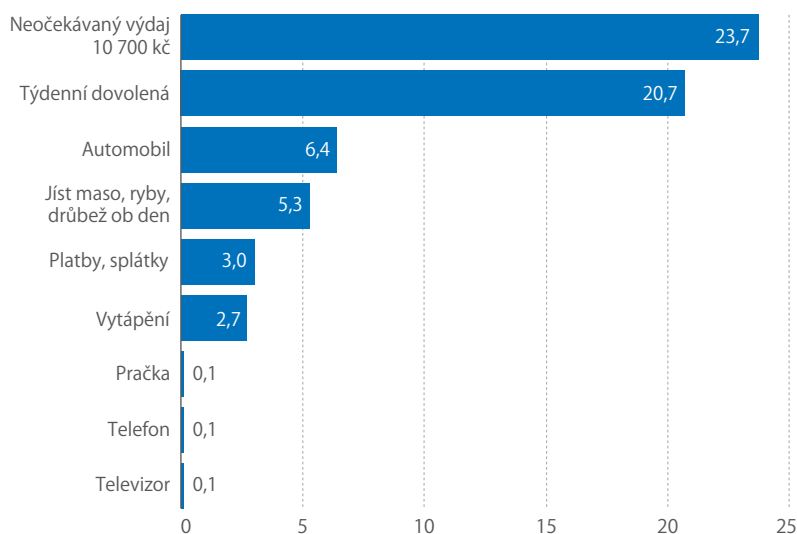
Aby sledovaný ukazatel deprivace lépe zohlednil aktuální finanční a materiální situaci v domácnostech, začaly jednotlivé země na doporučení Eurostatu při šetření využívat upravenou metodiku, která počítá s rozšířeným souborem sledovaných položek.

Těch je podle nových pravidel třináct a za materiálně a sociálně deprivovanou je považována osoba, jejíž domácnost si nemůže z finančních důvodů dovolit pět a více z nich. Spolu s některými položkami původní materiální deprivace zahrnuje upravený seznam také pořízení nového nábytku, věci pro osobní potřebu (obuv, nové oblečení), kontakt s přáteli či příbuznými, placené volnočasové aktivity, útratu určité finanční částky pro vlastní potřebu a připojení k internetu.

V roce 2019 se tak u nás podle nové metodiky dostala míra materiální a sociální deprivace domácností na hodnotu 5,3 %. Nejčastěji udávanou položkou, kterou si domácnosti nemohou dovolit, bylo pořízení nového nábytku za opotřebovaný (30,2 %). Zhruba pětina domácností nezvládne uhradit neočekávaný výdaj ve výši 11 200 Kč a týdenní dovolenou.

Míra materiální a sociální deprivace se výrazně liší podle složení domácnosti. Nejohroženější skupinou

PODÍL OSOB Z DOMÁCNOSTÍ, KTERÉ SI NEMOHLY DOVOLIT DANOU POLOŽKU V ROCE 2018 (%)

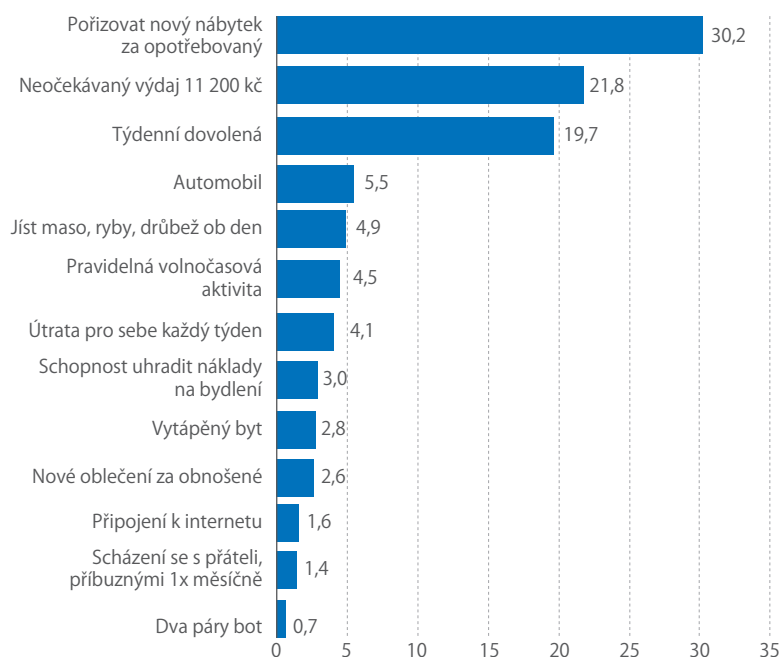

Zdroj: ČSÚ

5,3 %
byla míra
materiální
a sociální
deprivace
domácností v ČR
v roce 2019.

jsou domácnosti tvořené samotným rodičem s jedním či více dětmi a jednotlivci ve věku 65 let a starší. Naopak jednoznačně nejmenší riziko ohrožení materiální a sociální deprivací ze sledovaných typů domácností se týká úplných rodin s dětmi. Pokud jde o převažující ekonomickou aktivitu osob, nejvyšší míru materiální a sociální deprivace zaznamenaly v roce 2019 nezaměstnané osoby, konkrétně téměř třetina z nich. Z pracujících postrádala 5 a více položek ze 13 jen necelá 3 procenta, důchodců přibližně dvojnásobek. Průměrně deprivované domácnosti postrádaly podle nové metodiky 5,9 položky.

PODÍL OSOB Z DOMÁCNOSTÍ, KTERÉ SI NEMOHLY DOVOLIT DANOU POLOŽKU V ROCE 2019 (%)

Zdroj: ČSÚ

Příjmy domácností stoupají. Proč tedy i chudoba?

Stále více domácností deklaruje, že se svými příjmy vycházejí snadno. Jak je tedy možné, že zároveň s tím stoupá počet lidí ohrožených takzvanou příjmovou chudobou?

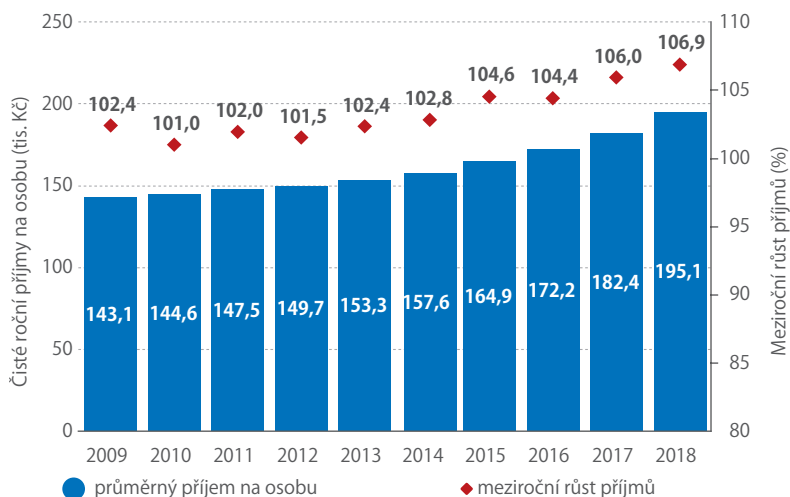
JIŘÍ PEKÁREK
oddělení sociálních
šetření

Příjmy českých domácností ze zaměstnání, podnikání, důchodů či sociálních dávek v posledních letech rychle stoupaly. Potvrzují to i závěry posledního ukončeného šetření Životní podmínky domácností 2019, známého pod zkratkou SILC (Statistics on Income and Living Conditions), které vedle aktuální životní úrovně mapovalo i příjmovou situaci domácností za předchozí rok 2018. Vyplynulo z něj, že na

každou osobu v domácnosti připadal za rok 2018 průměrný čistý příjem 195,1 tis. Kč. Oproti předešlému roku to bylo o 12 700 Kč více, což znamená meziroční růst o 6,9 %. Měsíční průměr čistých příjmů na osobu činil 16 256 Kč. Pokud bychom odečetli vliv inflace, vzrostly meziročně příjmy reálně o téměř 5 %. Uvedený přírůstek představuje sumu peněz, o něž si domácnosti mohly pořídit více zboží či služeb.

RŮST PRŮMĚRNÝCH ČISTÝCH PENĚŽNÍCH PŘÍJMŮ DOMÁCNOSTÍ NA OSOBU V OBDOBÍ 2009–2018

Zdroj: ČSÚ

NEJLÉPE JSOU NA TOM MLADŠÍ JEDNOTLIVCI

Nejvyšší příjmy zaznamenaly domácnosti jednotlivců. Ti mladší 65 let přitom příjmově nejsou v průměru daleko od hranice 300 tis. Kč za rok, tedy o více než 100 tis. Kč nad příjmy domácností jednotlivců starších 65 let. Z pohledu ekonomické aktivity se průměrně zvýšily příjmy všem skupinám domácností. Čisté roční příjmy domácností zaměstnanců s vyšším vzděláním vzrostly na 220,3 tis. Kč na osobu (o 5,6 %). Ještě větší meziroční růst zaznamenaly příjmy domácností zaměstnanců s nižším vzděláním, které v průměru dosáhly 177,9 tis. Kč čistého na osobu za rok, tedy o 7,4 % více než v roce 2017. Absolutně nejvyšší průměrné čisté peněžní příjmy měly domácnosti samostatně výdělečně činných, a to 222,2 tis. Kč, což je o 19 tis. Kč (9,5 %) více než za předešlý rok. Příjmy domácností nepracujících důchodců se zvýšily na 156,1 tis. Kč na osobu a rostly opět o něco větším tempem než v předchozím roce (4,4 %).

PŘÍJMY ROSTOU NEROVNOMĚRNĚ

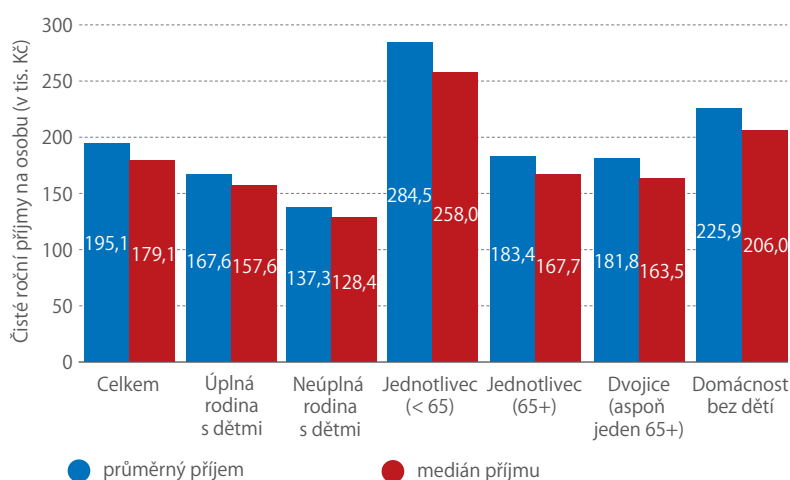
Nepřekvapí tudíž, že velká většina domácností vychází se svými příjmy docela snadno nebo jen s menšími obtížemi. Mezi domácnostmi, v jejichž čele stojí zaměstnaná osoba, je takových 90 %. Značný problém představovaly nedostatečné příjmy v roce 2019 pouze pro 14 % domácností, přičemž rok předtím to bylo 18 %. Uvedený problém se týká zejména samoživitelů s dětmi a žen starších 65 let, které žijí samy. Z pohledu ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti jde hlavně o nezaměstnané.

Když tedy položíme na misku vah tato vesměs pozitivní zjištění, měl by nám displej ukázat, že Češi stále bohatnou, jsou spokojeni s financemi, jimiž disponují, a nemají důvody k obavám. Jak ovšem ve světle těchto skutečností přijmout loňský výsledek ukazatele, který se jmenuje míra ohrožení příjmovou chudobou?

Pro připomenutí – míra ohrožení příjmovou chudobou je indikátor, který se počítá podle mezinárodně platné metodiky stanovené Eurostatem. Udává podíl osob v domácnostech, které svými příjmy nedosahují stanovené hranice. Ta je definována jako 60 % mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu a liší se podle jednotlivých typů domácností. V Česku v roce 2019 činila 12 818 Kč za měsíc (153 811 Kč za rok) pro domácnost jednotlivce, ale pro rodiče se dvěma dětmi mladšími 13 let se ovšem jedná o 26 917 Kč na domácnost za měsíc.

Vlivem rostoucích příjmů se uvedená hranice každým rokem zvedá a zároveň stoupá počet Čechů, kteří se ocitají pod ní. Konkrétně z 9,6 % v roce 2018 na loňských 10,1 %. To znamená, že ohrožení příjmovou chudobou se momentálně dotýká asi milionu obyvatel České republiky. Vznikl tedy určitý paradox. Zatímco peněžní příjmy domácností v průběhu let postupně rostou, míra ohrožení příjmovou chudobou v posledních dvou letech rovněž stoupá. Tento ukazatel odráží příjmové rozdělení

ROČNÍ ČISTÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY DOMÁCNOSTÍ NA OSOBU PODLE TYPU DOMÁCNOSTI ZA ROK 2018

Zdroj: ČSÚ

5 %
činil meziroční reálný nárůst příjmů domácností v ČR v roce 2018.

v každé jednotlivé zemi a v České republice rostly příjmy v posledních letech nerovnoměrně. U nejnižších příjmových skupin, tedy těch z 1. decilu, začala v letech 2018–2019 rychlost růstu příjmů poměrně významně zaostávat za tempem růstu skupiny se středními příjmy, tedy kolem příjmového mediánu, který je z hlediska metodiky výpočtu míry ohrožení příjmovou chudobou klíčovou charakteristikou.

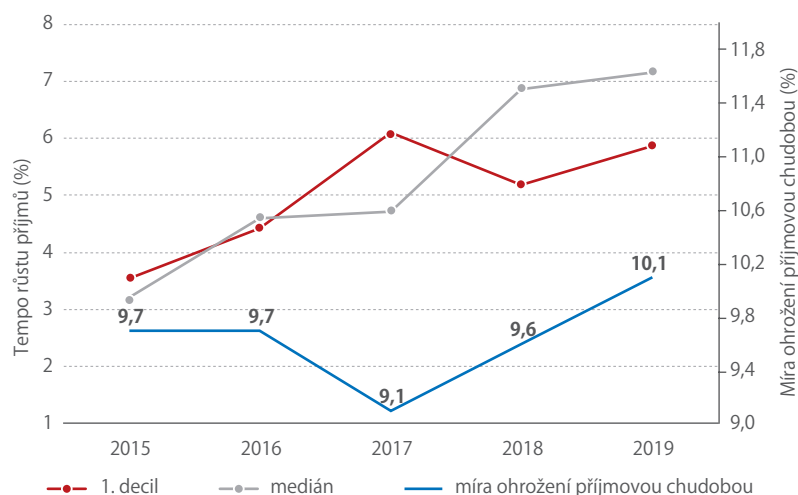
Z grafu je patrné, že v letech 2015 a 2016 se tempa růstu příjmů v 1. decilu a v mediánu téměř nelišila a pohybovala se v rozpětí 3 až 5 %. V roce 2017 tempo růstu nízkopříjmových skupin dosáhlo dokonce až na 6,1 % a významně převýšilo tempo středněpříjmových domácností. Zároveň s tím také významně poklesl ukazatel míry příjmové chudoby, a to až na 9,1 %. Následně došlo k naprostému převrácení uvedeného trendu.

Přírůstky ve skupině ohrožených příjmovou chudobou za poslední dva roky tvoří prakticky jen jednotlivci starší 65 let, tedy zejména domácnosti osamělých nepracujících důchodců (většinou žen). Odpovídá to i subjektivnímu vnímání finanční situace této skupiny domácností, z nichž téměř pětina uvedla, že se svými příjmy vychází s obtížemi až velkými obtížemi.

V této souvislosti je vhodné mít neustále na mysli, že indikátor míry ohrožení příjmovou chudobou primárně nevypovídá o počtu „chudých“ lidí ve smyslu hmotné nouze, ale spíše o tom, jak jsou příjmy rozloženy v dolní polovině příjmového spektra populace. Zároveň se hranice příjmové chudoby každým rokem mění. Pokud by loni zůstala stejná jako v roce 2018 (tehdy to bylo 143 555 Kč), míra chudoby by v roce 2019 činila jen 7,7 %.

Jaká ale bude míra příjmové chudoby a jak se změní celková příjmová situace domácností za rok 2020? To je dnes přinejmenším stejně obtížné odhadnout, jako předpovědět komplexní následky virové pandemie, která aktuálně obrací všechny ekonomické veličiny vzhůru nohama.

MÍRA PŘÍJMOVÉ CHUDOBY JAKO ODRAZ VÝVOJE PŘÍJMŮ „DOLNÍ“ POLOVINY POPULACE

Zdroj: ČSÚ

Jak se žilo Čechům ve 14 letech

Současní dospělí vyprávěli o tom, jaká byla situace v jejich rodině v době dospívání. Za 35 sledovaných let se mnohé změnilo.

**SIMONA
MĚŘINSKÁ**

oddělení sociálních
šetření

Součástí šetření Životní podmínky domácností 2019 byl také speciální tematický modul na mezigenerační srovnání sociálních a materiálních podmínek českých obyvatel. Konkrétní otázky se týkaly rodičů dotazovaného, domácnosti, ve které vyrůstal, její finanční situace a rovněž materiálních podmínek všech dětí v domácnosti. Veškeré otázky směřovaly na období, kdy bylo respondentovi 14 let, tedy raného dospívání.

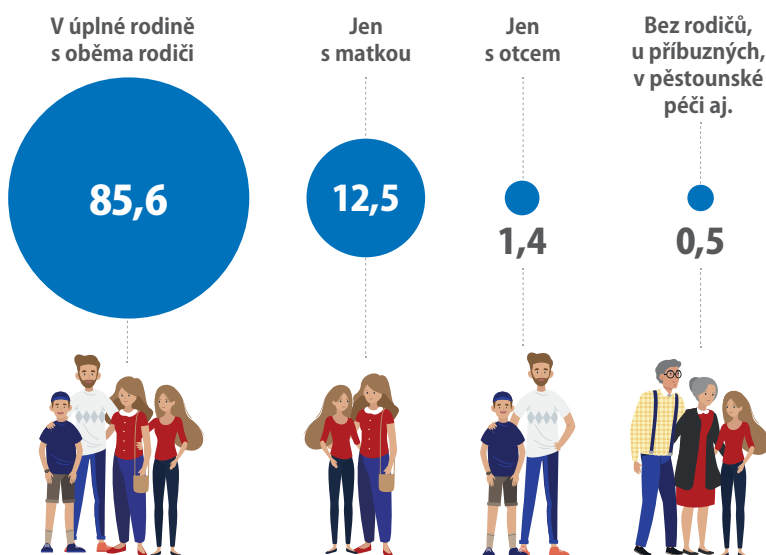
Modulový dotazník vyplňovaly pouze osoby ve věku 25 až 59 let, čili lidé narození v letech 1959 až 1994.

ROSTE POČET NEÚPLNÝCH RODIN

Nejprve se zaměříme na rodinné prostředí, v jakém respondenti vyrůstali ve 14 letech. Ze zjišťování vyplynulo, že 85,6 % respondentů žilo v daném období v úplné rodině s oběma rodiči. Dalších 12,5 % respondentů žilo pouze s matkou, přičemž 5,1 % z nich bylo v kontaktu se svým otcem a 7,4 % s ním v kontaktu nebylo (buď s ním neudržovali styky, nebo svého otce ani neznali, nebo již otec v té době nežil). Pouze 1,4 % respondentů žilo v té době pouze se svým otcem a naprostá většina z nich nebyla v kontaktu se svou matkou. V ojedinělých případech (0,5 %) žili dotazovaní bez obou rodičů, tj. u příbuzných nebo v pěstounské péči.

Podíváme-li se na typ domácnosti podle věku dotazovaných, vidíme nezanedbatelné rozdíly.

TYP DOMÁCNOSTI, VE KTERÉ ŽIL RESPONDENT VE VĚKU 14 LET (%)

Zdroj: ČSÚ

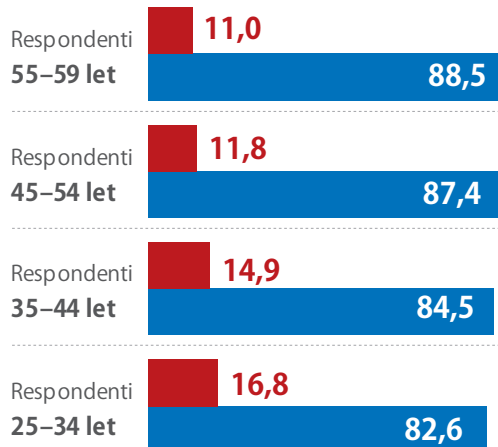
TYP DOMÁCNOSTI PODLE VĚKU RESPONDENTA (%)

s oběma
rodiči

s jedním
rodičem

Zdroj: ČSÚ

S klesajícím věkem se snižuje podíl těch, kteří vyrůstali v úplných rodinách. Osoby starší 55 let žily s oběma rodiči v 89 % případů a jen každý devátý člověk žil pouze s jedním rodičem. Oproti tomu osoby mladší 35 let žily v úplné rodině s oběma rodiči v 83 % případů a každý šestý člověk žil pouze s jedním ze svých rodičů, zpravidla s matkou.

Pro porovnání lze uvést, že dnešní 14leté děti žijí v úplné rodině s oběma rodiči v necelých 82 % případech. To odpovídá zmíněnému trendu, že se postupně snižuje podíl dětí vyrůstajících v úplných rodinách.

Pozornému čtenáři asi neujde fakt, že osobám, které ve svých 14 letech zažily sametovou revoluci v České republice (listopad '89), bylo v době dotazování přesně 44 let. Tento věk zároveň tvoří hranici u zvolených věkových skupin dotazovaných osob, podle níž tak lze respondenty rozdělit na před-revoluční a po-revoluční ročníky. Jednou z příčin rozdílů v jejich odpovědích tedy může být i skutečnost, že jedni vyrůstali ještě v socialistickém zřízení a druhí již referovali o období po revoluci.

VELIKOST OBCE SE MOC NEMĚNÍ

Další sledovanou charakteristikou v rámci modulových otázek byla velikost obce, ve které žil dotazovaný ve 14 letech. Obce byly rozděleny do tří kategorií – vesnice či menší města do 10 tisíc obyvatel, středně

velká města od 10 do 100 tisíc obyvatel a velká města nad 100 tisíc obyvatel.

Téměř tři čtvrtiny osob, které ve 14 letech žily ve velkém městě nad 100 tisíc obyvatel, v něm žijí i nadále, avšak 18 % z nich se přestěhovalo na venkov. Naopak z těch osob, které ve 14 letech žily na vesnici či v malém městě, se pouze 8 % respondentů přestěhovalo do velkého města a bezmála tři čtvrtiny z nich stále bydlí v malé obci. Největší podíl stěhování jsme zaznamenali u středně velkých měst, z nichž se téměř polovina respondentů přesunula na venkov či do velkého města. V mezigeneračním pojetí je tedy typ a velikost obce poměrně stabilní.

DĚTI JSOU VZDĚLANĚJŠÍ NEŽ RODIČE

V šetření jsme rovněž zjišťovali nejvyšší dokončené vzdělání rodičů respondenta v době, kdy mu bylo 14 let. Dotazovaní, kteří dosáhli maximálně středního vzdělání bez maturity (tj. ukončili jen základní školu nebo obdrželi výuční list), měli v 73 % také rodiče s tímto stupněm vzdělání. Pouze 3,3 % z nich měla alespoň jednoho z rodičů vysokoškoláka. Téměř polovina dnešních středoškoláků s maturitou, případně s nástavbou nebo absolventů vyšší odborné školy měla také matku či otce s úplným středoškolským vzděláním. Velká část z nich (41,2 %) ale měla oba rodiče bez maturity. Osoby, které úspěšně dokončily studium na vysoké škole, měly nejčastěji rodiče středoškoláky (44,6 %), avšak 36,1 % z nich mělo alespoň jednoho rodiče s vysokoškolským diplomem.

Celkově můžeme říci, že z výsledků je jasně patrný pozitivní posun ve vzdělání českých obyvatel oproti jejich rodičům. Téměř třetina osob (30,8 %) dosáhla vyššího stupně vzdělání, než měli jejich otec či matka. Více než polovina (54,4 %) má stejné vzdělání jako jejich rodiče a pouze každý sedmý člověk získal nižší vzdělání, než měli jeho rodiče. Pokud se zaměříme zvláště na vzdělání matky a otce, zjistíme, že nárůst vzdělání dotazovaného oproti matce je o jeden procentní bod vyšší než nárůst vzdělání oproti otci.

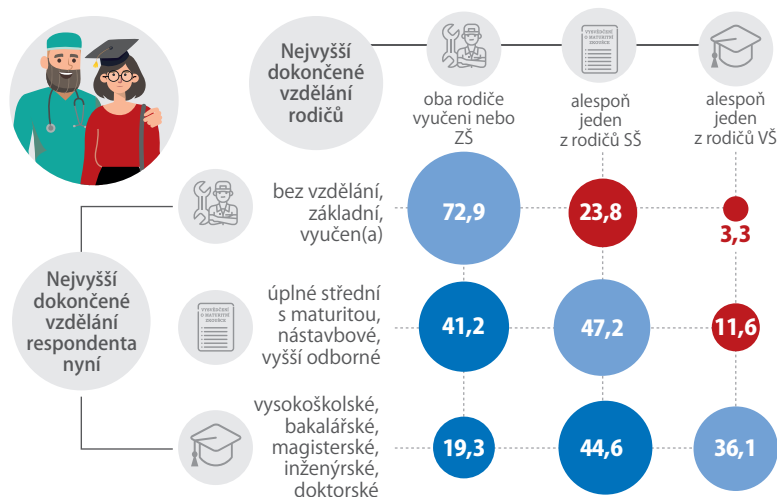
MLADŠÍ HODNOTÍ FINANČNÍ SITUACI LÉPE

V loňském modulu byla také otázka na to, jak respondent vnímal finanční situaci své rodiny v době, kdy mu bylo 14 let. Obecně Češi vnímali finanční situaci své rodiny v mládí jako spíše dobrou až dobrou. Při bližším pohledu a rozdělení dotázaných do věkových skupin se ukázalo, že s rostoucím aktuálním věkem respondentů bylo jejich hodnocení méně příznivé.

Pokud bychom chtěli porovnat, jak se stejným respondentům daří dnes, máme k dispozici ukazatel, jak domácnost respondenta v současnosti vychází se svým čistým měsíčním příjmem.

Skoro polovina osob, které v současnosti vycházejí se svým měsíčním příjmem snadno až velmi snadno, vnímala finanční situaci své rodiny ve 14 letech jako dobrou či velmi dobrou. Jenom 3,8 % z nich označila finanční situaci rodiny v té době jako špatnou až velmi špatnou. Naopak 13 % osob, které nyní vycházejí se svými měsíčními příjmy s obtížemi až velkými

VZDĚLÁNÍ RESPONDENTA OPROTI VZDĚLÁNÍ JEHO RODIČŮ (%)

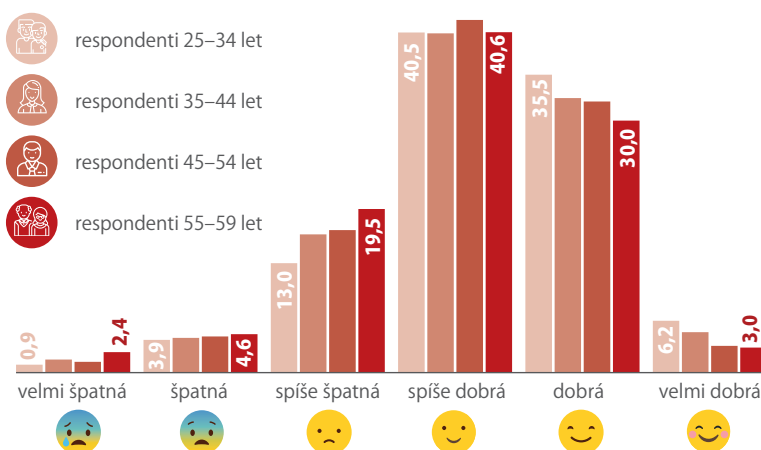

Dosažené vzdělání respondenta

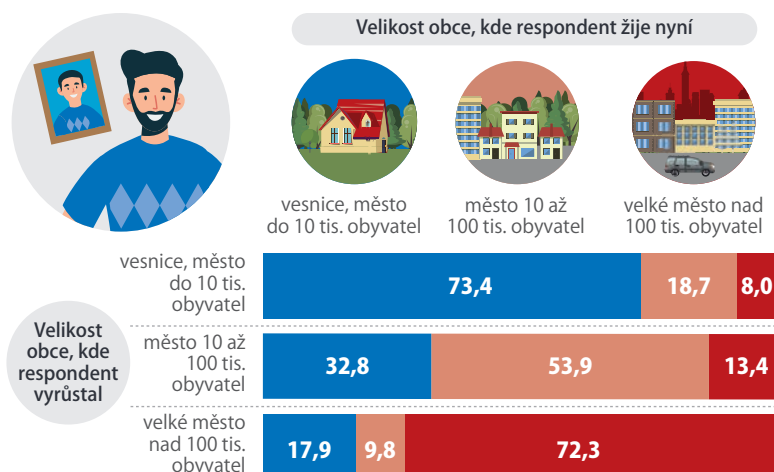
nižší než rodič stejné vzdělání vyšší než rodič

FINANČNÍ SITUACE DOMÁCNOSTI VE 14 LETECH RESPONDENTA (%)

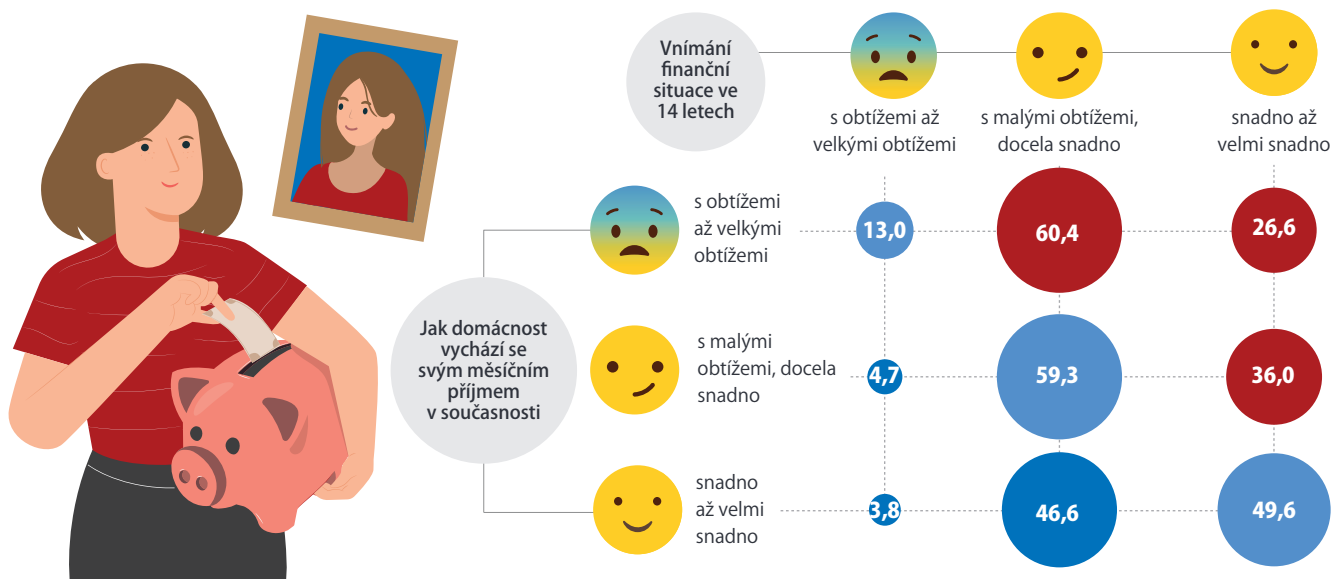

VELIKOST OBCE, KDE RESPONDENT ŽIL VE 14 LETECH A KDE ŽIJE NYNÍ (%)

Zdroj: ČSÚ

VYCHÁZENÍ S PŘÍJMY V SOUČASNOSTI OPROTI FINANČNÍ SITUACI VE 14 LETECH (%)

Zdroj: ČSÚ

obtížemi, vnímalo finanční situaci své rodiny jako špatnou už v mládí. Přesto 26,6 % dotázaných, kteří mají aktuálně nedostatek příjmů, hodnotilo finanční situaci své rodiny ve 14 letech jako dobrou, nebo dokonce velmi dobrou.

Z tohoto subjektivního hodnocení nelze přímo usoudit, zda si lidé pohoršili, nebo polepšili oproti mládí. Jedná se o mírně odlišné otázky. Někteří respondenti mohli mít tendenci idealizovat svoje dětství, pro jiné mohlo být obtížné vzpomínání na období 14 let. Současnost člověk častěji posuzuje vůči ostatním a mnohdy má náročnější představy. Přesto nám tohle srovnání může poskytnout zajímavý pohled na finanční situaci Čechů z aktuální doby a z jejich mládí.

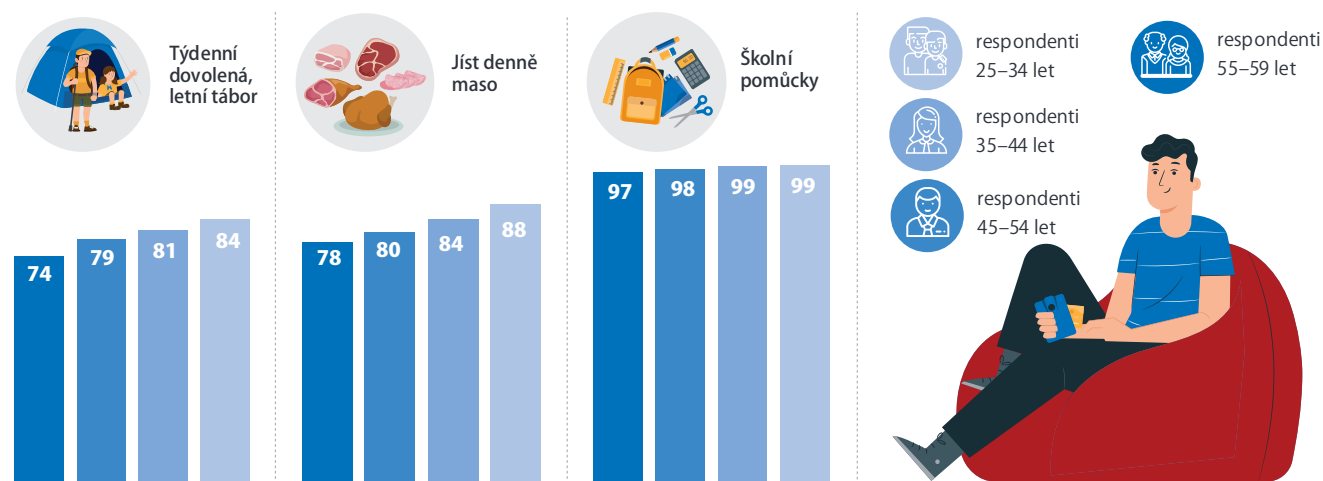
Poslední okruh otázek se týkal materiálních podmínek dětí v domácnosti respondenta v jeho 14 letech. Otázka zněla, zda měly všechny děti z domácnosti dostupné určité položky. Jednalo se o možnost odjet alespoň na týdenní dovolenou, letní tábor či

školu v přírodě, dále zda mohly děti jíst denně maso a zda měly všechny děti z domácnosti k dispozici základní školní pomůcky, jako jsou sešity, učebnice, psací a výtvarné potřeby, kružítko nebo kalkulačka. Cílem bylo zjistit, zda si to rodina v té době mohla dovolit, anebo tuto možnost neměla z finančních či jiných důvodů.

Odpovědi dotazovaných se poměrně významně lišily podle stáří respondenta. Osoby starší 55 let mohly odjet v mládí na týdenní dovolenou či dětský tábor v 74 % případů, zatímco u osob mladších 35 let nemělo ve 14 letech problém s týdenní dovolenou 84 % z nich. Možnost jíst denně maso mělo v období 14 let věku 78 % občanů starších 55 let, zatímco mladší lidé mohli konzumovat maso v té době v 88 % případů. Na dotaz, zda měly všechny děti k dispozici základní školní pomůcky, odpovědělo kladně 97 % starších a 99 % mladších respondentů, kteří byli v rámci šetření osloveni.

74 %
osob nad 55 let mělo v dětství možnost odjet na týdenní dovolenou.

MATERIÁLNÍ PODMÍNKY DĚTÍ VE 14 LETECH RESPONDENTA (%)

Zdroj: ČSÚ

Svět na cestě z chudoby

Svět bohatne. Křivka průměrného věku roste ve všech zemích, stejně tak hrubý národní produkt. To ale neznamená, že se na Zemi neumírá hladem.

**TOPI
PIGULA**
fotograf
a publicista

Světová banka definuje od roku 2015 extrémní chudobu jako živobytí za méně než 1,90 dolaru na osobu a den. Kurz dolaru se v polovině července 2020 pohyboval kolem 23,30 Kč. Při hodně skromném stylu života, v nepříliš velké nadsázce „o chlebu a vodě“, se za dva dolary lze najít i u nás, ale kde jsou náklady na bydlení, energie, ošacení, dopravu, nemluvě o krouzcích pro děti či jakémkoli společenském vyžití pro vás? OSN je sice ve vnímání té nejhorší chudoby o několik desítek centů přísnější než Světová banka, což může vycházet buď z jiné metriky výpočtu, nebo jiného data, nicméně ukazuje světlo na konci tunelu. „Počet lidí žijících v extrémní chudobě se od roku 1990 celosvětově snížil z 1,9 miliardy na méně než polovinu. Jejich počet ale stále přesahuje 836 milionů. Každý pátý člověk v rozvojových zemích žije za méně než 1,25 dolaru na den.“

Server <https://worldpoverty.io/> neustále aktualizuje data o počtu lidí žijících v extrémní chudobě. V době psaní tohoto příspěvku na monitoru blikalo číslo 705 130 881. Máte-li chvíli, podívejte se sami, kam se svět za měsíc, než tento článek vyjde, pohнул. Zajímavá jsou čísla o poměru lidí, kteří v danou chvíli do extrémní chudoby spadli, a naopak těch, kteří se z ní vymanili. Dne 18. 7. ráno (číslo se rychle mění) to bylo v prvním případě 11 605 nešťastníků a 11 681 těch, kterým se dařilo o zlomek lépe než předtím.

VNÍMÁNÍ CHUDOBY JE SUBJEKTIVNÍ

„Milionář je u nás každý, kdo vlastní byt,“ zaznělo v hospodské diskuzi, která krom samotných diskutujících neměla pro nikoho dalšího žádný význam. Nicméně nese dvě zásadní informace. Za prvé: bohatství se neměří jen tím, co máme aktuálně na kontě, ale i tím, co vlastníme či jaké máme výhledy do budoucna. A za druhé: i když si podle české letory stěžujeme a nadáváme, stále patříme k té bohatší části světa, byť exekuce patří k velmi žhavým problémům české společnosti.

Na první pohled to může vypadat, že jsme národem dlužníků, byť by se podle zprávy České exekuční komory vydané 5. března 2020 měla situace zlepšovat: „V roce 2019 poklesl počet fyzických osob evidovaných v Centrální evidenci exekucí. Zatímco ke konci roku 2018 jich bylo 821 337, nyní se v evidenci nachází 783 053 osob. Počet lidí v exekuci se tedy snížil o 38 284 osob. Proti těmto fyzickým osobám je vedeno celkem 4 476 069 exekucí.“ V průměru je tedy na jednu fyzickou osobu vedeno 5,72 exekučního řízení. Česká republika měla k 31. březnu 2020 celkem 10 694 364 obyvatel. V praxi to znamená, že v té době byly vedeny exekuce proti 7,322 % obyvatel. Srovnání našeho „chudáka“ se středoafričským se dá ilustrovat na anekdotě, v níž africká žena jdoucí několik kilometrů od nejbližší studny s plastovým barelem plným vody říká své kamarádce: „Představ

Pro muže v indickém Vrindavaru jsou boty nedostižným snem

si, že existují země, kde lidem teče zdarma pitná voda z kohoutku přímo v kuchyni, a oni si kupují drahou vodu v plastových lahvích někde úplně jinde.“ Samozřejmě, že kohoutková voda není zdarma, nechme anekdotě její nadsázku, nicméně něco podobného je skutečně pro miliony lidí naprosto nepředstavitelný, až neuvěřitelný luxus.

STŘEDOAFRICKÁ REPUBLIKA

Za nejchudší zemi je považována Středoafriická republika a nejde jen o peníze. Průměrná délka života je zde podle americké CIA 52,2 roku. Stejný zdroj pro Česko uvádí 79,3 roku. Rozdíl činí více než 27 let, což je v zásadě jedna generace. Představa, že by český padesátiletý člověk byl v podstatě stařec nad hrobem, je pro nás špatně přijatelná, zvláště když uvážíme, že se zdaleka nejedná o důchodový věk. Samozřejmě by bylo fér vzít v úvahu všechny odlišnosti, životním stylem počínaje a klimatem či nemocemi konče. Takto z kontextu vytržené číslo slouží jen k jedinému: zas a znovu by si našinec měl uvědomit, že žijeme v bezpečné zemi a žijeme dlouho.

Vraťme se opět ve srovnání do střední Afriky. V roce 2017 činil zdejší hrubý národní produkt 3,39 miliardy dolarů. Ve stejném období CIA pro Česko udávala 375,9 miliardy dolarů.

„O něco více než polovina populace Středoafriické republiky žije ve venkovských oblastech, ale více než 90 % těch, kteří žijí ve městech, živoří ve slumech. Středoafriická republika je jedinou zemí s dostupnými údaji, v níž je více než polovina všech občanů (61,8 %) podvyživená. Země má také třetí nejvyšší kojeneckou úmrtnost na světě a jednu z nejnižších průměrných délek života,“ píše deník USA Today o zemi, která snad ve všech myslitelných ohledech tvoří dno chudoby celosvětové populace.

Představa, že by si pitnou vodu mohl natočit kdykoliv doma z kohoutku, zní pro tohoto chlapce jako pohádka

V řadě zemí se do práce pro obživu rodiny zapojují i děti, jako tito rybáři v Bangladéši

Podle stejného deníku je druhou nejchudší zemí Burundi následovaná Demokratickou republikou Kongo, Nigerem a Malawi. Výčet jasně ukazuje, že Afrika bez ohledu na své nerostné bohatství, diamanty počínaje a ropou konče (shodou okolností bohatá ropná naleziště jsou právě v Nigeru i Středoafriické republice), je kontinentem pro část své populace velice nepřívětivým. Mapa ukazující rozložení bohatství a chudoby na výše zmíněném serveru <https://world-poverty.io/map> mluví jasně. Afrika je kontinentem chudobou zasaženým nejvíce.

VYDĚLÁVÁNÍ NA CHUDOBĚ

Nikdo vám nezaplátí tolik jako ten, kdo nic nemá. To, co zní jako fráze či bonmot, je vlastně návod na byznys model orientující se na ty nejchudší. „Chudí lidé nenakupují prací prášek jednou za měsíc v kilovém balení. Ne proto, že ho nepotřebují, ale proto, že si takové množství nemohou dovolit. Pokud jim však nabídnete prášek po gramech, budou ho kupovat každý týden. Stejný model lze použít u služeb, jako je elektřina. Zatímco u nás konzumujeme elektřinu po kilowattech, v Africe ji spotřebovávají po wattech a platí po centech. Díky tomu se i v zapadlé africké vesnici vyplatí pořídit solární panel, u kterého si každý obyvatel dobíjí telefon,“ píše ve svém blogovém příspěvku český diplomat a ředitel české rozvojové agentury CzechAid Michal Kaplan.

Za příklady o vydělávání na chudobě není nutno putovat až do Afriky, nejeden subjekt v Česku má svůj byznys model založený na poskytování předraženého ubytování či půjček nemajetným a mnohde se kalkuluje s následným soudním vymáháním nejen půjčky, ale i vysokých úroků, které si ta méně finančně gramotná část společnosti dostatečně nepropočítala.

COVID MĚNÍ TREND

Světová banka udává, že trendem poslední doby bylo celosvětové snižování chudoby, což je z globálního hlediska bezesporu dobrá zpráva. Jenže zdá se, že nejaktuálnější vývoj v sobě nese smutné poselství. Na stránkách banky se píše, že „vzhledem ke krizi covid-19 a poklesu cen ropy se však tento trend v roce 2020 pravděpodobně změní. Krize covid-19 bude mít nepřiměřený dopad na chudé vzhledem ke ztrátě pracovních míst, ztrátě schopnosti hradit pravidelné náklady, rostoucím cenám a přerušení služeb, jako je vzdělávání a zdravotní péče.“ A nemusí se jednat jen o ty africké nejchudší. V USA onemocnění radikálním způsobem zahýbalo s nezaměstnaností a vzhledem k jinému způsobu systému placení zdravotnických výkonů sáhlo do peněženek obrovského množství Američanů. Ve zprávě ČTK z května letošního roku se píše, že „ve Spojených státech v dubnu zaniklo rekordních 20,5 milionu pracovních míst. Míra nezaměstnanosti vzrostla na 14,7 procenta z březnových 4,4 procenta. Dostala se tak na nejvyšší úroveň od velké hospodářské krize ve 30. letech minulého století.“

JE ZVYŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ DOBRŮU ZPRÁVOU?

Existují tisíce statistických parametrů, od HDP přes průměrnou délku života až například po délku nově postavených dálnic či nemocnic. To vše ukazuje úroveň života daného regionu. Bez kvalitních dálnic není kvalitního zásobování, bez dostatečného množství lékařů nepřichází první pomoc včas a bez dobrých učitelů žijí lidé stále v zajetí svých dávných stereotypů. Pořád existují vesnice, kde se styk s pannou považuje za lék proti AIDS. Švédský vědec, lékař a statistik Hans Rosling jasně ukazuje, že není kladného vývoje (snižování chudoby a zvyšování životní úrovně) bez negativních dopadů na prostředí. Množství oxidů uhlíku v atmosféře odráží vzestup životní úrovně. „Když jste v bídě, všechno je jen o přežití. Jde jen o to, mít jídlo.“

Zároveň ale vysvětluje, že startovní pozice středoafričských zemí byla ještě před 50 lety tam, kde se Evropa nacházela v hlubokém středověku. Pomocí drobných, ale důležitých kroků lze v oblasti chudoby stále kráčet mílovými kroky vpřed, ale podle Roslinga je nutné opustit stupidní polarizovaný koncept názírání na svět rozvojový/rozvinutý a hledat způsoby, jak je možno posunout Afriku kupředu jinak než tradiční rozvojovou pomocí ukrytou ve financích a potravinové pomoci. Je to otázka vzdělání, zemědělských technologií, školství a zdravotnictví.

V souladu s ním je i Michal Kaplan, který jasně píše: „Tradiční rozvojový přístup nahlíží na problém chudých shora. Považuje je za pasivní oběti, kterým je třeba pomoci. Většina firem se spokojí s charitativními gesty zvanými Corporate Social Responsibility. Pohled zdola pyramidy je však jiný. Nepovažuje chudé lidi za objekty, nýbrž za aktivní hráče-inovátory, podnikatele a spotřebitele. Neklade si otázku, jak jim pomoci, nýbrž jaké zboží a služby jim nabídnout.“

Skutečnost, že nemají na nové oblečení, nemusí lidem bránit v tom, aby byli šťastní

Pokud firmy změni své inovační, marketingové a distribuční postupy, otevře se jim trh se čtyřmi miliardami zákazníků. Pokud firmy změni svůj pohled na světovou chudobu, mohou na jejím odstranění skutečně vydělat... Slyšeli jste o silnicích v Ugandě, které jsou vyrobené z plastového odpadu, nikoliv z asfaltu? Nebo o zateplení budov v Mongolsku, ke kterému se používá odpad z ovčí vlny?“ Tím se ovšem nemyslí systém výše zmíněných spotřebitelských úvěrů.

TROCHA POEZIE NA ZÁVĚR

Mít báseň v časopise o statistice je poněkud netradiční. Leč udělejme výjimku, neboť pojem chudoba je pro jednoho mít méně než dva dolary na den a pro jiného méně než dolarů dvě stě. Sebastian Brant ve své Lodi bláznů praví: „Nikdo věru neuváží, že chudoba nic nemít blaží. Ten plove lehce, vesele, kdo nahý je, nic na těle. Jen chudý chodí s písni v lese: nic neztratí – i raduje se.“ Každý, kdo někdy byl v zemi, kde skutečně znají, co je chudoba, ví, že i opravdu chudí lidé dokážou být šťastní. Někdy možná více než my bohatí.

Sledujeme mírné dopady na trh práce

Pohled skrze čísla o nezaměstnanosti a odpracované době doplnil průzkum vnímání situace zaměstnanci, živnostníky i nezaměstnanými.

ILONA MENDLOVÁ
oddělení
pracovních sil,
migrace a rovných
příležitostí

Od března letošního roku byl trh práce zásadně ovlivněn mimořádnými a ochrannými opatřeními k pandemii covid-19. Jisté ekonomické zpomalení mohlo způsobit, že někteří lidé opustili zaměstnání, další ztratili příležitost zahájit nové zaměstnání nebo museli pracovat méně hodin, než se očekávalo.

VELKÉ ROZDÍLY V OBORECH I REGIONECH

Ve druhém čtvrtletí letošního roku jsme se ptali zaměstnaných, zda pocítili negativní ekonomické dopady v důsledku současné situace. Z těch, kteří se k otázce vlivu plošných opatření vyjádřili, pocítilo negativní dopady současné situace na ekonomiku, tržby, objem práce a zakázek u svého zaměstnavatele 43 %. To v měřítku celé populace odpovídá 1 868 320 zaměstnancům v České republice. Na úrovni regionů vnímali negativní dopady nejcitelněji ve Středočeském kraji, kde jejich existenci uvedla více než polovina zaměstnanců.

V odvětvovém členění nejvíce „covidová“ opatření pocítili zaměstnanci podniků poskytujících ubytování a stravování, z nichž negativní dopady uvedlo 89 %. Z toho mírná většina věří, že tyto dopady budou pouze dočasné. V oblasti kulturní, zábavní a rekreační činnosti zaznamenalo nepříznivé ekonomické dopady u svého zaměstnavatele 65 % zaměstnanců, ovšem jen pětina z nich si myslí, že tyto dopady ohrozí i jejich pracovní místo. Ohrožení svého pracovního místa nejsilněji vnímali na severozápadě Čech, obavy tam vyjádřilo 29 % zaměstnanců, kteří vidí problémy u svého zaměstnavatele. Celorepublikově nepříznivá situace u zaměstnavatele ohrožuje pracovní místo 7,7 % (330 565) zaměstnanců.

VĚTŠINA ŽIVNOSTNÍKŮ POVAŽUJE DOPADY ZA DOČASNÉ

Negativní dopady současné situace na ekonomiku, tržby či objem práce a zakázek pocítuje rovněž většina (60 %) samostatně výdělečně činných osob. Z regionálního hlediska vyjadřovaly nejčastěji obavy podnikající osoby ve Středočeském kraji a v Praze. S problémy v době mimořádných opatření se vypořádávalo více než 90 % osob podnikajících v oblasti vzdělávání, ubytování a stravování. Jelikož samostatně výdělečné osoby se největší měrou zabývají stavebnictvím, objevilo se nejvíce postižených (téměř 90 000) právě v tomto oboru.

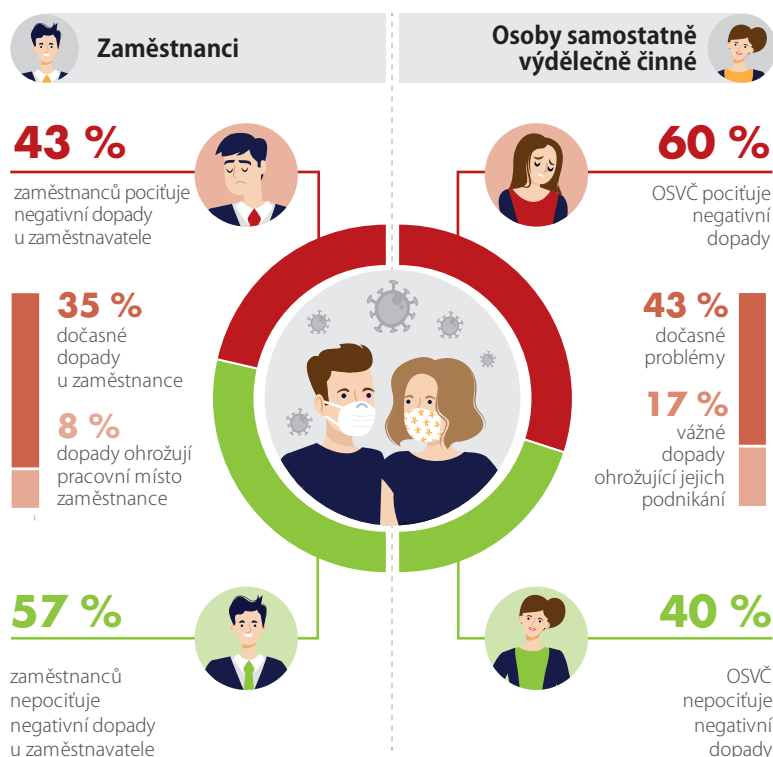
Přestože většina respondentů při podnikání na problémy způsobené koronavirovou pandemií narazila, 72 % z nich se přiklání k názoru, že jde o dopady spíše dočasné a že je bude možné překonat například s pomocí vládního programu.

Výraznější obavy byly zjištěny u podnikajících žen, z nichž za vážné považuje dopady opatření téměř třetina, zatímco podnikající muži sdílejí tento názor pouze z jedné čtvrtiny. Pokud se samostatně výdělečně činné osoby potkaly s negativními důsledky, pak za vážné a ohrožující jejich podnikání je považovaly nejčastěji osoby podnikající v posledním článku distribuce zboží, tedy ve velkoobchodu a maloobchodu a v údržbě a opravě motorových vozidel a motocyklů.

ABSENCE VÝRAZNĚ NAROSTLA

Aby se zabránilo šíření viru, podniky přerušily nebo omezily dočasné práci. Míru takového omezení pak může částečně nastinit nepřítomnost v práci.

DOPADY OPATŘENÍ PROTI COVID-19 NA ZAMĚSTNANÉ

Zdroj: ČSÚ

Výběrové šetření pracovních sil zjišťuje takovou absenci v práci, ve které je zajištěn návrat během tří měsíců nebo zaměstnaní dostávají od svého zaměstnavatele více než 50 % platu (nezahrnuje se sem rodičovská dovolená). Jeho poslední výsledky ukazují, že počet zaměstnaných s momentální absencí v práci se ve srovnání prvního čtvrtletí letošního a loňského roku zvýšil téměř o 181 tisíc případů. Mezi druhým čtvrtletím rozdíl v počtu absencí meziročně dokonce převyšil 353 tisíc, což odpovídalo 7,1 % ze zaměstnaných ve věku 20 až 64 let.

Ekonomické problémy zaměstnavatele může zkruslovat právo na dovolenou a čerpání dovolené. Rozdělíme-li nepřítomnost v práci na plánovanou nepřítomnost (dovolená, mateřská dovolená), na pracovní neschopnost pro nemoc či úraz a ostatní důvody, lze vidět evidentní vzestup absence z ostatních důvodů. V prvním čtvrtletí letošního roku se proti poslednímu čtvrtletí loňského roku tato kategorie zvýšila o 2 procentní body a mezi prvním a druhým čtvrtletím tohoto roku nepřítomnost z ostatních důvodů narostla o dalších více než 5 procentních bodů. Ve druhém čtvrtletí tohoto roku nebylo přítomno v práci z ostatních důvodů 7,6 % osob z celkově zaměstnaných ve věku 20 až 64 let, přičemž téměř tři pětiny z nich byly ženy.

Nejvyšší počet osob dočasně mimo práci byl zaznamenán ve zpracovatelském průmyslu. Firmy v tomto oboru měly ve druhém čtvrtletí roku 2020 nepřítomných 13,5 % zaměstnaných osob, což odpovídalo zhruba 188 tisícům zaměstnaných. Ovšem v nejpostiženější odvětví – ubytování, stravování a pohostinství – nebylo ve druhém čtvrtletí přítomno v práci 35 % osob a v oblasti kulturní, zábavní a rekreační činnosti bylo postaveno mimo práci 26 % zaměstnaných.

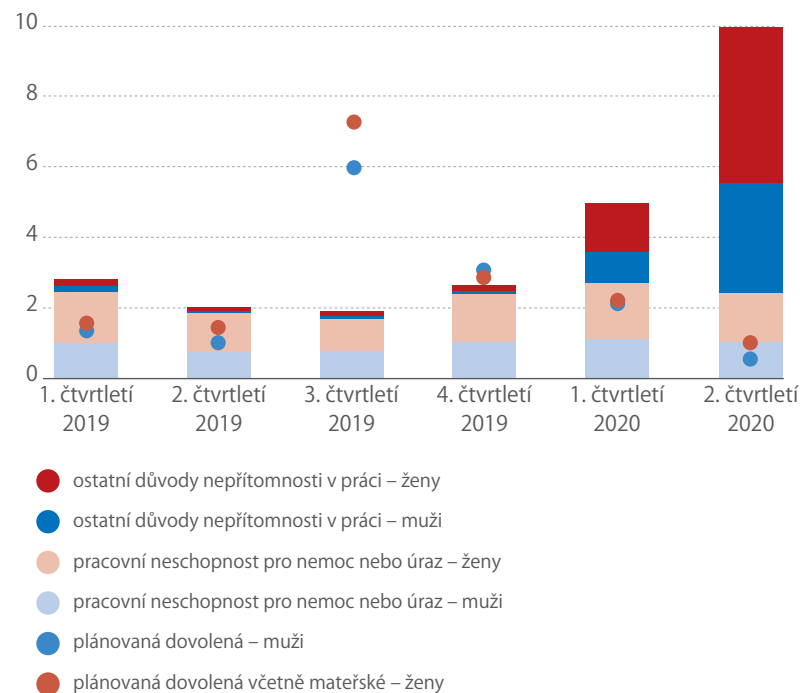
NEZAMĚSTNANOST SE ZVYŠUJE HLAVNĚ U MUŽŮ

Současná situace příliš neumožňuje činit nějaké jednoznačné závěry. Důvodů je několik. Nejmarkantnější zkruslení může být způsobeno tím, že nejsou zaznamenáni lidé, kteří se na určitou dobu vzdali hledání práce, případně ti, kteří se například starají o děti a nebyli připraveni nastoupit do pracovního procesu. Ve druhém čtvrtletí tohoto roku hledalo aktivně práci a bylo připraveno nastoupit do zaměstnání 126 tisíc osob. Meziroční relativní přírůstek činil 24 %. Vyšší nárůst byl zaznamenán u mužů, v jejichž skupině se počet nezaměstnaných mezi druhým čtvrtletím letošního a loňského roku zvedl o 38 %. U žen došlo ke zvýšení o 12 %. Častějším důvodem k ukončení zaměstnání se stalo propuštění, meziročně se počet těchto případů zvedl o 123 %.

JAK JSOU NA TOM ČERSTVĚ NEZAMĚSTNANÍ

Dotazník ve druhém čtvrtletí nově hodnotil postoj čerstvě nezaměstnaných. Ptali jsme se, zda budou moci nastoupit na původní místo nebo k původnímu zaměstnavateli. Největší část (44 %) rozhodně

DŮVODY NEPŘÍTOMNOSTI V PRÁCI (%)

Zdroj: ČSÚ

46 %
zaměstnaných
pocítilo negativní
dopady opatření
proti koronaviru.

nenastoupí na původní pracovní místo a asi 41 % nezaměstnaných se přiklání k názoru, že spíše nenastoupí k původnímu zaměstnavateli. Ke svému zaměstnavateli se vrátí okolo 4 % nezaměstnaných a 11 % respondentů uvedlo, že jejich zaměstnavatel již ukončil svou činnost (výrobu).

Zdali najdou nové pracovní místo v původním oboru, 39 % nezaměstnaných neřeší a 29 % považuje nalezení takového místa za obtížné. V původním oboru bude hledat pracovní příležitost 25 % čerstvě nezaměstnaných. Pouze 7 % osob, které nedávno přišly o práci, si myslí, že obor, v němž dosud pracovali, není perspektivní.

Nejčastěji neřeší nalezení místa v původním oboru nezaměstnaní ze zpracovatelského průmyslu. Jako na obtížné nahlízejí na nalezení místa v původním oboru zejména bývalí zaměstnaní z oblasti velkoobchodu, maloobchodu nebo oprav a údržby motorových vozidel. Lidé dříve pracující v odvětví ubytování a stravování jsou připraveni si hledat své příští zaměstnání v původním oboru.

Finanční problémy, které v důsledku pandemie a ztráty zaměstnání postihly domácnost, považuje za dočasně 42 % nově nezaměstnaných, pro 41 % jsou tyto problémy těžké a 17 % je hodnotí jako vážně ohrožující domácnost a její platební schopnosti. Vážné ohrožení cítí především jednočlenné domácnosti. Tříčlenné domácnosti nejčastěji uváděly spíše těžké problémy a v domácnostech o čtyřech a více členech se vypořádávají s nezaměstnaností snáz a vzniklé nesnáze vnímají jako dočasné.

Být ICT odborníkem se vyplácí

Odborníci na informační a komunikační technologie tvoří zhruba 4 % zaměstnané populace. Jejich průměrná mzda je však o 60 % vyšší než celková průměrná mzda v zemi.

MARKÉTA PIŠTOROVÁ

oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

Odborníci na informační a komunikační technologie jsou vzhledem k povaze práce, požadavkům na kvalifikaci a profesní rozvoj a také kvůli jejich nedostatku na trhu práce hodnoceni nadprůměrně.

REGIONÁLNÍ ROZDÍLY

V roce 2019 vzrostla průměrná hrubá měsíční mzda ICT odborníků v Česku meziročně o 8,5 % a vyhoupla se až na 58 072 Kč, což je o 60 % více než celková průměrná mzda v zemi.

Z regionálního hlediska jsou nejlépe odměňováni ICT odborníci v Praze, kde jejich průměrná hrubá měsíční mzda loni činila 67 tis. Kč. S velkým odstupem následují kraje Jihomoravský a Středočeský s průměrnou mzdou ve výši 55, resp. 51 tis. Kč. Nejméně dostávají za svou práci zapláceno ICT odborníci v Olomouckém kraji, ve kterém se jejich průměrná mzda loni pohybovala okolo 40 tis. Kč. Nejvíce, téměř 30 %, ICT odborníků je zaměstnáno v Praze.

PŘEVAHA MUŽŮ NAD ŽENAMI

V současné době u nás pracuje jako ICT odborník již více než 200 tisíc osob a jejich podíl na zaměstnané populaci se významně blíží 4 %. V této profesi dlouhodobě převažují muži, zastoupení žen se v posledních letech pohybuje okolo 10 %.

Muži jsou také, jako ve většině ostatních profesí, v oblasti ICT lépe odměňováni než ženy. Rozdíl v tomto oboru ovšem není tak veliký jako jinde. V roce 2019 dostávaly ICT odbornice 86 % platu mužů, kdežto ženy zaměstnané napříč ostatními skupinami zaměstnání jen 81 %. Výrazný rozdíl ve výši mezd byl zaznamenán mezi jednotlivými skupinami ICT odborníků. Manažeři, inženýři a specialisté pobírají v průměru 68 950 Kč, technici, mechanici a opraváři v ICT pak 42 798 Kč.

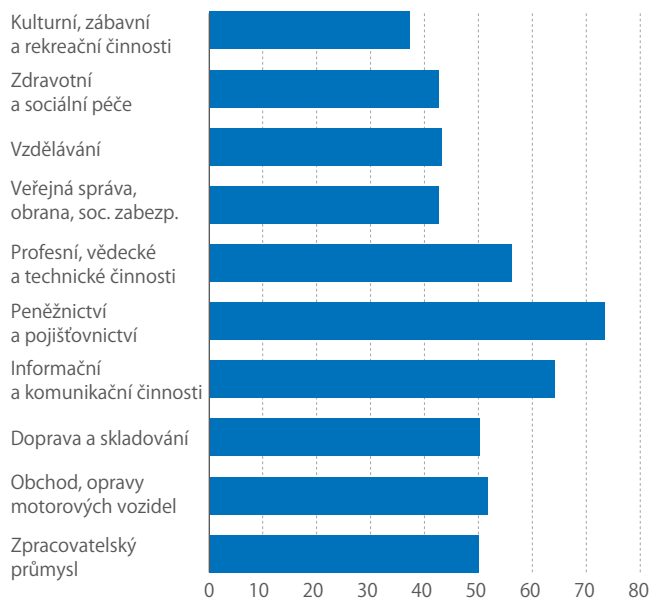
VÍCE SE PLATÍ V SOUKROMÉM SEKTORU

Náskok v úrovni platů ICT odborníků nad jinými profesemi je zřejmý zejména v soukromé sféře, ve veřejném sektoru jsou příjmy ze zaměstnání ICT odborníků s příjmy ostatních zaměstnanců téměř vyrovnány. Finančně nejlépe jsou na tom ICT odborníci v peněžnictví a pojišťovnictví, jejichž průměrný plat dosahuje 73,4 tis. Kč. Naproti tomu ve veřejné správě, vzdělávání či zdravotnictví je to jen zhruba 43 tis. Kč.

Více informací o počtu ICT odborníků a jejich mzdách naleznete na webu ČSÚ.

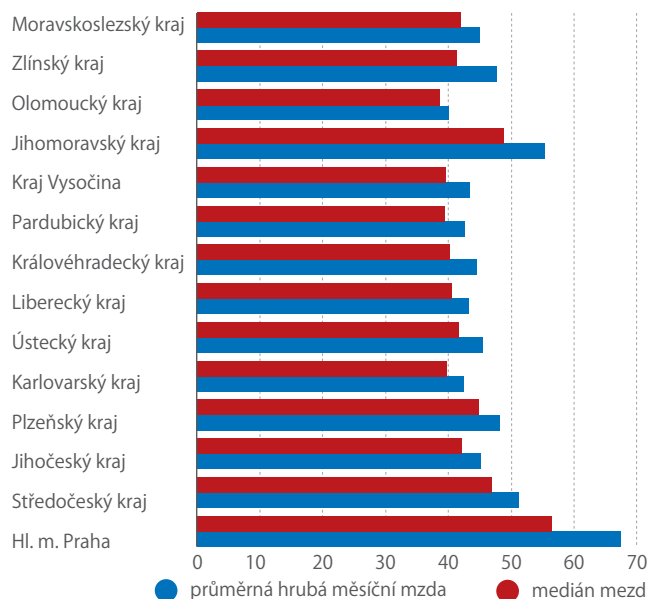
bit.ly/3jpenM7

PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA ICT SPECIALISTŮ A TECHNIKŮ V ČR PODLE PŘEVAŽUJÍCÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI JEJICH ZAMĚSTNAVATELE V ROCE 2019 (tis. Kč)

Zdroj: ČSÚ

PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA ICT SPECIALISTŮ A TECHNIKŮ V ČR V ROCE 2019 PODLE SÍDLA JEJICH ZAMĚSTNAVATELE (tis. Kč)

Zdroj: ČSÚ

A portrait of Rut Kolínská, a woman with shoulder-length blonde hair, smiling. She is wearing a black short-sleeved top and a necklace of red beads. The background is a blurred outdoor setting with a building and a person walking.

Chtěla bych mít víc statistik o rolích otců a matek v péči o rodinu,

říká Rut Kolínská, zakladatelka prvního mateřského centra v Česku a manažerka organizace Síť pro rodinu, která tato centra sdružuje.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Jakou úlohu ve společnosti hrají mateřská centra, u jejichž zrodu v ČR jste stála?

Myšlenka mateřských center k nám přišla krátce po revoluci z Německa. Prvním cílem bylo poskytnout veřejný a bezpečný prostor ke sdílení matkám na mateřské dovolené. Ty byly dost často samy s dětmi doma a cítily se izolované od společnosti. V mateřském centru jsme jim nabídli prostor pro společné hraní a ranou socializaci dětí, kontakt s ostatními maminkami, možnost probrat své problémy s ostatními... Postupně se nabalovaly další aktivity a programy. Kdybych dnes měla říct, co je mateřské centrum, tak je to bezpečné komunitní místo pro celou rodinu a pro všechny generace. Dnes už nepřicházejí pouze matky, i když jich je stále většina, ale také tátové, babičky, sourozenci...

Kromě sdílení a vzájemné podpory mají centra rovněž významnou úlohu v prevenci rizikových jevů v rodině a ve společnosti. Díky atmosféře bezpečí a důvěry se v nich daří odhalovat problémy daleko dřív, než by se lidé sami odhodlali navštívit nějakého odborníka.

Mateřská centra se zároveň stávají přirozenou školou občanského života v daných lokalitách. Tím, že vznikají zespodu, z potřeb komunity, se lidé zároveň učí prosazovat demokratickou cestou své zájmy, diskutovat o možnostech, jak něco zlepšit, a rozhodovat o tom, co bude realizováno. Už několik volebních období ženy z mateřských center kandidují v komunálních volbách a řada jich je úspěšných. Máme i starostky. Věřím tomu, že za pár let se dostanou také na kraje a že přibude i žen ve vrcholové politice.

V poslední době rovněž sílí zaměření na životní prostředí. V mnoha mateřských centrech se toto téma hodně probírá a lidé se snaží měnit věci k lepšímu.

Co musí mateřské centrum splňovat, aby se mohlo takto nazývat?

My nikomu neříkáme, že se musí jmenovat mateřské centrum. Název si může zvolit každý sám. Vedle mateřských center tak máme centra rodinná, pro rodinu, mateřská a otcovská, komunitní... Know-how mateřských center, jehož je Síť pro rodinu nositelkou, staví na otevřenosti pro všechny příchozí a na neziskové bázi. Chceme, aby se aktivit centra mohly účastnit i ekonomicky slabé rodiny, protože právě pro ně to má veliký význam. Pokud nemohou zaplatit, měly by mít možnost si pobyt třeba odpracovat.

Striktně daná není ani otevírací doba ani skladba programu. Náplň činnosti musí vycházet z potřeb místní komunity a ty se samozřejmě liší podle toho, kde se centrum nachází. Jiné jsou ve velkém městě, jiné v obci s pěti sty obyvateli, kde také naše centra vznikají.

Zásadní je otevřenost a prostor pro sdílení.

Využíváte při své práci nějaké statistické údaje?

Využíváme zejména genderová data, protože často realizujeme projekty, které se týkají trhu práce.

Zajímají nás hlavně informace o rozdílech v platech mužů a žen. Sledujeme ale také statistiky týkající se natality, situace rodin a podobně.

Moc ráda bych byla, kdyby existovalo víc statistik, které se vztahují k rovným příležitostem otců a matek v rodině. Jak si rozdělují péči o domácnost, starost o děti a tak. Ale nevím, jak takové informace získat.

Jak vy osobně vnímáte rovnost mužů a žen v rodinách?

Myslím, že už se hodně změnilo, ale pořád jsou to častěji ženy, které přijdou domů z práce a nastává jim druhá směna s péčí o domácnost. Muži se doma víc věnují odpočinku a volnočasovým aktivitám. Neříkám, že to je vždycky jenom jejich vina, mnohdy je ženy k domácím pracím nepustí.

Já jsem vyrostla v rodině evangelického faráře. Můj táta studoval po válce v Americe a tam se naučil, že muž po jídle vstane a jde umýt nádobí, že vaří, že vypere prádlo... Neměl s tím problém, ale žili jsme na vesnici a pro sousedy byl bačkora. Změna tohoto vnímání je dlouhodobý proces. Určitě se to už hodně posunulo, ale pro nějaké komplexní posouzení situace nemáme vhodná statistická data.

A jak to vypadá s rovností pohlaví na pracovním trhu?

V Síti pro rodinu prosazujeme, aby bylo samozřejmostí, že firma přijímá zaměstnance, a je jedno, zda ženu, či muže, s celou rodinou. Zákaz ptát se na počet dětí považuji za nesmysl. A preferenci zaměstnanců mužů, protože oni se přece nebudou muset starat o děti, taky. Copak muži nemají děti?

Pro zaměstnavatele je určitě daleko lepší vědět, že přijímá šikovného člověka, který se občas bude muset věnovat dětem nebo péči o seniora, což už dnes také v řadě rodin bývá běžné.

Když budu mít zapálenou zaměstnankyni, tak pro mě udělá všechno, pokud jí někdy umožním jít s dětmi či s matkou k lékaři nebo práci z domova. Chytrý zaměstnavatel dokáže vytáhnout potenciál ze zaměstnance tím, že mu nabídne benefity, které mu pomůžou ulehčit každodenní starosti.

Nehrozí potom, že zaměstnanci začnou benefity zneužívat?

Myslím si, že když se vytvoří prostředí důvěry, tak to lidé zneužívat nebudou. V roce 1980 se mi podařilo vyjet za hranice na Západ. Vybavuji si, jak jsem v Bruselu šla do samoobsluhy a úplně mě zarazilo, že tam lidé chodili bez košíku. Vzali si zboží a u pokladny ho zaplatili. Teď už to u nás leckde funguje taky a úplně stejně by to mělo být v zaměstnání. Chce to jenom začít. Když se tomu budeme pořád bránit a vymlouvat se na českou povahu, tak se nikam neposuneme. A když o to zaměstnanci nebudou žádat, tak to také zaměstnavatelé nejspíš sami nezavedou. Je to otázka změny názoru a pohledu na život. Možná nás k tomu přinutí mladá generace, u ní už jsou ty tendence vidět.

Kvóty jsou nástrojem, jehož cílem je zlepšit stav společnosti, nikoliv prosazovat slabší ženy.

Rut Kolínská

Absolventka etnografie a folkloristiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. V roce 1992 stála u zrodu prvního mateřského centra v České republice, nyní vede střešní organizaci Síť pro rodinu. Je členkou Rady vlády pro rovnost žen a mužů a předsedkyní Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života. V roce 2003 byla oceněna titulem Žena Evropy 2003, následně získala ocenění Sociálně prospěšná podnikatelka 2005. Opakovaně od roku 2015 byla zařazena mezi 25 top žen veřejné sféry v Česku.

Co si myslíte o kvótách pro zařazování žen na různé pozice?

Já jsem zastánkyně kvót. Kvóty pomáhají dokázat, že ženy umějí zvládat určité funkce stejně dobře jako muži, jen se na ně bez kvót těžko dostávají. Ženské vidění je většinou jiné než mužské a je prima, když se oba pohledy dají dohromady a hledá se nějaký kompromis. Třeba v politice by určitě pomohly zipové kandidátky. Vždy střídavě žena, muž, žena, muž...

A co když se těch žen hlásí na kandidátku málo?

Tak by mohl být zip alespoň na předních místech. Ale u nás je spíš zvykem dávat ženy až na konec, odkud nemají velkou šanci předstihnout své mužské kolegy.

Kvóty jsou nástrojem, jehož cílem je zlepšit stav společnosti, nikoliv prosazovat slabší ženy. Určitě není třeba se jich bát.

Vyrovnané šance pro ženy a muže ve firmách posuzujete i v programu Společnost přátelská rodině. Jak toto hodnocení vlastně probíhá?

Ve firmách, které o to mají zájem, nejprve provedeme audit zaměřený na čtyři oblasti: zaměstnavatelské podmínky včetně rovných příležitostí, prorodinné benefity, vztah k životnímu prostředí a společenská zodpovědnost. Zástupci firmy vyplní poměrně rozsáhlý dotazník a po jeho vyhodnocení následuje návštěva ve firmě. Na místě ověřujeme reálný stav firemní kultury, klademe doplňující otázky a hovoříme si se zaměstnanci. Nakonec vše znovu posoudí pětičlenná komise, která rozhodne, zda se firmě přidělí certifikát. Ten má platnost tři roky a v současné době se jím může chlubit zhruba desítkou firem.

Jaký je o tento certifikát mezi firmami zájem?

Do letošního roku postupně narůstal, hlásily se o něj nejen velké nadnárodní společnosti, ale i lokální

české firmy. Obávám se však, že teď v důsledku koronavirové krize zájem poklesne a bude dost těžké s programem opět prorazit.

V tomto vydání našeho časopisu přinášíme zprávu o finanční situaci českých rodin. Jak vy vnímáte roli peněz v životě rodiny?

Já se věnuji rodinám s dětmi, s manželem jsme vychovali pět vlastních dětí. Je celkem evidentní, že když do rodiny přibude dítě, tak se ze dvou příjmů stane jeden. Rodičovský příspěvek není zas až tak velký, abychom ho mohli považovat za rovnocenný příjem. Vydání s dítětem je mnoho a rodina má na jednu o krk víc. Rodiny s malými dětmi automaticky klesají po ekonomické stránce níž.

Někteří politici říkají, že je věcí rodiny, zda a kolik bude mít děti a jak je dokáže zabezpečit. Děti ale vyrostou a budou platit daně a daně se budou dělit mezi všechny. Rodiče, kteří ty děti vychovali, z toho žádný mimořádný profit mít nebudou.

Chceme-li, aby z dětí vyrostli dobří plátcí daní, měli bychom jim zajistit vzdělání a rozvíjení talentů. Vzdělání je u nás v uvozovkách zdarma a většina rodin ho dokáže zvládnout. Ale rozvíjení talentu už stojí peníze, které si ne každý může dovolit. Na různé kroužky, hudebky, sportovní oddíly by tedy stát měl přispívat. Příspěvek by měl být motivační, stát by ho mohl vyplácet organizátorům těchto aktivit a děti by je pak měly zadarmo nebo se slevou. To by rodiče motivovalo, aby své děti přihlásili, i když v současné situaci na to nemají peníze.

Jsem přesvědčená, že příspěvky na rozvíjení talentů a vzdělávání dětí jsou investicí do budoucnosti celé společnosti. Určitě by to nebyly ztrátové výdaje.

Je něco, čeho se ve společenském vývoji do budoucna obáváte?

Pořád mám trochu strach z toho, že se nedaří vymanit se ze zajetí konzumu a spotřební společnosti. Nedovedeme vyvažovat potřeby planety Země s potřebami lidí. Neuvědomujeme si, že jsme tady jenom na návštěvě. Obávám se, že nedokážeme vyrovnat porušenou rovnováhu a předat Zemi dětem, vnoučatům a pravnoučatům k udržitelnému žití.

A co vám v poslední době udělalo radost?

Úplně nejčerstvější radost mám z toho, že aniž by to někdo diktoval shora, bez ohledu na někdy chaotická a nekoordinovaná opatření vlády, se v době pandemie běžní lidé zcela spontánně chopili své občanské role a začali si navzájem pomáhat, šít roušky, zařizovat nákupy seniorům, pečovat o děti záchranářů... To mě velmi povzbudilo, že navzdory současnému příliš konzumnímu způsobu života si většina společnosti dokázala uchovat humánnost. Že lidé v pravou chvíli pochopili, kde je jejich místo. To je dnes opravdu vzácné a je důležité si to podržet.

Životní prostředí patří mezi světové statistické priority

„Velkým tématem je i rozvoj environmentálních účtů. ČSÚ již řadu datových sad sestavuje, ale jde nepochybně o oblast, kde nás čeká obrovský kus práce,“ říká Jan Ernest, ředitel sekce produkčních statistik.

**JAN
CIESLAR**
tiskový mluvčí ČSÚ

Statistika životního prostředí u nás byla etablována v roce 1993. Tehdy šlo o nutné doplnění oblasti, která byla před rokem 1989 opomíjena. Jak se od té doby posunula?

I když moje osobní statistická paměť až do roku 1993 nesaáhá, troufám si tvrdit, že posun je zásadní. Nesmíme zapomenout na technologický pokrok, který od roku 1993 poměrně významně proměnil celou statistiku, nejen tu životního prostředí. Dnes jsme schopni zpracovávat větší množství dat, navíc rychleji a efektivněji. Změnily se i datové zdroje, kdy kromě výsledků statistických zjišťování existuje celá plejáda administrativních údajů, které mohou být v různé míře využity i pro sestavování statistik. Tenhle vývoj bude pokračovat také v budoucnu. V souvislosti s digitalizací vznikají další možné zdroje dat, které na opravdu široké využití ve statistice teprve čekají. Pokud jde vysloveně o problematiku životního prostředí, pak z té se v uplynulých letech stala zcela etablovaná statistická oblast. Produkuje stále širší množství dat a nové požadavky přibývají možná ještě rychleji. Životní prostředí obrovsky nabylo na významu a s tím samozřejmě souvisí i poptávka po statistických údajích. Když shrnu současné prioritní témata, která se v podnikových nebo sektorových statistikách objevují a roste v nich poptávka po nových datech, pak jsou to lepší podchycení globalizace, digitalizace, energetika a právě životní prostředí.

Téma životního prostředí se stává celoplanetární prioritou. Jak na tuto skutečnost reaguje statistika, respektive instituce, které ji zajišťují?

Tím, že se životní prostředí stává takovou prioritou, jsou jednotlivé země i političtí lídři nuceni plánovat, realizovat a samozřejmě i monitorovat opatření směřující k naplnění určitých cílů. Klíčovým slovem se pak stává indikátor, který slouží pro hodnocení stavu. Ty se množí jako houby po dešti. Přitom indikátor, který by opravdu výstižně zachytil nějaký obecný bohubilý cíl, není vůbec snadné navrhnout, protože ne všechno je snadno a objektivně měřitelné. Ne vždy jsou k dispozici všechna potřebná data, což zase vede k poptávce po primárních údajích, ne vždy je smysl ukazatelů pochopen správně. Mimochodem, tou hlavní prioritou není jen životní prostředí, ale obecně

téma udržitelného rozvoje, které výrazně zasahuje i do dalších oblastí, ať už ekonomické, nebo sociální, anebo tyto oblasti propojuje. Asi nejvýznamnější indikátorová sada současnosti se váže k Agendě 2030 z dílny OSN. ČSÚ koordinuje kompilaci indikátorů a předsedá i Výboru pro indikátory Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Intenzivně přitom spolupracujeme s Ministerstvem životního prostředí a dalšími resorty. Tyto aktivity nakonec podporuje i aktuální projekt Prosazování principů udržitelného rozvoje, který mimo jiné směřuje k naplnění dalších indikátorových sad. Jestliže se ale vrátíme čistě k životnímu prostředí, pak velkým tématem je rovněž rozvoj environmentálních účtů. ČSÚ již řadu datových sad sestavuje, ale jde nepochybně o oblast, kde nás čeká obrovský kus práce.

Na jaké úrovni nyní Český statistický úřad spolupracuje v otázce statistiky životního prostředí s Ministerstvem životního prostředí? Daří se například snižovat administrativní zátěž respondentů?

ČSÚ a ministerstvo spolupracují na mnoha tématech, ostatně téma životního prostředí se dotýká řady statistických oblastí, a MŽP je tak důležitým dodavatelem i uživatelem mnoha dat. Už jsem zmiňoval problematiku udržitelného rozvoje, kde je spolupráce velmi podnětná a oboustranně přínosná. Velmi specifickou oblast představuje statistika odpadů, kdy s MŽP v rámci pracovních týmů řešíme metodické otázky spojené s vykazováním údajů o odpadech. Cílem je najít cestu, jak by se administrativní zdroj dat ISPOP stal co nejjednodušejí využitelným pro statistické účely, neustále se vylepšoval a byl tak naplněn obsah někdejšího ujednání mezi ČSÚ a ministerstvem. V oblasti odpadů je MŽP významný partner. Na vše jsme v minulosti neměli a ani nyní nemáme stejný názor, ale postupně se mravenčí práci společně posunujeme vpřed. Například v loňském roce byla uzavřena dohoda o pravidelném předávání dat ze systému ISPOP, do té doby předávání dat probíhalo na bázi gentlemanské dohody. Tím oficiálně vznikl nový zdroj, který významně umožnil snížit administrativní zátěž respondentů. Samozřejmě platí, že o rozsahu a způsobu

»
Ne všechno je snadno a objektivně měřitelné.

Jan Ernest

využití datových zdrojů rozhoduje ČSÚ. V momentě, kdy provedené analýzy potvrdily, že převažující část primárních dat z našeho statistického výkazu Odp 5-01 se neliší od dat ze systému ISPOP, bylo logické tyto datové podklady v přiměřené míře využít. Statistické šetření pak může mít jen velmi omezený a speciálně zaměřený rozsah.

V médiích se občas objeví informace, že u nás existuje dvojitá statistika životního prostředí. Je tomu skutečně tak?

O dvojích datech se mluví v souvislosti se statistikou odpadů, kdy Ministerstvo životního prostředí generuje řadu výstupů ze svého administrativního systému. Je to trochu nešťastné, že se tak vyspělá země, jakou je Česká republika, ocitla v této situaci. Statistika má být jen jedna. Nemá smysl zacházet do větších detailů, ale snažíme se najít vzájemně přijatelné řešení. Postup je ovšem s ohledem na složitost tématu poměrně pomalý. Mohu konstatovat, že zejména v posledním půlroce došlo k poměrně významnému posunu na naší straně. Dospěli jsme k řadě důležitých poznatků v oblasti komunálního odpadu, které momentálně posuzují odborníci z akademické sféry osvědčenou formou nezávislého statistického auditu. Tento proces koordinujeme s Eurostatem

a momentálně čekáme na výsledky. Dokončení interního auditu očekáváme v září.

V současné době probíhají přípravy nového odpadového zákona. V prvotním návrhu byla zakotvena povinnost ČSÚ přebírat data od Ministerstva životního prostředí. Jaký byl v této věci vývoj?

Návrh zákona o odpadech, jak jej v loňském roce MŽP vyslalo do meziresortního připomínkového řízení, dokonce počítal s tím, že se ČSÚ stane subjektem státní správy v oblasti odpadů, který bude bezprostředně zapojen do administrativního systému vykazování dat. To by ovšem bylo nepřijatelné jak z hlediska obecných principů pro oficiální statistiky, tak z hlediska legislativy EU. O volbě datových zdrojů i o metodách sestavování údajů musí rozhodovat statistický úřad nezávisle, což by se za daných okolností nedělo. Navíc nelze směřovat sběr administrativních dat, která na individuální úrovni slouží ke kontrolním účelům, se sběrem statistických údajů, při němž platí přísná pravidla pro ochranu důvěrných dat. Tento problém se ale v průběhu meziresortního připomínkového řízení podařilo vyřešit. Současný návrh, který se momentálně projednává ve Sněmovně, naopak ukládá ministerstvu povinnost poskytnout ČSÚ administrativní data pro statistické účely a spolupracovat na řešení kvalitativních problémů. To je naprosto v pořádku i z hlediska evropské legislativy, statistika je tak uživatelem nestatistických dat. Ostatně, v současné době se to děje i bez zákona.

Pro ČSÚ je zcela zásadní nezávislost oficiálních statistik. Cítíte, že by byla v současnosti nějak ohrožena?

Nezávislost není zásadní jen pro ČSÚ, ale pro všechny uživatele dat, kteří mají zájem na tom, aby získali nekreslený obraz skutečnosti. Statistické údaje slouží často jako argument odůvodňující nějaké jednání nebo jako důkaz úspěšnosti nějaké akce, takže se často objevuje tendence je ovlivnit nebo přihnout tak, aby tomu, kdo je interpretuje, vyhovovaly. Vzpomeňte na okřídlenou větu „věřím jen těm statistikám, které jsem si sám zfalšoval“. Právě proto se objevila myšlenka nezávislosti statistiky i toho, že by se statistika měla chovat podle nějakých obecnějších pravidel, která v prostředí EU artikuluje Kodex evropské statistiky. Nezávislost neznamená, že statistika je sama sobě soudcem, ale to, že jedná pouze na základě odborných kritérií s využitím adekvátních metod a podle stanovených metodik. Statistika nemusí být neomylná, ale měla by jednat transparentně a dát na stůl všechny karty, aby všichni uživatelé měli k dispozici stejné informace. Ale zpátky k původní otázce. Nemyslím, že by nezávislost statistiky byla aktuálně zásadním způsobem ohrožena. Výzvam bude čelit vždycky, což dokládá nejen diskuze zmíněná v předchozí otázce, ale i zkušenosti dalších zemí. Důležité je tento princip hájit a v tomto ohledu má ČSÚ priority jasné.

ÉS.INE

INSTAGRAMOVÝ PROFIL ŠPANĚLSKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU SE V POSLEDNÍ DOBĚ PONĚKUD PROMĚNIL, KDYŽ KROMĚ INFOGRAFIK ZOBRAZUJE I JEDNODUCHÉ KVÍZY.

Kvízové otázky nejsou ve stylu kolik, jak moc, čeho nejvíce či nejméně, ale zaměřují se spíše na statistickou terminologii. V řešeních kvízů najde uživatel nejen správné odpovědi, ale také vysvětlení ostatních pojmů, které byly použity jako chybné varianty. Tím zájemci získávají přehled o dalších statistických termínech, jež se pak vyskytují v otázkách následujících dnů. Jste-li pozorní, šance na správné odpovědi jsou časem stále vyšší.

Co však zůstává beze změny, je jazyk příspěvků: vše je ve španělštině.

bit.ly/3fGsv0S
www.ine.es

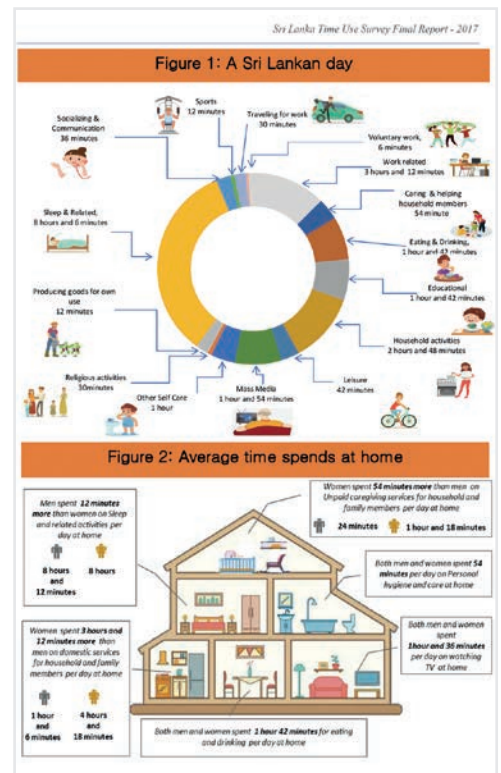

STATISTICS SRI LANKA: DENNÍ ROZVRH PRŮMĚRNÉHO OBYVATELE SRÍ LANKY

PRŮMĚRNÝ OBYVATEL SRÍ LANKY BEZ OHLEDU NA VĚK SPÍ 8 HODIN A 6 MINUT, 12 MINUT VĚNUJE ZAHRÁDKAŘENÍ A PŮL HODINY MODLITBÁM. A CO DĚLÁ JEŠTĚ?

Denní rozvrh mužů a žen je v mnohém odlišný. Ženy věnují vaření a domácím pracím o 3 hodiny a 12 minut více než muži, dalších 54 minut navíc oproti mužům stráví péčí o ostatní členy domácnosti, je to tedy téměř výhradně záležitost žen. Čas strávený před televizí je u mužů a u žen stejný, podobně i čas věnovaný jídlu a pití a také osobní hygienou tráví muži i ženy tutéž dobu.

bit.ly/3gNyuRY

FAO: K PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI DOCHÁZÍ JIŽ NA POLÍCH A V SADECH

JEDNÍM Z CÍLŮ PRO
UDRŽITELNÝ ROZVOJ JE
SNÍŽIT DO ROKU 2030
CELOSVĚTOVÉ PLÝTVÁNÍ
POTRAVINAMI NA
POLOVINU.

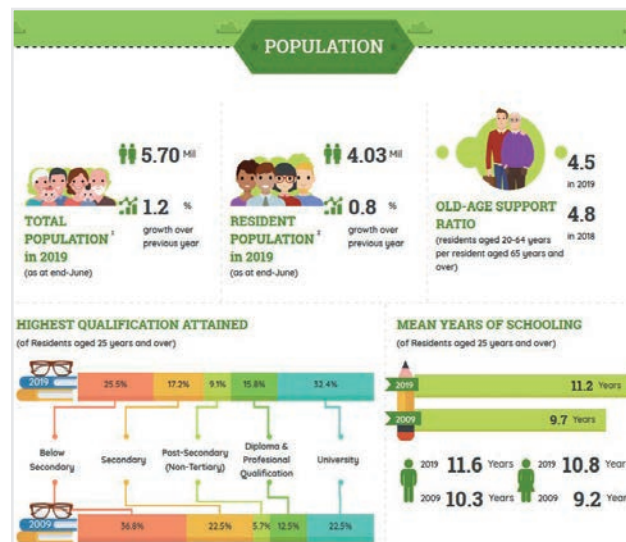
Aby bylo možné monitorovat stav ztrát různých potravin, zveřejňuje Organizace pro výživu a zemědělství FAO rozsáhlý přehled, který obsahuje data a informace z téměř 500 publikací, zpráv a studií nejen z vlastní produkce, ale mimo jiné také ze zdrojů ostatních organizací. Databáze umožňuje uživatelům filtrovat informace o potravinových ztrátách a plýtvání podle roku, země, zboží či fáze výroby od pěstitele až po konečného spotřebitele.

<https://bit.ly/30YFbfl>

STATISTICS SINGAPORE: OBYVATELSTVO SINGAPURU V INFOGRAFICE

ROZSÁHLÁ INFOGRAFIKA
PŘEDSTAVUJE
OBYVATELSTVO
SINGAPURU Z MNOHA
RŮZNÝCH POHLEDŮ.
VĚTŠINA PUBLIKOVANÝCH
ÚDAJŮ SE TÝKÁ ROKU
2019, PRO SROVNÁNÍ BÝVÁ
UVÁDĚN ROK 2009.

Průměrný obyvatel Singapur byl v minulém roce 3,5krát v kině, půjčil si v knihovně 5,6 tištěných a 1,9 digitálních knížek. Devět z deseti singapurských domácností bydlí „ve svém“. Každý druhý obyvatel včetně kojenců má dva mobilní telefony. Veškeré údaje, které byly v infografice použity, je

možné získat také v podobě tabulek a tak s nimi dále pracovat.

bit.ly/3cK9wAz

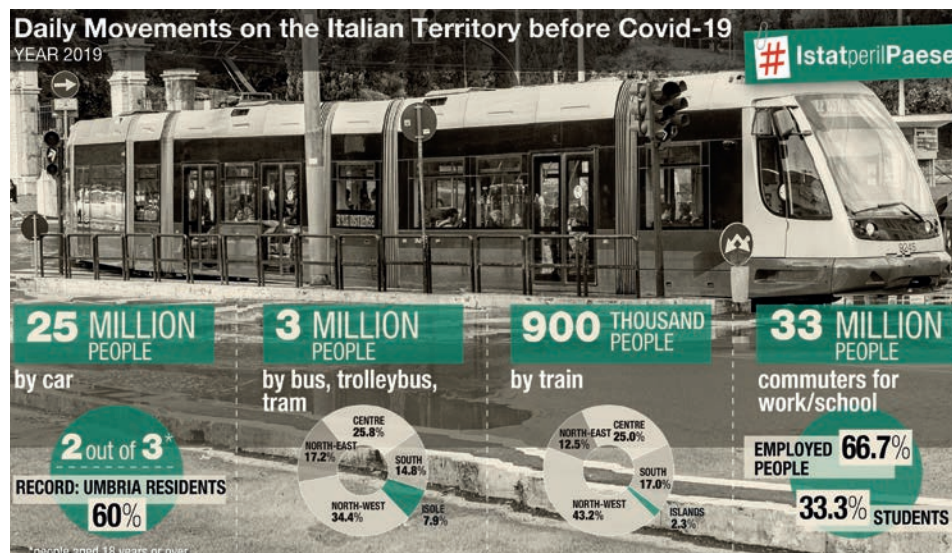
ISTAT: JAK JEZDILI ITALOVÉ V ROCE 2019 DO PRÁCE?

ODPOVĚĎ NA TUTO
OTÁZKU JE PŘEKVAPIVÁ.
NEJČASTĚJI CHODILI PĚŠKY.

Zdá se, že Italové dělají něco pro své zdraví minimálně tím,

že do práce a do školy chodí pěšky. Infografika italského statistického úřadu udává 33 mil. osob docházejících denně do práce či do školy. Oproti tomu „jen“ 25 mil. osob

bit.ly/3f3ncba

Vodovody, kanalizace a vodní toky – 2019

Vydavatel: Český statistický úřad

Český statistický úřad opět zveřejňuje vybrané technické ukazatele vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod, údaje o vodních tocích, odběrech povrchových a podzemních vod a o vypouštění znečištění.

Souhrnná data jsou zpracována za rok 2019 a některé klíčové údaje jsou porovnány se stavem v roce 2018. Informace z terénu poskytlo 1 254 obcí a 306 profesionálních provozovatelů vodovodní a kanalizační infrastruktury, z nichž 29 provozovalo vodovody a kanalizace ve více krajích současně. Publikované výstupy za kraje a celou republiku jsou výsledkem matematického dopočtu. Publikace obsahuje rovněž regionální přehledy zpracované podle oblastí NUTS 2.

SPOTŘEBA ROSTLA

Vzestupný trend spotřeby pitné vody v České republice pokračoval i vloni. Celková spotřeba vody meziročně vzrostla o 0,3 l/os/den a spotřeba vody v domácnostech vzrostla o 1,4 l/os/den, což odpovídá navýšení spotřeby o 1,8 %. Každý obyvatel připojený na veřejný vodovod spotřeboval v průměru 90,6 l pitné vody a za 1 m³ průměrně zaplatil 39,30 Kč na vodném a 34,70 Kč na stočném (bez DPH).

Počet obyvatel napojených na vodovod se v minulém roce zvýšil o 26 tisíc na 10 090 tisíc.

90,6

litru pitné vody
byla průměrná
spotřeba na
obyvatele ČR
v roce 2019.

 bit.ly/3gAGq9m

Délka vodovodní sítě se prodloužila o 0,3 %, počet osazených vodoměrů narostl o 1,4 % a o stejné procento přibýlo i vodovodních přípojek.

Množství vody určené k realizaci ve srovnání s předchozím rokem pokleslo o 7,5 mil. m³, tj. o 1,3 %, podíl ztrát z vody vyrobené a určené k realizaci se v roce 2019 snížil z 15,8 % na 14,5 %.

ČISTÍ SE STÁLE VÍCE

Celkový počet obyvatel v domech napojených na kanalizaci vystoupal na 9 120 tisíc, z nichž 96,7 % bylo napojeno na čistírnu odpadních vod. V čistírnách odpadních vod bylo vyčištěno 97,7 % odpadních vod odváděných veřejnou kanalizací (bez srážkových vod). Počet čistíren odpadních vod vzrostl o 54 zařízení a množství vyprodukovaných kalů pokleslo o 5,4 tis. tun sušiny, tj. o 2,7 %.

CELKOVÉ ODBĚRY A VYPOUŠTĚNÍ

Odběry povrchových vod napříč ekonomickými odvětvími zaznamenaly meziročně pokles o 6 %, odběry podzemních vod o 3 %. Celkově se odebralo 1 506 mil. m³ vody. Vypouštění odpadních a důlních vod pak pokleslo o 1,2 % a dostalo se tak na historické minimum 1 522 mil. m³.

Celková délka vodních toků v České republice v roce 2019 činila 55 243 km, z toho 16 800 km bylo upravených.

PUBLIKACE ČSÚ

www.czso.cz
objednavky@czso.cz

 tištěná

 online

Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky (1. Q 2020)

Časové řady od roku 2000 a čtvrtletní údaje od roku 2010 zobrazují vybrané ukazatele národního hospodářství.

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (2019)

Jde o informace o trhu práce v ČR zjištěné výběrovým šetřením pracovních sil podle mezinárodních definic ES a doporučení Mezinárodní organizace práce.

Čísla z první ruky Praha (2019)

Propagační brožura obsahuje první dostupné statistické údaje za Prahu, její správní obvody a městské části za rok 2019.

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy (2018)

Definitivní údaje o evidenčním počtu zaměstnanců, mzdových prostředcích a průměrných mzdách v národním hospodářství v členění podle odvětví, území, sektorů a velikosti.

ČTVRTSTOLETÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ SAMOSTATNÉ ČESKÉ REPUBLIKY

Vydavatel: CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Jde o souhrn informací o vývoji životního prostředí u nás po roce 1989. Kromě environmentálních dat obsahuje publikace také přehled finančních investic směřujících do ochrany a zlepšování životního prostředí.

bit.ly/2VVD9R9

KRAJSKÉ MESTÁ Z POHLADU KVALITY ŽIVOTA

Vydavatel: Štatistický úrad SR

Obsahem knihy je hodnocení krajských měst Slovenska na základě vybraných ukazatelů kvality života. Formou názorných infografik a stručných textů je popsán vývoj v letech 2014–2019.

bit.ly/3eaL7EZ

LIDOVÉ STAVBY STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Vydavatel: Foibos Books

Publikace je průvodcem po památkách lidového stavitelství ve středních Čechách. Zobrazeny a popsány jsou jak obytné, tak hospodářské a technické stavby. Součástí knihy jsou i mapové přílohy s vyznačením atraktivních a zajímavých lokalit.

bit.ly/2VUx3t1

KDE FONDY EU POMÁHAJÍ

Vydavatel: Ministerstvo pro místní rozvoj

Sada regionálních map zobrazujících lokality s projekty podpořenými z evropských fondů. Jedná se jak o nové stavby, tak i o rekonstrukce původních objektů. Na čtrnácti mapách je představeno celkem 280 projektů.

bit.ly/2ZIZNpZ

KALENDÁŘ: RYCHLÉ INFORMACE

SRPEN 2020

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

6 ČT

Zahraniční obchod se zbožím (6/2020)

Průmysl (6/2020)

Stavebnictví (6/2020)

7 PÁ

Cestovní ruch (2. Q 2020)

Služby (2. Q 2020)

13 ČT

Indexy spotřebitelských cen – inflace (7/2020)

3 PO

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (2. Q 2020)

5 ST

Maloobchod (6/2020)

Indexy cen vývozu a dovozu (6/2020)
Odhady sklizni (7/2020)

17 PO

Indexy cen výrobců (7/2020)

24 PO

Konjunkturální průzkum (8/2020)

ZÁŘÍ 2020

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

4 PÁ

Maloobchod (7/2020)

7 PO

Zahraniční obchod se zbožím (7/2020)

Průmysl (7/2020)

Stavebnictví (7/2020)

10 ČT

Indexy spotřebitelských cen – inflace (8/2020)

Indexy cen vývozu a dovozu (7/2020)

11 PÁ

Pohyb obyvatelstva (2. Q 2020)

16 ST

Indexy cen výrobců (8/2020)

24 ČT

Konjunkturální průzkum (9/2020)

Udržitelný rozvoj v Evropské unii

Vydavatel: Eurostat

Jak si Evropská unie vede v plnění cílů udržitelného rozvoje? Ve kterých oblastech se daří postupovat rychleji a ve kterých zaostáváme? Nová brožura shrnuje údaje do roku 2019.

Eurostat vydal další pravidelnou monitorovací zprávu o pokroku EU v dosahování cílů udržitelného rozvoje. Agendu pro udržitelný rozvoj do roku 2030 přijala Organizace spojených národů v září 2015 a EU se zavázala plnit všech jejích 17 cílů. Monitorovací zpráva vychází každoročně od roku 2017 a průběžně ukazuje, jak se daří tyto cíle naplňovat, kde je potřeba zvýšit úsilí a ve kterých oblastech si členské země vedou dobře.

TRENDY ZA 5 A 15 LET

Pro stanovení pokroku byla vytvořena sada indikátorů SDG EU, s jejichž pomocí lze cíle a úroveň jejich plnění kvantifikovat, sledovat vývoj v jednotlivých oblastech, porovnávat situaci v různých zemích či regionech a sestavovat statistické časové řady.

Publikace shrnuje udržitelný rozvoj za posledních pět let na základě průměrné roční míry růstu zhruba stovky vybraných ukazatelů. Hodnotí se směr a rychlost změny, pro 16 ukazatelů také to, do jaké míry již dochází k naplnění konkrétních cílů udržitelného rozvoje.

V tematických kapitolách zprávy najdou čtenáři rovněž podrobnější analýzy trendů za posledních 15 let, které vypovídají o dlouhodobém přístupu členských zemí EU k problematice udržitelného rozvoje.

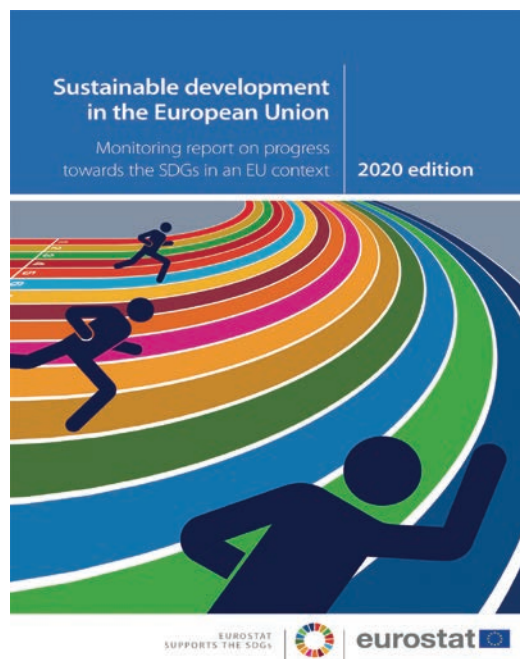
BEZPEČNOST ZVLÁDÁME, ROVNOST POHLAVÍ NIKOLIV

Oblastí, v níž se EU v posledních pěti letech daří plnit cíle udržitelného rozvoje nejlépe, je Mír, spravedlnost a silné instituce. Život v členských zemích se stává stále bezpečnějším, klesá výskyt násilné kriminality, vandalismu a projevů násilí a současně se zvyšují vládní výdaje na soudnictví. Zvýšila se také vnímaná nezávislost soudního systému a důvěra občanů v instituce EU – Evropskou komisi, Evropský parlament a Evropskou centrální banku.

Další oblastí, ve které EU dosahuje velmi významného pokroku, je Odstraňování chudoby. Stále méně lidí se potýká s nevyhovujícím bydlením nebo s nedostatkem financí na vytápění. Rovněž lékařská péče se stává dostupnější širším skupinám obyvatel. V důsledku uvedených skutečností klesá počet lidí trpících těžkou hmotnou deprivací, nicméně vzhledem k nárůstu počtu osob ohrožených příjmovou chudobou

Nejlépe se daří plnit cíle udržitelného rozvoje v oblasti Mír, spravedlnost a silné instituce.

 bit.ly/3gDqEKD

či sociálním vyloučením je tempo k dosažení cíle zbavit do roku 2020 chudoby 20 milionů lidí poměrně pomalé.

Nejméně příznivá situace panuje v oblasti Rovnost pohlaví. Zde podle monitorovací zprávy došlo za posledních pět let k mírnému zhoršení sledovaných ukazatelů. Přestože se pomalu snižují rozdíly v hodinové mzdě mužů a žen a roste i podíl žen v politických funkcích či v top managementu velkých firem, stále se zvětšují nerovnosti mezi muži a ženami v oblasti vzdělávání a postavení na trhu práce. Mnohem více žen než mužů zůstává v produktivním věku ekonomicky neaktivních kvůli péči o děti a na druhé straně muži mnohem častěji než ženy ukončují předčasně školní docházku a neúčastní se terciárního vzdělávání.

K nulovému pokroku došlo v oblasti Klimatické změny, v níž se sice v posledních pěti letech některé indikátory zlepšily, ale u mnohých byl naproti tomu zaznamenán propad. Snižování emisí skleníkových plynů postupuje velmi pomalu a je otázkou, zda se podaří splnit ambiciózní cíl redukovat tyto emise o 40 % do roku 2030. Velké mezery jsou také ve využívání obnovitelných zdrojů energie. Členské státy EU stále výrazněji čelí negativním dopadům klimatických změn a v důsledku toho rostou finanční náklady na odstraňování následků živelních katastrof. Povědomí o nutnosti přijímat potřebná opatření a upřednostnit dlouhodobou udržitelnost před momentálním ziskem však roste jak mezi politiky, tak u manažerů firem a široké veřejnosti.

Monitorovací zpráva popisuje situaci v EU pouze do roku 2019 a nijak nezohledňuje omezení přijatá v roce 2020 vzhledem k pandemii covid-19.

8. ročník fotosoutěže **MY&STATISTIKA** pro zaměstnance ČSÚ

Téma: Počítáme s vámi.
Kategorie: Člověk, Domov, Komunikace

Snímky zasílejte do 15. září na e-mail soutez@czso.cz
Do předmětu zprávy uveďte: FOTOSOUTĚŽ
Kompletní podmínky naleznete na intranetu ČSÚ

Život úřednické rodiny po vzniku Československa

Před sto lety se pivo pilo jen svátečně, do hospody se nechodilo a šetřilo se i na nemocenském pojištění. Ke zlepšení finanční situace občas pomáhal i drobný hazard.

PAVEL HORTIG
oddělení
marketingu a PR

Krátce po svém vzniku v roce 1919 začal Státní úřad statistický (SÚS) sledovat ve statistice rodinných účtů informace o příjmech a vydáních domácností v Československu. Důvodem byla potřeba zjistit koeficient vážení pro indexy maloobchodních cen.

Jednotlivé domácnosti zaslaly statistikům pravidelně každý týden přehledy o svých výdajích a příjmech, které si denně zapisovaly do speciálního deníku, tzv. spotřební knížky. Získané informace se poté zveřejňovaly podle specifických skupin domácností: za dělnické rodiny, za rodiny pražských a mimopražských úředníků, moravských úředníků, německých úředníků z Čech a Moravy a za rodiny českých a moravských učitelů.

První výsledky zveřejnil SÚS v roce 1922 v Československém statistickém věstníku ve studii Cyrila Čechráka s názvem Statistika domácích účtů. Pozoruhodné jsou mimořádně detailní údaje o jedné rodině z Prahy, z níž statistici z nejasného důvodu vytvořili samostatnou skupinu.

NEJVYŠŠÍ VÝDAJE ZA POTRAVINY

Domácnost byla označena jako „rodina pražského úředníka“. Neznáme její jméno, ale můžeme jim říkat třeba Novákoví. Své údaje zaslali SÚS sedm měsíců – od 14. února do 14. srpna 1921. Bydleli na Žižkově,

což v té době nebyla žádná prestižní adresa. Panu Novákovi bylo 41 let a byl zaměstnán jako úředník v soukromé společnosti. Jeho manželka byla o rok starší, společně vychovávali dvě děti ve věku 16 a 17 let. Čistý příjem rodiny dosáhl za sledovaných sedm měsíců přesně 11 741 Kč, měsíčně tedy zhruba 1 700 korun. Dalších 141 Kč pocházelo z jiných, nespécifikovaných příjmů.

Paní Nováková byla žena v domácnosti, do rozpočtu rodiny tedy finančně nepřispívala, a příjem neměly ani děti. S platem vycházela rodina poměrně dobře, protože si po celou dobu statistického šetření nevzala žádnou finanční půjčku, a podařilo se jim dokonce zaplatit stokorunový dluh. V peněžence a v hotovosti po bytě měla rodina 734 Kč. Domácnost disponovala na začátku šetření také větší zásobou potravin v kuchyni a ve spižárně v celkové hodnotě 1 329 Kč.

Vydání domácnosti za sedm měsíců roku 1921 činila 12 759 Kč. Za potraviny utratila rodina 6 287 Kč, tedy polovinu všech vydání (49,28 %). Druhou největší položku výdajů tvořilo šatstvo a obuv v hodnotě 2 948 Kč (23,10 %). Výrazně nižší byly platby za topivo a svítivo, které činily 711 Kč (5,57 %). Překvapivě nízká byla platba za nájem bytu – 242 Kč (1,90 %). Ostatní výdaje činily 2 571 Kč (20,15 %).

Po sto letech se struktura vydání českých domácností v mnohém změnila: nejvíce výdajů, zhruba 27 %, jde na bydlení a energie, 17 % na potraviny a nealkoholické nápoje, 10 % na dopravu a 9 % na rekreaci, kulturu a sporty.

ZAJÍMAVÉ PODROBNOSTI

Pan Novák si za více než půl roku koupil kuřivo v hodnotě pouhých 16 Kč. Novákovi poměrně intenzivně topili v kamnech, takže za topivo zaplatili 693 Kč. V bytě svítily petrolejovými lampami a za „svítivo“ utratili 18 Kč.

Do svého obydlí si ve sledované době nepořídili žádný nový nábytek, ale za nové kuchyňské náčiní zaplatili 64 Kč. Poměrně velká byla vydání za menší domácí potřeby jako například mýdlo, tehdy používané i na praní prádla, které je přišly na 221 Kč.

Návštěvy holičství a kadeřnictví nebyly moc časté, protože je tato péče o tělo (lázně, holičství, kadeřnictví atd.) stála jen 31 Kč. Novákovi neměli žádné nemocenské pojištění, a tak za návštěvy u lékaře a za léky zaplatili 68 Kč. Dbali ovšem o vzdělání svých dětí, za které zaplatili 304 Kč. Kupovali si rovněž noviny a knihy, ale jen v poměrně omezené míře vyjádřené skromným výdajem 18 Kč. Za psací potřeby a poštovní výdajem 18 Kč, za jízdné po Praze a na výlety vydali 123 Kč. Pan Novák byl členem nějakého spolku nebo snad politické strany, protože zaplatil 4 Kč na členských příspěvcích.

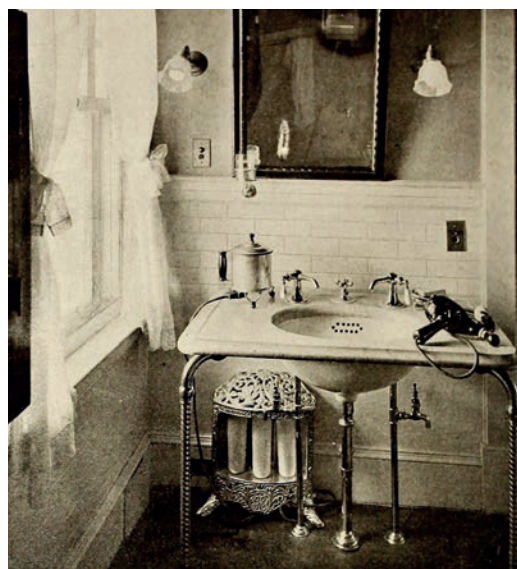
Novákovi si ale dopřáli i zábavu a výlety, za které utratili skromných 217 Kč. Necestovali zřejmě příliš daleko za hranice Prahy. Na oběd do restaurace či na pivo do hospody však téměř nechodili, protože celková útrata v hostincích činila 6 Kč. Pivo si pan Novák dopřával pouze příležitostně, snad jen k nedělnímu obědu, protože ho během sedmi měsíců vypil jenom šest litrů a zaplatil za něj 17 korun. Víno Novákovi nekonzumovali vůbec, zato rumu spotřebovali litr za cenu 16,70 Kč. Mléka vypili přes 33 litrů za 144 Kč.

Celkem zkonsumovali 20 kg masa v ceně 369 Kč a 2,3 kg uzenin za 58 Kč, 8,3 kg sádla za 273 Kč, 1,21 kg másla za 88 Kč, 36 vajec za 48 Kč, 49 kg chleba za 87 Kč a 192 kg brambor za 231 Kč.

Poměrně vysokou částku (560 Kč) vydali za dary, snad pro příbuzné. Za tehdy obvyklou posluhu si neplatili, praní a úklid zvládali vlastními silami, a také ani korunu nedali dětem jako kapesné. Drobným potěšením Novákových byl nákup losů, za něž zaplatili 490 Kč. Moc úspěšní nebyli, protože mezi jejich rodnými příjmy žádnou výhru v loterii nenalzáme.

DNES JE VŠECHNO JINAK

Postavení úředníka ve firmě či instituci a také ve společnosti se v průběhu času velice proměnilo. Zatímco v roce 1921 to byl takřka vždy muž, výlučný živitel rodiny s dobrým platem a ctěná osobnost obce, dnes jde typicky o ženu (74 % žen v kategorii Úředníci dle Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO), která pak většinou přináší pouze druhý pracovní příjem do moderní dvoukariéroví domácnosti. Průměrná mzda úředníků

(dle CZ-ISCO) byla vloni jen 82 % celkové průměrné mzdy. Také náplň práce se značně proměnila. Místo inkoustového pera, papíru a logaritmického pravítka dnes úředníci používají počítače.

Z dostupných údajů bohužel nelze sestavit reprezentativní obrázek „průměrné“ úřednické domácnosti v Praze, jako to učinili statistici před téměř sto lety. Proto čtenářům nabízíme alespoň souhrnné údaje vycházející z šetření Rodinné účty, které se zabývá výdaji domácností za různé položky.

Hrubé peněžní příjmy v roce 2018 v Česku činily na jednoho člena domácnosti v průměru 232 000 Kč. Za měsíc je to tedy 19 333 Kč. Celkové roční spotřební výdaje na jednoho člena domácnosti byly předloni téměř 150 000 Kč, tedy 12 500 Kč měsíčně. Největší část vydání domácností tvořily platby za bydlení, vodu, energie a paliva (23 %), téměř 20 % utratily domácnosti za potraviny a nealkoholické nápoje a třetí největší skupinou byly výdaje na rekreaci a kulturu (přes 10 %).

Kolik co zhruba stálo v roce 1931

Mléko (litr)	2,40 Kč
Chléb (kg)	2,90 Kč
Máslo (kg)	26,70 Kč
Pivo (0,5 litru)	1,50 Kč
Vejce (ks)	0,90 Kč
Hovězí zadní (kg)	15,50 Kč
Lístek do divadla	10,00 Kč
Pánské boty	105,00 Kč
Osobní automobil	18 000,00 Kč

1 700 Kč

byl čistý měsíční příjem rodiny pražského úředníka v roce 1921.

Podrobné informace ze sledování příjmů, výdajů a životních podmínek domácností najde na webu ČSÚ:

 bit.ly/3eUKKiz

Covid-19 a úmrtnost

Počet úmrtí v České republice, která by mohla souviset s onemocněním covid-19, není zcela jednoduché určit. S metodologickými problémy jejich vymezení a sledování se však potýkají i další země.

**ŠÁRKA
DAŇKOVÁ**
Ústav
zdravotnických
informací
a statistiky ČR

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) se úmrtí v důsledku covid-19 pro potřeby epidemiologického sledování definuje jako „úmrtí v důsledku klinicky odpovídajícího onemocnění u osoby s potvrzenou nebo pravděpodobnou nákazou původcem covid-19, pokud není přítomna jiná příčina úmrtí, která s covid-19 nesouvisí (například úraz). Zároveň se nesmí jednat o úmrtí osoby, která se mezi onemocněním covid-19 a úmrtím zcela uzdravila.“ Dále WHO upřesňuje: „Úmrtí v důsledku covid-19 nelze přisuzovat jiné příčině (například nádorovému onemocnění) a má být posuzováno nezávisle na již existujících onemocněních, u nichž se předpokládá, že zhoršily průběh onemocnění covid-19.“

POČTY ZEMŘELÝCH V ČR

Počty zemřelých, které jsou uváděny na oficiálním internetovém portálu Ministerstva zdravotnictví <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>, lze vymezit jako úmrtí osob pozitivně testovaných na covid-19 metodou PCR. Webový portál ve vymezení a definicích pojmů uvádí, že „celkový počet úmrtí osob s onemocněním covid-19 zahrnuje všechna úmrtí osob, které byly pozitivně testovány na covid-19 (metodou PCR) bez ohledu na to, jaké byly příčiny jejich úmrtí, zda k jejich úmrtí došlo v rámci hospitalizace, či mimo ni.“

Jedná se o data, která jsou sbírána a upřesňována průběžně, a to následovně:

- Informační systém infekčních nemocí (ISIN) eviduje všechny pozitivně testované osoby. Tyto osoby jsou systémem sledovány a je u nich monitorován další vývoj ve vztahu k onemocnění. Je u nich zaznamenáno také vyléčení či úmrtí.
- K záznamu o úmrtí může dojít několika způsoby:
 - úmrtí je zaevidováno v rámci systému ISIN jako úmrtí v nemocnici u osoby, která byla hospitalizována,
 - úmrtí je zaevidováno v rámci systému ISIN u osoby mimo hospitalizaci na základě informací pracovníků krajských hygienických stanic (KHS),
 - úmrtí je zaevidováno v některém jiném registru evidujícím zemřelé (Informační systém List o prohlídce zemřelého, Registr obyvatel) a datum úmrtí je korigováno s ohledem na tento zdroj informací.

Je tedy zřejmé, že aktuálně pravidelně zveřejňovaná data o úmrtích s covid-19 na webovém portálu MZ ČR nejsou v souladu s definicí WHO, neboť zahrnují pouze pozitivně testované případy a navíc obsahují všechna úmrtí u takových osob, i když s onemocněním covid-19 přímo nesouvisí.

Bohužel v tuto chvíli nelze počty úmrtí na covid-19 podle definice WHO za ČR spolehlivě určit. Vyhodnocení úmrtí podle pokynů WHO vyžaduje totiž podrobné informace o příčinách smrti, které

jsou uvedeny lékařem na formuláři v Listu o prohlídce zemřelého (LPZ), resp. v jeho lékařské části.

Právě z informací uvedených v LPZ se tvoří statistika příčin smrti a tento zdroj je důležitý i při určení počtu tzv. covid-19 úmrtí. Na příslušné části LPZ určené pro ÚZIS ČR totiž lékař specifikuje řetězec událostí, které vedly ke smrti. Pro účely evidence úmrtí a statistického vyhodnocení příčin smrti je důležité uvést v části I. LPZ posloupnost stavů vedoucích ke smrti tak, aby stav uvedený na nejnižším vyplněném řádku byl základní příčinou řetězce stavů uvedených v řádcích nad ním a vedoucích ke smrti. V případě úmrtí způsobeného onemocněním covid-19 se například infekce dýchacích cest může rozvinout do pneumonie a následně do respiračního selhání a dalších stavů. Tyto stavy je nutné uvést v posloupnosti na LPZ v části I. tak, jak následovaly za sebou. Další stavy, které mohly k úmrtí přispět (jako jsou například potíže s imunitním systémem, chronické nemoci apod.), by měly být uvedeny v části II.

Pro kódování onemocnění zavedla WHO aktualizací MKN-10 kód U07.1 s názvem „covid-19, virus identified“ (v české verzi „covid-19, virus laboratorně prokázán“) a dále kód U07.2 pro onemocnění covid-19 diagnostikované na základě klinických projevů nebo epidemiologického posouzení („covid-19, virus not identified“, resp. „covid-19, virus nebyl laboratorně prokázán“). Podrobné pokyny pro certifikaci (vykazování příčin smrti na LPZ) a kódování onemocnění však vydala WHO poměrně pozdě, a sice 16. dubna. Jejich česká verze je k dispozici zde:

bit.ly/3hk6S7s

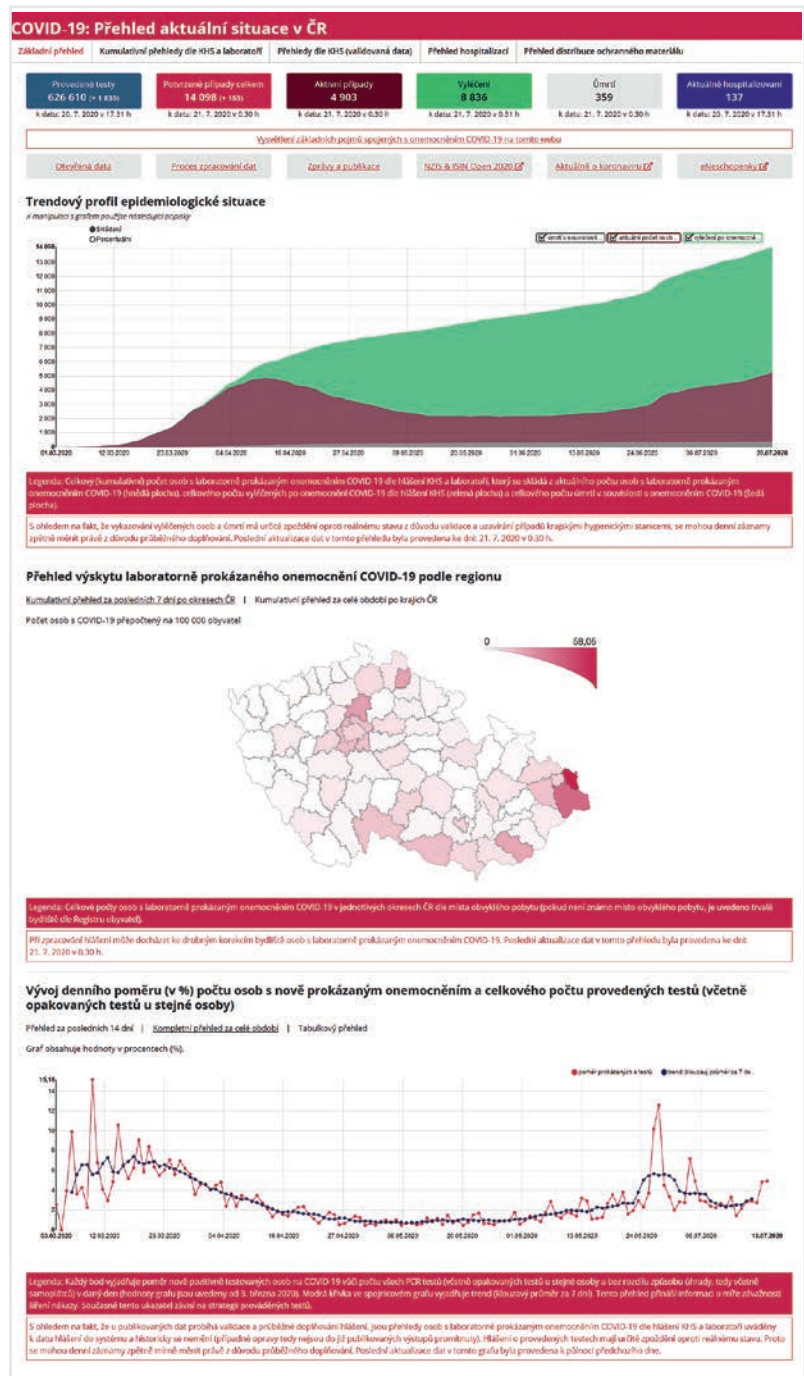
JAK PUTUJÍ INFORMACE

Metodika WHO podrobně popisuje i pokyny pro výběr základní příčiny smrti u covid-19 úmrtí. Postup výběru základní příčiny smrti v případě úmrtí pacienta s covid-19 v zásadě odpovídá postupu v případě úmrtí na chřipku. Podle tohoto postupu se za úmrtí pacienta na covid-19 nepovažuje například dopravní nehoda u pacienta s covid-19 nebo úmrtí v důsledku infarktu myokardu u osoby, která má zároveň covid-19.

Výběr základní příčiny smrti a tvorba oficiální statistiky příčin smrti jsou na základě dat dostupných z LPZ, která ÚZIS ČR s denní periodicitou předává Českému statistickému úřadu, realizovaný Českým statistickým úřadem pomocí automatizovaného systému IRIS. Ten automaticky aplikuje pravidla WHO pro výběr základní příčiny smrti, což je poměrně komplikovaný postup. Je však nutný, neboť vyhodnocení posloupností jednotným způsobem a aplikace pravidel WHO při výběru základní příčiny smrti shodně ve všech zemích tvoří základní předpoklad pro mezinárodně srovnatelné statistiky.

V ČR však existuje poměrně značná časová prodleva mezi úmrtím a předáním LPZ na ÚZIS ČR.

AKTUÁLNÍ DATA O VÝVOJI SITUACE V ČR PŘINÁŠÍ WEB <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

Do 6 týdnů od úmrtí je k dispozici zhruba 60 % LPZ s vyplněnou specifikací příčin smrti. Zároveň se v případě covid-19 jedná o zcela novou situaci, kdy bylo nutné nejprve specifikovat postup při úmrtí a pokyny pro správné vyplnění LPZ, které WHO vydala až v polovině dubna. I proto jsou některé LPZ vyplněné nesprávně, chybí v nich posloupnosti a upřesňující informace. V některých případech proto probíhá validace informací, které lékař na LPZ uvedl, ještě před aplikací pravidel WHO pro výběr základní příčiny smrti (správnost posloupnosti, kódování textů, ověření u poskytovatele), což samotný proces vyhodnocení dále komplikuje.

PŘÍKLAD SPRÁVNĚ VYPLNĚNÉHO LPZ U PACIENTA, KTERÝ ZEMŘEL NA COVID-19. DŘÍVE EXISTUJÍCÍ KOMORBIDITY JSOU UVEDENY V ČÁSTI II.

I. a)	Syndrom dechové tísně	J80	2 dny
b)	Pneumonie	J189	10 dní
c)	COVID-19, virus laboratorně prokázán	U071	12 dní
d)			
II.	Aterosklerotická choroba srdeční	I25.1	5 let
	Diabetes mellitus	E11.9	14 let
	CHOPN	J44.9	8 let

MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Jednotlivé státy pro průběžný monitoring používají různě vznikající data v závislosti na dostupném národním zdravotnickém informačním systému (například elektronická certifikace úmrtí, způsob evidence infekčních nemocí apod.). Kromě vyhodnocení příčiny smrti může být pro počet zemřelých aktuálně reportovaných na národní úrovni rozhodující i to, zda jsou započtena pouze úmrtí v nemocnicích (institucích), nebo i mimo ně.

- Většina zemí (Itálie, Španělsko, Řecko, Portugalsko, Polsko, Slovinsko...) včetně České republiky zahrnuje, zejména pro účely epidemiologického sledování, úmrtí osob, které byly pozitivně testovány na covid-19 (PCR testy).
- Některé země (Belgie, Finsko, Velká Británie) zahrnují případy úmrtí vyhodnocené podle lékařského potvrzení o příčinách smrti a zahrnují jak laboratorně potvrzené, tak klinicky diagnostikované případy (v souladu s pokyny WHO).

Lze se proto domnívat, že aktuální statistiky počtu zemřelých na covid-19 nejsou napříč zeměmi zcela srovnatelné a závisejí na konkrétních možnostech a praktikách dané země. Přesnější a srovnatelnější informace poskytnou, i když s určitým časovým odstupem, až data zpracovaná podle jednotné metodologie na základě lékařského potvrzení o příčinách smrti a dalších dostupných zdrojů dat. I v tomto případě však bude pravděpodobně, shodně jako u statistik jiných příčin smrti, záležet na tom, do jaké míry jsou dodržována pravidla a pokyny pro certifikaci úmrtí a jaké informace jsou pro vyhodnocení úmrtí dostupné.

Proto jsou často pro vyhodnocení zvýšené úmrtnosti v důsledku covid-19 používány celkové počty úmrtí, které byly v dané populaci v průběhu pandemie zaznamenány, tedy počty zemřelých bez ohledu na příčinu smrti. Toto hodnocení vychází z průběžné evidence zemřelých, kterou řada mezinárodních organizací standardně vytváří a publikuje. Český statistický úřad se tak zapojil do pravidelného reportování

Jen pro 60 % zemřelých je do 6 týdnů k dispozici informace o příčinách smrti.

Eurostatu o týdenních počtech zemřelých a tato data jsou uveřejňována v příslušné databázi.

bit.ly/2WGefhH

Příčiny smrti v ČR certifikuje (oficiálně stanovuje) lékař prostřednictvím tzv. Listu o prohlídce zemřelého (dále jen LPZ), na němž uvede posloupnost stavů, které vedly ke smrti (v části I.), a dalších stavů, které ke smrti přímo nevedly, ale mohly k ní přispívat (v části II.), a to s použitím termínů a kódů tabelovaných v rámci MKN-10 <https://old.uzis.cz/cz/mkn/index.html>. Poskytovatel zdravotních služeb, jehož lékař provedl prohlídku či pitvu těla zemřelého, předá LPZ podle pokynů uvedených v příslušné legislativě na místa určení. Přitom jedna kopie LPZ (část obsahující specifikaci příčin smrti) je určena pro Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR), jedna (bez specifikace příčin smrti) pak pro matriční úřad.

- Matriční úřad na základě LPZ provádí zápis o úmrtí do knihy zemřelých v rámci evidence obyvatel a vyplní statistické Hlášení o úmrtí (formulář Obyv 3-12), které předá Českému statistickému úřadu.
- ÚZIS ČR přebírá LPZ od poskytovatele zdravotních služeb, provádí kontrolu údajů a předává data do ČSÚ.
- ČSÚ zpracovává data z Hlášení o úmrtí předaná matrikami a přebírá data o příčinách smrti z formuláře LPZ od ÚZIS ČR. Provádí spojení dat Obyv 3-12 a LPZ, vypořádává nejasnosti a kóduje příčiny úmrtí pro statistické účely, včetně výběru základní příčiny smrti.

Více informací o procesu předávání údajů o zemřelém je uvedeno na internetových stránkách ÚZIS ČR zde:

bit.ly/2DZNOwO

INTEGROVANÉ ŠETŘENÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ 2020

PŘISPĚJTE SVÝMI DATY K FORMOVÁNÍ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

JAK SE ZAPOJIT?

Vyplňte výkaz, který obdržíte do datové schránky nebo poštou anebo od tazatele Českého statistického úřadu. Výkaz můžete vyplnit i elektronicky v aplikaci **DANTE WEB**.

KOHO SE ŠETŘENÍ TÝKÁ?

Zemědělských subjektů splňujících kritéria, která naleznete na výkaze nebo pod odkazem bit.ly/2X8gslw.

KDY ŠETŘENÍ PROBĚHNE?

- od 1. září 2020: zahájení sběru dat
- do 26. října 2020: doručení výkazů ČSÚ
- srpen 2021: zveřejnění výsledků šetření

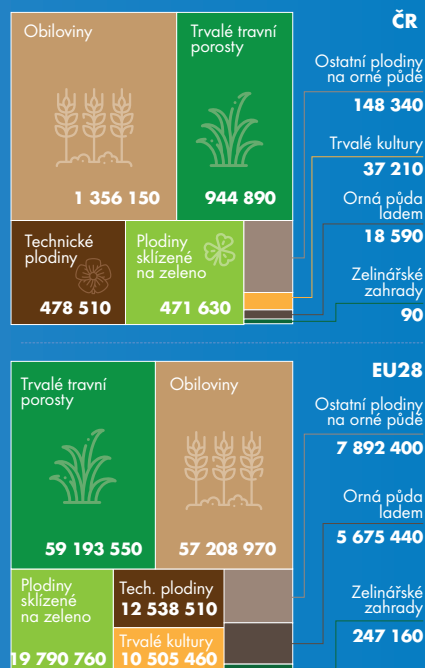

CO JE OBSAHEM ŠETŘENÍ?

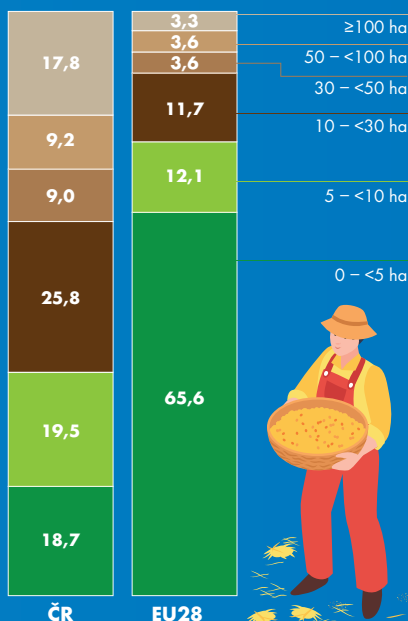
- počet a struktura pracovníků
- výměra a využití obhospodařované zemědělské půdy
- zavlažování
- hnojení a hospodaření se statkovými hnojivy
- stavy hospodářských zvířat
- typy ustájení hospodářských zvířat
- ekologické hospodaření
- jiné výdělečné činnosti zemědělských subjektů

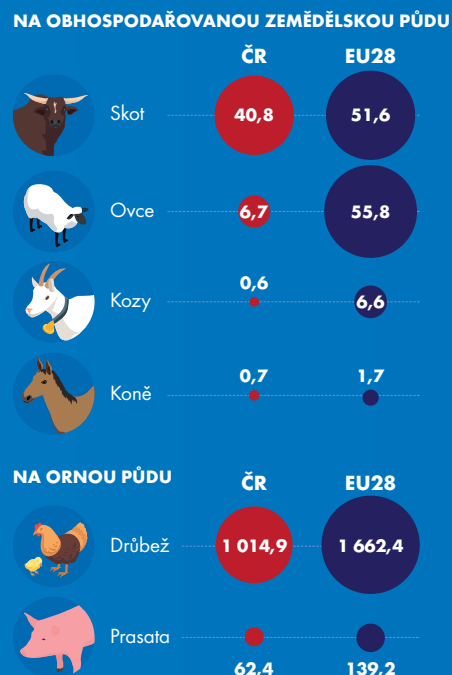
Využití obhospodařované zemědělské půdy v ČR a Evropské unii, 2016 (ha)

Zemědělské subjekty ve velikostních skupinách dle obhospodařované zemědělské půdy v ČR a Evropské unii, 2016 (%)

Hustota hospodářských zvířat v ČR a Evropské unii, 2016 (ks/100 ha)

Hlavní principy Sčítání 2021

On-line sběr dat

- možnost se jednoduše sečíst z pohodlí domova
- z počítače, mobilu, tabletu
- bez nutnosti komunikace s úředníky

Využití všech již dostupných údajů

- aktivní spolupráce s ministerstvy a úřady
- propojení existujících databází státní správy
- snížení administrativní zátěže obyvatel

Méně otázek

- snížení počtu vyplňovaných údajů o polovinu
- rychlejší vyplnění dotazníku
- nebudeme se ptát například na majetek, zdraví nebo víru

Unikátní data pro všechny

- výsledky za celou populaci v maximálním územním detailu
- široká možnost využití pro obce, stát, firmy a občany
- zdarma pro každého

Důsledná ochrana údajů

- maximální ochrana získaných dat
- zpracování pouze anonymních údajů
- zveřejňování výsledků bez vztahu ke konkrétní osobě